

Stručný přehled víry Katolické církve a života v ní aneb: křesťanem snadno a rychle

Předmluva

Můžeme se stát snadno a rychle křesťanem? Ano i ne. Na jedné straně není snadné proniknout do oné šíře a hloubky tradice křesťanské a katolické víry. Na počátku se musíme seznámit s tím, **proč vlastně křesťané věří Boha**, kterého nikdy neviděli, zda je pravda to, že Ježíš, který žil před dvěma tisíciletími, je skutečně Božím Synem. Je to poměrně dlouhá cesta úvahami o Bohu, o tom, jaký je a jaký není, historií toho, jak se Bůh v dějinách zjevoval a působil, nemalé úsilí musíme vynaložit k tomu, abychom studiem Nového Zákona poznali osobu Ježíše Krista a všechno to, co on přišel lidstvu říci a odhalit. Díky poznání Boha pak jasněji pochopíme, kdo je to vlastně člověk, že povolán k přátelství s Bohem a k věčnému životu sním. Musíme pak poznat, jak žili první křesťané, jak se rozvíjela Církev, kterou Kristus založil a v níž a skrze níž on stále působí a jedná. Podstatné pro křesťana je, setkat se Kristem teď a tady – k tomu jsou hlavně svátosti, které on ustanovil, je to velká tradice křesťanské modlitby, meditace, duchovního života a okolo toho je také mnoho nauky. Je důležité vstřebat základy křesťanského způsobu života, jak směřovat k dobru a jak se varovat zlého, jak se podobat Bohu v jeho lásce – o tom je Desatero a Kristovo evangelium. Když o tomto čteme, vidíme ale, že to vše vlastně odpovídá zdravému lidskému uvažování a citu lidského svědomí, není zde nic překvapivého nebo dokonce nepřijatelného.

Je toho tedy dost, ale ten, kdo se nadchl pro Krista, u koho přeskočila ona „jiskra víry“, ten všechno velmi rychle dokáže pochopit a přijmout. Na druhé straně ten, kdo nemá zájem, kdo je spokojený s tím, co o životě už ví a s tím, jak žije, ten nikdy neporozumí hloubce a smyslu křesťanské víry. Kdesi jsem v kostele viděl letáček s touto výzvou: Nevíš? – Poučíme tě. Nemůžeš? – Pomůžeme ti. Nechceš? – Nenutíme tě.

Víra tedy není pouze souhrnem znalostí o Bohu, o dějinách křesťanství, ale je to prvé řadě živý vztah k tomu, kdo nám dal bytí, kdo nás volá k sobě. Je to důvěra v Boží dobrotu a lásku. Rozhodnutí se spojit svůj život s Ježíšem. Máme-li tento **vztah víry**, pak se velmi zajímáme, co nám tento Bůh o sobě sdělil a k čemu on nás vede – **obsah víry**. Obojí je pro skutečnou víru nezbytné. K tomu, abychom poznali onen obsah víry, nám poslouží zvláště Bible, Písmo sv. To ale bylo napsáno věřícími lidmi pro ty, kdo už uvěřili. Pro systematický úvod do poznání víry byly proto sestaveny mnohé tzv. katechismy. Takovým opravdu velmi stručným úvodem chce být i níže uvedený text, kde lze najít jednoduché odpovědi na nejčastější dotazy, které se týkají katolické víry. Je to jen jakési první přiblížení k základním tématům křesťanské nauky, celkový přehled, který je třeba dále doplňovat dalším studiem, tázáním se, promýšlením, modlitbou, vlastním křesťanským životem. Rád bych také ukázal to, že křesťanská víra není nějakou iluzí, že v žádném případě neodporuje rozumovému poznání. Naopak, ona zavrhuje, teprve ona dává všemu hluboký smysl. Rozum, je-li otevřený pravdě, člověka k víře nasměruje.

Základ tohoto textu vznikl jako podklad pro diskusi při setkáních s mládeží – při přípravě na přijetí svátosti křesťanské dospělosti - biřmování. Později jsem text ještě doplnil a rozšířil. Je jistě v mnohém neúplný a nevyvážený, některá témata pojednává podrobněji, jiná jen velmi zběžně. Každý text je ovlivněn osobou autora, tedy i tento je také svědectvím o mé osobní víře, která ovšem chce být plně v souladu s vírou křesťanskou a katolickou. Textů o základech víry je sice už hodně, ale mnohá důležitá témata jsem v nich nenašel, proto jsem zahrnul i to, na co se lidé často ptají, to, co jsem pokládal za důležité vysvětlit a přiblížit.

P. Jaroslav Jirásek

21. prosince 2008, v den památky sv. Petra Kanisia

1. Kdo jsem já a kdo je Bůh, Bůh se zjevuje, různá náboženství, víra

Proč věříme, že je Bůh?

Lidé si odedávna kladou zásadní otázky: odkud všechno je, kde se vzal vesmír, hvězdy, Země, kde má svůj původ život, kdo jsem já, proč jsem na světě, jak mám žít? Co se mnou bude až zemřu? Mnozí

lidé došli k tomu, že musí existovat někdo nebo něco, co je nad tímto světem, nějaká vyšší moc, vyšší bytost, která dává všemu ostatnímu existenci, smysl, něco, co je základem všech zákonitostí tohoto světa.

Boha sice nevidíme, ani jej vidět nemůžeme - není součástí tohoto hmotného světa - ale přesto máme mnoho dobrých důvodů k víře v něho, řadu možností pro poznání Boha máme. Bůh nekonečně převyšuje naše poznání, přesto jej alespoň zčásti může poznat náš rozum, který nám Bůh dal. **Přírodní vědy** – ty nemohou dokázat ani vyvrátit Boží existenci – věda zkoumá pouze předměty, jevy a zákonitosti uvnitř tohoto světa, mimo tento svět „nevidí“. To je důležitá poznámka zvláště u nás, kdy se nám za dob komunismu tvrdilo, že je nějaký „vědecký světový názor“ – který samozřejmě s Bohem nepočítal. Bůh se ovšem vymyká všem přírodním zákonům, není přístupný našim smyslům, věda nám poskytuje pouze částečné poznání hmotných jevů - nevysvětlí vše, celou realitu. Nic z toho, co věda poznala, víře neodporuje. Ani **nauka o evoluci** – to se někdy nesprávně tvrdí. Věda pouze popisuje to, že se životní formy postupně vyvíjely. Bible se o stvoření vyjadřuje poetickým způsobem, symbolicky, příběhem o sedmi dnech, není to učebnice přírodních věd. Chce pouze říci, že na počátku všeho stojí Bůh a jeho rozhodnutí stvořit svět. Bůh tvoří z ničeho, pouhým svým rozhodnutím, svým slovem. Také se říká, že svět byl stvořen jako zcela dobrý. Až člověk, svým vzdálením se od Boha umožnil zlu do světa vstoupit. Pokud jde o stáří světa, může to být klidně třeba oněch 13,5 miliard let, po kterých se vesmír, Země a život postupně rozvíjejí, jak nám dnes říká věda. Zítra ale zas může říkat něco jiného. Oněch šest dní v Bibli je pouze symbolických, slouží k postupnému výčtu všech hlavních součástí stvoření. Člověk nevznikl „z opic“ jak se někdy nepřesně říká, ale jeho tělo se mohlo v procesu evoluce vyvinout z nějakých zvířecích předků. Ovšem pak musel přímým Božím zásahem dostat rozumovou duši, kterou se od zvířat člověk podstatně liší. Víra nám říká, proč a kdo stvořil svět, věda pak objasňuje, jak se tento stvořený svět rozvíjel a jaké jsou jeho vnitřní zákonitosti. Mnoho vědců proto patří mezi věřící křesťany, se stvořením a evolucí nemají problémy.

Víra je podstata toho, v co doufáme, **přesvědčení o věcech, které nevidíme**, jak říká Písmo. Proč jsme o těchto neviditelných skutečnostech přesvědčeni? Neviditelného Boha poznáváme: 1. skrze jeho stvoření 2. skrze své vlastní nitro 3. skrze to, co nám o sobě on sám zjevil.

Podobně věříme v mnoho skutečností, které jsme také na vlastní oči neviděli. Věříme, že existují atomy, protože vědci k tomu mají dobré důvody, věříme, že se staly různé historické události, i když jsme u nich nebyli. Mnoho vědomostí přijímáme od druhých lidí, protože v ně máme důvěru. Podobně věříme lidem, kteří nám svědčí o tom, že se setkali s různými Božími projevy a zásahy do tohoto světa, viděli třeba různé zázraky.

Přirozené poznání Boha

Boha nevidíme, ale vidíme jeho dílo, vidíme dokonalost, krásu vesmíru, živé i neživé přírody. Za obdivuhodným vesmírem, za každou živou buňkou musí stát **inteligentní Tvůrce**, mnoho vědců dokazuje, že taková až nepochopitelná dokonalost a uspořádání nemůže být pouze dílem slepé náhody. Celé knihy byly napsány o úžasné dokonalých vztazích ve vesmíru, ve světě rostlin a živočichů. Teoretická fyzika třeba hovoří o tzv. antropickém principu, že totiž mnohé danosti ve vesmíru (hmotnost atomů, jejich vzájemné síly, gravitace, velikost Slunce, Země, Měsíce, chemické zákonitosti) jsou tak přesně „nastaveny“, že kdyby jen jediná z nich byla nepatrně jiná, život ve vesmíru a na Zemi by byl vyloučený. Matematika zase dokazuje, že na uspořádání takového množství genetické informace v našich buňkách rozhodně nemohl stačit „náhodný“ vývoj. Je nutný nějaký vyšší princip, který všemu dává řád. Takto uvažoval už ve starověku filosof Aristoteles. Podle něj musí existovat nějaká první příčina, absolutně dokonalá a nehmotná, která všemu dává pohyb, řád a dokonalost. K poznání Boha tak může dojít úplně každý.

Boha také poznáváme v sobě samých, v lidské duši. Poznáváme jeho konání v běžném životě, tušíme jej v mnoha událostech, které zažíváme, promlouvá v našem svědomí, skrze které víme, co je dobré a co je zlé. Bůh do nás vložil touhu po životě bez konce, **touhu po dokonalém vztahu lásky**, po spravedlnosti, která v tomto světě mnohdy není. Musí existovat někdo, kdo tyto lidské touhy dokáže naplnit, kdo nám ukáže cestu do plného života, který by nebyl ohrožen žádným zlem ani smrtí. My sami to nedokážeme.

Kromě přirozeného poznání Boha z jeho stvoření, z našeho nitra, existuje vyšší poznání – **Boží zjevení**: Bůh sám přichází a dává se člověku poznat, skrze zjevení poznáváme i to, co je rozumu nedostupné (např. existence tří Božských osob). Většina světových náboženství vychází pouze

z přirozeného poznání Boha lidským rozumem, které ale není dokonalé, proto v těchto **přirozených náboženstvích** jsou i četné nesprávné názory: existence více bohů (hinduismus), převtělování (buddhismus), používání magie (pohanské kultury). V mnohém ale všechna náboženství shodují, řadu skutečností je lidský rozum schopen správně poznat a pochopit. Tak např. panuje shoda v tom, že Bůh stvořil svět, že ten byl na počátku dobrý, že po smrti existuje nějaká forma dalšího života, panuje přibližně shoda o mravních zásadách, podle kterých má člověk žít. Člověk je bytostí náboženskou. Vidíme to i na tom, že stále je ve světě velká většina lidí, kteří se hlásí k nějakému náboženství. Ateismus šířící se dnes na Západě je spíše určitou anomálií plynoucí asi z překotného vývoje společnosti, ze zaměření jen na materiální hodnoty. Jistě jde pouze o přechodnou situaci.

Bůh se člověku sám zjevuje

Bůh člověka nechce nechat tápat a hledat jej, Bůh sám člověku vychází vstříc, on sám se nám dává poznat, zjevuje se. Bůh se různým způsobem v dějinách mnohokrát projevil, ovšem nepřichází takto mimořádně ke každému člověku. Promlouvá pouze k někomu, ostatní jsou pak odkázáni na svědectví těchto lidí. Opravdové Zjevení, abychom uvěřili, že promluvil Bůh, musí provázet nějaký nadpřirozený Boží zásah – často to bývá zázrak. Pak můžeme věřit, že třeba nějaká slova, která slyšel prorok, jsou od Boha. V případě zjevení v minulosti o něm musí existovat věrohodné a doložitelné svědectví.

Věříme, že první Bohem zjevené náboženství je **judaismus** – židovství, víra o které se píše v **hebrejské Bibli, ve Starém Zákoně**. Ten je napsán hebrejsky a vznikl postupně během mnoha staletí. Je to první doložené zjevení Boha po tisíciletích poté, co se lidstvo od Boha vzdálilo svou vinou. Bůh promlouvá na Blízkém východě k Abrahámovi a pak k lidem národa, který on založil. Velkou postavou starozákonních dějin je Mojžíš, který s pomocí velkých Božích činů, zázraků, vyvádí svůj národ z egyptského otroctví do země, kterou jim dává Bůh, do země izraelské. O tomto nás informuje nejdůležitější část SZ - pět knih Mojžíšových, tzv. Tóra. Jsou tam dále knihy historické, kde vystupují postavy jako Jozue, Samuel, králové David, Šalomoun, proroci Eliáš nebo Elizeus. Dozvídáme se, jak Bůh postupně vychovává tento národ, který nejprve tvoří divoké semitské kmeny (proto také čteme o mnohých tvrdých a násilných událostech), postupně se stává kulturním národem, od Boha dostává Desatero a celý Mojžíšský Zákon. Mnohokrát tam čteme o velkých Božích činech, kterými Bůh vede člověka k dobru a chrání jej zlého. Varovné jsou zase příběhy, kdy lid se od Boha odvrátil a pak musel nést následky svých zlých činů. Bible obsahuje spisy poučné, shrnující moudrost starého Izraele – kniha Přísloví, Moudrosti, aj. a také knihu žalmů obsahující 150 dodnes užívaných modliteb. Přibližně v době krále Davida (asi tisíc let před Kristem) začínají působit proroci, Starý Zákon obsahuje čtyři velké prorocké knihy – Izajáš, Jeremiáš, Ezechiel a Daniel, a dvanáct menších. Ty hovoří k tehdejší přítomnosti, Bůh skrze tyto proroky svůj lid ujišťuje o své pomoci a požehnání, utěšuje v dobách soužení, vede ke správnému životu, varuje před zlým jednáním. Prorokům také Bůh zjevuje své plány, dává nahlédnout do budoucnosti, až ke konci času, kdy přijde Bůh soudit živé i mrtvé.

Většina proroků pak také přináší zásadní zvěst o tom, proč vlastně byl tento národ vyvolen: aby mezi jeho příslušníky jednou přišel Mesiáš, Spasitel, který přinese lidem to nevyšší a pravé poznání a zachrání celý svět ze spoutanosti zlem a smrtí. Tím je pak samozřejmě osoba Ježíše Nazaretského, v něm se naplňuje víra starého Izraele, Ježíš Kristus prohlubuje dřívější judaismus, zakládá v mnohém nové náboženství, **křesťanství**, které je otevřené už nejen pro Židy, ale pro všechny národy. Rozhodující je zde vztah k osobě Ježíšově. Toto je **vrchol náboženských dějin světa**. Sám Bůh, Boží Syn nám přináší ono nejvyšší poznání, ukazuje cestu k naplnění lidského života a to dokonce až na věčnost. Žádné dokonalejší poznání Boha nelze přinést. Judaismus tedy měl přejít podle Božího záměru v křesťanství. Židé měli přijmout a uvěřit Krista, který k nim byl poslán. Bohužel, část tohoto národa Kristu neuvěřila, naopak se postavila vůči křesťanům negativně a zůstala pouze u toho, co hlásá Starý Zákon. Judaismus tedy byl zjeveným a pravým náboženstvím až do příchodu Krista. Dnes tomu tak již není, protože součástí dnešního judaismu je odmítnutí, nevíra v Krista jakožto Božího Syna. Židovství dnes nezakládá svou víru pouze na Starém Zákonu, ale i na později napsaných spisech, které byly shrnuty do sbírky zvané Talmud.

Také **islám** ovšem o sobě tvrdí, že je zjeveným náboženstvím, dokonce tím jediným pravým. Mohamed, jeho zakladatel v 7. století po Kristu ovšem byl původně asi příslušník nějaké křesťanské sekty, která měla nesprávné poznání o Kristu. Mohamed tvrdil, že se mu zjevil anděl a nadiktoval mu Korán. Ovšem sám tento fakt nijak neprokázal, žádný skutečný zázrak, který by toto jeho tvrzení podpořil, neexistuje. Korán obsahuje nějaké zjevené pravdy přejaté z křesťanské Bible (také tam

vystupují Abrahám, Mojžíš, Ježíš – ovšem nikoli jako Boží Syn), obsahuje ovšem dále prvky arabského pohanského náboženství a četné Mohamedovy vlastní úvahy, bohužel také mnohé nesprávné mravní zásady. Například tu jsou jasné výzvy k šíření víry i násilným způsobem, k útlaku nemuslimů. Takto se pak také tato víra ve své většině šířila, skrze válečné výpravy a i dnes používá islám násilnické metody, které vedou až k teroristickým akcím. Pro odpadlíky pro islám platí trest smrti. Známa je také nespravedlnost, kterou v islámských zemích trpí ženy. Islám tedy není zjeveným náboženstvím, spíše jakýmsi politickým hnutím Arabů, které postupně zasáhlo i další národy.

Kdo je tedy Bůh?

Bůh v první řadě není něco, ale někdo. Tak nám jej zjevuje Písmo. Nemůže být nižší než člověk, který je také osobou, člověk také není „něco“. V mnoha ohledech se Bohu podobáme, jsme stvořeni podle jeho podoby. Máme rozum, svobodnou vůli, jsme schopni lásky. Bůh ovšem v míře nekonečné. V Bohu je nekonečná plnost bytí, dokonalosti a krásy. Vše ostatní je omezené, dočasné, proměnlivé. Bůh je věčný, neměnný, bez jakéhokoli omezení. Bůh je vším. Od něho proto všechno ostatní pochází, čas, hmota, vesmír, život, člověk. Od Boha pocházejí také další duchové bytosti, dobří andělé, z nichž mnozí nám lidem pomáhají (strážní andělé). Část andělů se ovšem na počátku rozhodla se Bohu vzepřít a stala se anděly zlými, padlými. Zlí duchové, ďáblové pak se snaží i nás lidi odvést od přátelství s Bohem.

Bůh je tedy čistým a dokonalým duchem, není vázán na hmotu. Bůh je, jak říkají filosofové a jak také říká Písmo, je nekonečný, všudypřítomný, nejvýše spravedlivý, má plnost poznání minulosti, přítomnosti i budoucnosti. Pro nás je ovšem to nejdůležitější, že Bůh je nejvyšší Láskou. On tvoří člověka, aby se mu sdílel, dával mu svou lásku, podíl na svém životě. Každého člověka osobně zná, miluje jej, chce jej přivést k sobě, chce se mu dát jak je to jen pro člověka možné. Člověk má v sobě Boží obraz, touží po Bohu. Jen v něm nachází smysl života, pravdu a štěstí. Teprve ve vztahu k Bohu se člověk stává plně člověkem. Bez vztahu k Bohu nám něco velmi podstatného chybí. On nás přece stvořil, od něho máme všechno. Není tedy dobré, jestliže o něm někdo neví, nemá s ním žádný vztah, nezná cíl svého života. Boha nikdy plně nepoznáme ani nepochopíme, nekonečně převyšuje naše rozumové schopnosti. Spíše dokážeme říci, jaký Bůh není, nežli jaký je. Mnoho toho ale o Bohu víme, protože on sám se nám dal a stále dává mnoha způsoby poznat.

Proč tedy mnozí nevěří?

Proč mnoho lidí k poznání Boha nedojde, když je tolik dobrých důvodů k víře? Není mnoho lidí, kteří by byli přesvědčenými ateisty, že by měli dobře promyšlené důvody, proč nevěří. Nebo tedy spíše věří – ateismus je také druh víry, tito **lidé věří, že Bůh není**. Je to také víra, protože pro ni nejsou žádné hmatatelné důkazy. Tato „ateistická víra“ se také musí umět vypořádat se základními lidskými otázkami, odkud je svět, kde se vzal člověk, jaký má vše smysl, končí lidský život smrtí? Odpovědi, které tvrdí, že vesmír a hmota je věčná, že život a člověk vznikl náhodou, nejsou podloženy důkazy. Těmto otázkám se nelze vyhnout poukazem na to, že Boha nevidím, proč bych tedy v něj měl věřit a zajímat se o něco takového. Konečně neexistuje žádná kultura ani národ, který by neměl nějakou náboženskou víru.

Nežli skutečných ateistů je ovšem daleko nejvíce lidí, kteří o sobě říkají, že jsou ateisté, ale spíše jsou to ti, kteří si výše uvedené otázky nekladou, a to z pohodlnosti, **lhostejnosti**, neznalosti, jsou prostě zaměstnání mnoha věcmi tohoto světa, prací, sportem, zábavou, na hlubší uvažování o světě a životě už jim nezbývá čas a energie. Přináší to také dnešní doba, která je u nás dobou blahobytu. Vše se nám zdá samozřejmé, všechno si můžeme koupit, **neumíme už žasnout** nad mnoha věcmi, z velké části jsme ztratili schopnost být za to všechno dobré, co máme, vděční. Máme se dobře a nic nás nenutí klást si důležité otázky a hledat nějakou hlubší oporu a jistotu pro život. K tomu třeba dochází až při nějakých náhlých ztrátách. Někomu vezme všechno velká voda a pak se nutně ptá, co je vlastně pro mě důležité, pro co vlastně žiji. Od víry odvádí povrchní konzumní mentalita, kterou velkou měrou podporují dnešní média, zvláště televize, skutečná kultura, opravdové lidské hodnoty tam mají bohužel stále méně místa. Křesťanství je zde ukazováno jen jako něco, co patří minulosti, ale už ne do dnešního světa.

Některým lidem dělá **problém existence zla ve světě**, který byl přece stvořen dobrým Bohem. Ten skutečně stvořil dobrý svět, ovšem byli to lidé, kdo se na počátku rozhodli nerespektovat Boží řád a tak do světa vstupuje zlo a zkáza různými způsoby. Na otázku po původu zla odpovídá hned první biblický příběh o Adamovi a Evě. Není to přesný záznam z počátku dějin, nemusíme přímo věřit, že tam byl mluvící had a že lidé byli potrestáni kvůli jednomu jablku. Jádro je v tom, že lidé si začali myslet, že

Boha nepotřebují, že on jim nepřeje, ztratili v něho důvěru a tak se rozhodli, že si budou žít podle svého, nebudou respektovat Boží řád v tomto světě. A když se člověk vzdálí od Boha, který je nejvyšším Dobrem a Láskou, nutně se otevírá zlu, temnotě a zkáze. Lidé tak nezískali svobodu, ale dostali se do područí zla. Je to vidět na tom, že hned následujícím příběhem po tomto je vražda. Kain zabije svého bratra Ábela. Předtím to ještě byla část andělů, kteří se také odmítli podřídit Bohu a stali se z nich andělé padlí, démoni. Proč Bůh nezabrání třeba válkám? Musel by nám vzít naši svobodu a to on nikdy neudělá. Dává nám přikázání, např. ono: nezabiješ, jak s tím naložíme, je už na nás lidech. Spravedlnost na tomto světě vždy není, naplní se někdy až ve věčnosti. Ony příslovečné „Boží mlýny“ tam na to mají času dost. Bohu jistě není lhostejné lidské utrpení, i když jsme si jej způsobili sami. Mnohokrát můžeme vnímat jeho pomoc, jeho blízkost, někdy i mimořádně. Bůh ani po pádu člověka nezavrhl, znovu k němu přichází a stále znovu mu nabízí záchranu nakonec zvláště skrze svého Syna Ježíše Krista. On sám bere zlo celého světa na sebe, za celé lidstvo dobrovolně umírá na kříži. Bůh nakonec i to mnohé zlo, které zde ještě je dokáže využít pro naše dobro, pokud my o to stojíme a s Bohem spolupracujeme.

Další lidé se nestanou křesťany, protože se setkali s **nedobrým svědectvím jiných křesťanů**, kteří své víře neudělali dobrou „reklamu“ svým špatným chováním. Vždy se bohužel najdou lidé, kteří svou víru žijí jen vlašně a nedůsledně, podobně jako i lidé bez víry někdy porušují všeobecně přijímané zásady správného chování. Někteří křesťané také mají dnes svou víru oslabenou, vybírají si, v co věřit budou a v co už ne, taková polovičatá a zamlžená víra pak jen těžko někoho osloví. Stále jsou také lidé ovlivňováni různými **ateistickými ideologiemi**, u nás zvláště z dob komunismu. Stále přetrvávají různé předsudky, které lidé bezmyšlenkovitě přejímají, aniž by hledali skutečná fakta. Setkáváme s tím, že lidé v Boha nevěří, protože o něm mají nesprávné představy, myslí si, že Bůh je nějaký stařeček na obláčku, že je to nějaký zlý soudce nebo jen nějaká slepá energie, která řídí svět.

Místo skutečné víry se mnozí spokojí s různými **náhrazkami** – někdo si vytvoří jakousi „svou víru“, kterou si vytvoří smícháním prvků z různých náboženství, z východu je třeba dnes populární nauka o převtělování. Jiní mají hlavu plnou různých „záhad“, tajemna, mimozemšťanů, léčitelů, třeba takových knih jsou dnes plná všechna knihkupectví (dobře se prodávají, i když to jsou většinou jen zcela bezcenné spekulace a fantazie). Lidé pak nejsou už ani schopni rozlišit, co je pravda a co ne, nejsou schopni dojít ke skutečné víře. Pro jiné je vším třeba věda, sport, politika, peníze...

Lidé také mnohdy tuší, že by museli s přijetím víry v mnohém změnit svůj život. A to může být velký problém, pokud je někdo třeba v zasetí různých zlovyků. Bůh je absolutní dobro a chce-li se k němu člověk přiblížit, musí se zřít toho, co je zlé. Toto je často v pozadí nevěry. Neuvěřím, protože uvěřit nechci, nechci nic o víře vědět, mohl bych se možná setkat s nepříjemnou pravdou o mém životě. Lidé se někdy jakoby **bojí, že jim Bůh něco vezme**, jejich svobodu, jejich radost ze života. Bude je nutit do něčeho, co nechtějí. Někde v pozadí je u těchto lidí opět jakýsi **falešný obraz Boha, který chce člověka trestat**, který jen čeká na naše chyby a neodpouští je. Věřící ovšem ví, že je to právě naopak. On je tou nejvyšší zárukou naší svobody a štěstí. Pokud nám něco přikazuje, vždy jen proto, aby nás samotné uchránil od něčeho zlého, aby nás vedl ke skutečnému štěstí. Má nás rád víc, nežli my máme rádi sami sebe. Nikdy nás ovšem k ničemu nenutí, rozhodnutí je každému člověku. Stále zůstává v platnosti slovo Augustinovo: "Nepokojné je lidské srdce, dokud nespočine v tobě, Bože" Jako se planety pohybují kolem Slunce, tak náš rozum krouží kolem svého středu, kolem Boha. Jestliže tento střed odstraníme, všechno se rozpadne, mnohé zůstane hádankou a v temnotách.

Smyslem našeho života, jak to říkaly staré katechismy, je poznávat Boha, milovat jej, oslavovat jej, žít tak, jak to od nás žádá (v lásce k lidem), abychom s ním mohli žít na věčnosti, získat plnost života, kterou nám nabízí.

2. Vrchol Božího Zjevení – Ježíš Kristus

Existence osoby Ježíšovy a věrohodnost zpráv o něm

Osoba Ježíše Krista je pro křesťanství naprosto určující a klíčová. Podle vztahu k němu poznáme, zda jsme křesťany nebo ne. Křesťané věří, že v něm k nám lidem **osobně přichází sám Bůh**, aby se nám dal poznat, a to naprosto nesrovnatelně hlubším způsobem než kdykoli předtím. V tom je právě výjimečnost křesťanství. Boží Syn přichází proto, aby nás zbavil zátěže zla, aby nám otevřel cestu k plnosti života.

Proč vůbec věříme v Ježíše? Existoval vůbec? Jestliže ano, co o něm můžeme po tak dlouhé době vědět? Dnes už prakticky nikdo nepopírá to, že Ježíš byl historickou postavou a ne jen postavou nějaké zbožné legendy. **Historická existence** Ježíše z Nazareta je historicky nepochybně doložena nejen Novým Zákonem, čtyřmi evangelií – svědectvími o Kristově životě, která napsali věřící křesťané, ale i jinými tehdejšími kronikami a záznamy, které psali židé, pohané nebo dokonce odpůrci křesťanství. O Ježíšovi se zmiňují oficiální dějepisci starověku - Plinius, Tacitus, Suetonius, Josephus Flavius a jiní.

Zprávy o Ježíši nám ovšem podává především **Nový zákon**. Zase – nejsou to nějaké legendy napsané po dlouhé době od všech popisovaných událostí. Byl napsán z velké části těmi, kdo Ježíše znali, byli to **očití svědkové** – třeba Matouš, Jan či Petr, nebo lidé téže generace Marek a Lukáš. Tito svědkové v osobě Ježíšově s jistotou poznali Božího posla, slyšeli jeho slova, viděli jeho mocné činy, zázraky, byli svědky jeho umučení a vzkříšení. Evangelia – svědectví o životě Ježíšově píší proto, aby i jiní měli víru v toho, který může a chce nám všem přinést spásu (Jan 20 = Janovo evangelium, 20. kap., vysvětlení zkratk lze nalézt v každém vydání Písma sv.). Protože jde o ně samotné, o jejich život, o jejich budoucnost, můžeme počítat s tím, že si nenechali jen tak něco namluvit. Dobře prozkoumali věrohodnost toho, co se jich bezprostředně týká a co je přinutilo změnit jejich vlastní život. Předávají jiným Krista jasně, stručně, s nadšením. Chceme-li pak my znát Krista, musíme znát Písmo.

Věrohodnost evangelií plyne z jejich vzniku v době apoštolů. Originály se samozřejmě nedochovaly, ale velké množství opisů, nejstarší z dochovaných byly zhotoveny jen několik desítek let po vzniku originálu. Spisy NZ jsou daleko lépe dochovány v opisech než kterákoliv jiná literatura starověku. Samotný text je dobře zachován. Srovnáním mnoha opisů zjistíme jen vcelku nepatrné odchylky a chyby při opisování. V žádném případě není pravda, že by si lidé časem něco přidávali nebo že by někdo, třeba Církev, ze spisů něco vyškrtávala. Opět to dokazují ony staré opisy, papyry a pergameny, jejichž počet stále vzrůstá, dodnes se nacházejí další a další a stále přesněji dokazují pravost textů, které my dnes používáme.

Evangelia byla všechna **napsána v 1. století**, ta nejstarší – Matouš a Marek zřejmě již okolo roku 50. v téže době vzniká také Pavlův 1. list Soluňanům. Poslední spis NZ vzniká pravděpodobně krátce po roce 100 – 2. list Petřův. Evangelia jsou psána věcně, střízlivě, s dobrou znalostí tehdejších poměrů zeměpisných, náboženských atd., autoři nezakrývají ani své chyby a slabosti (svou nechápavost, Petrovo zapření Krista aj.). Spisy se rychle rozšířily, protože lidé je přijali, věděli, že jsou pravdivé, tehdy totiž žilo ještě mnoho lidí, kteří popisované události sami prožili. Sami ještě znali z vlastní zkušenosti Ježíše Krista. Kdyby apoštolové chtěli klamat, něco si vymýšlet, lidé by tyto spisy jistě odmítli jako nepravdivé smyšlenky. Sami apoštolové z hlásání víry v Krista konečně neměli žádný materiální prospěch, nezískali si nějakou popularitu a slávu. Neměli zájem na tom, něco si vymýšlet. Naopak, téměř všichni pro svou víru zemřeli mučednickou smrtí. Museli si tedy být velmi jistí tím, čemu uvěřili. I sám text evangelií je natolik mimořádný - Ježíšovy řeči, podobenství, činy, že by je pouhý člověk nedokázal sám vymyslet.

Na druhé straně společenství prvních křesťanů odmítla přijmout některé spisy, které také píší o Ježíšovi a jeho poselství, ale ty už nebyly napsány apoštoly, víra, kterou obsahovaly se neshodovala se skutečnou křesťanskou vírou. O těchto spisech sepsaných většinou ve 2. a 3. století, hovoříme jako o **apokryfech** – jsou to např. Evangelium Petrovo, Tomášovo, Filipovo a další – lze si je dnes přečíst i v češtině, je to zajímavě svědectví o myšlení starověku, ale už to není pro nás pramen víry.

Nový Zákon obsahuje vedle čtyř evangelií také Skutky apoštolů – jakousi kroniku prvotní Církve, pak také řadu listů, které psali apoštolové různým křesťanským obcím, nejvíce jich je od apoštola Pavla, Jana a Petra. Posledním spisem je Zjevení apoštola Jana (Apokalypsa) – vize o konečném střetu dobra a zla a o jasné naději na vítězství Krista a všech těch, kdo jsou s ním spojeni. Celá sbírka Nového Zákona je v Církvi známa a doložena někdy z druhé poloviny 2. století.

Kdo je to Ježíš Kristus?

Svědectví o Ježíši, jak nám jej předávají evangelia, je tedy, jak bylo ukázáno, historicky spolehlivé a věrné. Zásadní otázka pro všechny ovšem zůstává: kým Ježíš je (viz třeba Mt 16,18). Je to moudrý učitel, divotvůrce, léčitel, náboženský reformátor, revolucionář, Boží Syn, zachránce lidstva? Křesťané věří na první pohled něčemu zcela neuvěřitelnému. Že totiž Ježíš je nejen člověkem jako my, ale zároveň je zcela Bohem, je na naší straně jako jeden z nás a zároveň je jako Bůh naším Stvořitelem, Zachránce a Přímluvcem u Boha Otce. Člověk touží po vrcholném poznání, po zdroji trvalého štěstí. Bůh těmto touhám vychází vstříc dokonce tak, že se sám stává člověkem, volí tuto cestu, která je pro nás lidi

nejpřijatelnější, hovoří s námi jako člověk s člověkem. Boha poznáváme vrcholným způsobem v osobě Ježíše Krista. Bůh činí pro mnohé lidi, zvláště pro židy a muslimy, nepochopitelnou a nepřijatelnou skutečnost. Tento nekonečný Vládcce a Tvůrce celého vesmíru, tento **Bůh se pro nás stává obyčejným člověkem**. Vybral si pro svůj plán izraelskou dívku Pannu Marii, mocí Božího Ducha dochází k zázraku Vtělení. Rodí se jako každé jiné dítě v judské obci Betlémě v naprosto chudých podmínkách. Chce nám být blízký ve všem, chce prožívat všechny naše radosti a starosti. Pouze s tím rozdílem, že se nikdy nedopustil ničeho zlého. Ježíš žije 30 let nenápadným životem, pracuje jako tesař v dílně svého pěstouna Josefa. Až poté začíná svou veřejnou činnost, která velmi rychle vzbuzuje pozornost tehdejších lidí, chodí po izraelské zemi, oslovuje jednotlivce i celé zástupy, které za ním jdou.

Jeho současníci se ptali: Copak to není tesařův syn? Kde se tedy to všechno u něho vzalo? Lidé postupně poznávají, že tento člověk je mimořádný, dospívají k tomu, že jej musel poslat sám Bůh. Z Ježíše totiž vyzařuje mimořádná autorita, neučí poznatkům o Bohu jako tehdejší učitelé, rabíni. Staví se do pozice nového Mojžíše a dokonce na místo Boha samotného. Říká že **je Synem Božím**. On potvrzuje a navíc ještě prohlubuje starozákonní Boží přikázání, vyzývá lidi k víře, nejen k víře v Boha, tu tehdejší Židé měli, ale také k víře v něho samého. Požaduje rozhodnutí i vzhledem ke své vlastní osobě: Kdo chce jít za mnou, zřekni se sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mě. Známe jeho velmi jasná slova o jeho vlastní identitě: Já a Otec jedno jsme, já jsem Vzkříšení a Život, já jsem Světlo světa. Kdo vidí mne, vidí Otce, apoštolové o něm říkají a píší, že on je Božím Synem, je Pánem a Bohem (J 20).

O Kristově Božství pak především svědčí jeho skutky. Ježíšovi jde o každého člověka, ví o jeho starostech a bolestech. Na něm je jasně patrné Boží milosrdenství a láska. S vědomím Božské autority odpouští lidské viny. Znamením jeho moci a povzbuzením k víře jsou **Ježíšovy mnohé zázraky**, uzdravuje mnoho nemocných, postižených, posedlých. Projevuje svou moc i na přírodě, tiší bouři na moři, rozmnožuje chléb a ryby pro velké zástupy, dokáže vidět do lidských srdcí, předkládá proroctví, která se pak plní – např. zničení Jeruzaléma. Největším potvrzením Ježíšova Božství je pak jeho Vzkříšení. Po jeho smrti na kříži jej jeho učedníci po třech dnech vidí opět živého. A tuto víru pak neohroženě předávají dál.

Mnoho lidí pro toto všechno v Ježíše uvěřilo, poznali, že Ježíš naplňuje veškeré naděje nejen židovského národa, který vždy čekal a čeká na svého Mesiáše, nýbrž všeho lidstva vůbec, všech lidí, kteří touží po poznání a pravdy a po naplnění touhy po plnosti lásky. V jeho životě se naplňují všechny **starozákonní předpovědi**, které byly napsány před mnoha staletími a hovořily o příchodu Spasitele světa. Nacházíme je zvláště v knize proroka Izajáše.

Kristovo poselství

Ježíš Kristus přichází na tento svět, přichází k nám lidem, aby nám v plnosti zjevil Boží lásku, milosrdenství, aby všechny lidi pozval k obnovenému společenství s Bohem. On je výzvou pro každého člověka, který se o něm dozví. Od každého člověka, stejně jako kdysi tak i dnes, očekává odpověď a rozhodnutí. I od nás očekává, že mu budeme naslouchat, že mu uvěříme, že s ním spojíme své životy a tak získáme účast na jeho životě. To je to nejlepší, co můžeme udělat, nikdo nám nenabídne víc, než on. On si zaslouží mou důvěru a víru. Skrze něho i k nám hovoří Bůh, on nám ukazuje cestu k pravému štěstí.

Ježíš nám přináší velké poselství. Kdo je chce znát, udělá nejlépe, když si přečte právě ona čtyři **evangelia**, kde máme zapsány mnohé Ježíšovy řeči. Pak existuje mnoho dalších komentářů a výkladů k těmto textům, které jsou také důležité, protože lidé, ke kterým Ježíš hovořil, žili v době, která je nám hodně vzdálená. Zde můžeme připomenout jen několik hlavních témat z Ježíšova poselství.

Asi vůbec nejdůležitější slova Ježíšova nacházíme v Janově evangeliu, shrnují vlastně jádro toho, kdo je to Bůh a kdo je to Ježíš: **Tak Bůh miloval svět, že dal svého Jednorozeného Syna, aby žádný, kdo v něho věří nezahynul, ale měl život věčný** (Jan 3,16). To je to zásadní: Bůh miluje svět, tedy **miluje každého člověka bez výjimky**. Je ochoten udělat cokoli, abychom to my lidé pochopili, abychom v jeho lásku uvěřili a opětovali ji. Je to samozřejmě láska nezištná, dávající se (caritas, agapé), Bůh sám je láska (1J 4,8). Bůh **chce člověka zachránit poté**, co on propadl zlu, zkáze a smrti, jak o tom píší první kapitoly Písma. To největší, co on pro nás dělá, je právě to, že se stává jedním z nás, přichází na tento svět, i když ví, že jej to bude stát život. Toto hezky ilustruje jeho podobenství o zlých vinařích (Mt 21).

Často Ježíš říká, že Bůh se zajímá o člověka, o to, jak žije, je tím, kdo stojí za námi, kdo nám dává všechny možné dobré dary, slyší naše prosby. **Vyzývá mnohokrát k důvěře** (Mt 6,25-34; 7,7-12). Lidé věřící v Krista se nemusí strachovat o svůj život. Ježíš je dobrým pastýřem (J 10). Neslibuje ovšem

okamžité řešení všech problémů – všechen plevel v tomto světě bude vytrhán až na konci (Mt 13,24), kdo vytrvá v dobrém až do konce, bude zachráněn. Bůh je také tím, kdo **nabízí své odpuštění** všem, kdo si přiznají své viny a zatouží po změně svého života, po návratu k Bohu. Zde Pán říká krásné podobenství o ztraceném synu a milosrdném otci (Lk 15). Těmi ztracenými syny jsme vlastně všichni. Do konce života je šance k návratu.

Ježíš nám dává také nahlédnout do vnitřního života samotného Boha. Bůh není nějaká osamělá osoba, Bůh je společenstvím tří osob. **Bůh žije jako Otec, Syn a Duch svatý**. Otec je počátkem a zdrojem Božství, Syn – ten se právě stává v osobě Ježíšově člověkem, existuje jako Bůh ovšem od věčnosti. Duch je pak jejich vzájemná láska, která je také osobou. Ducha Božího si těžko nějak představíme – je to Bůh, který působí a žije také v nás, on nás inspiruje ke všemu dobrému, on nám dává víru, on vede Kristovu Církev. Boží Trojice se zjevuje při křtu Kristově, Ježíš vícekrát hovoří o svém Otci a o Duchu. Bůh je tedy jeden, ale je Trojicí osob.

Ježíš nám pak nabízí důvěrný vztah k Bohu. Bůh není pro nás jen Pán a Vládce, to je také, ale je pro nás také Otcem, někdo, kdo nám je velmi blízký. Proto také nás **učí modlitbu Otče náš** (Mt 6,9). Vybízí, abychom se k Bohu často obraceli ve svých modlitbách.

Odpovědí na Boží nabídky pak má být náš postoj a naše jednání. Ježíš nás **vyzývá k víře v Boha** a k víře v něho. Ve shodě s touto vírou pak má být náš život. Věříme-li v Boha, který je nejvyšším dobrem a láskou, musíme také jít za dobrem a žít lásku. Ježíš potvrzuje neměnnou platnost starozákonního Desatera Božích přikázání, ale tato přikázání navíc prohlubuje, ukazuje jejich vnitřní smysl, že nejde jen o nějaké vnější příkazy, ale o konkrétní návod, jak žít v lásce s Bohem i lidmi. Proto, když se jej ptají, které přikázání je největší, shrnuje vlastně všechna do jednoho **přikázání lásky**: miluj Boha nade všechno a svého bližního jako sám sebe (Mt 22,34). Nemůže nám být lhostejná nouze druhých lidí (Mt 25,31; Lk 16,19). Naléhavá je **výzva k odpuštění**; jestliže nám Bůh nabízí odpuštění a smíření, máme stejně jednat s člověkem, který se provinil proti nám (viz např. Mt 18,23). Mnoho poučení pro život nacházíme zvláště v tzv. horském kázání (Mt 5-7). Ježíš zde klade na člověka radikální požadavky. "Slyšeli jste, že bylo řečeno našim předkům: Nebudeš vraždit! Já však vám říkám: Každý, kdo se hněvá na svého bratra, propadne soudu." Milujte i své nepřátele a modlete se za ty, kdo vás pronásledují". Důležité je nejen jednání, ale i lidské nitro, naše smýšlení.

Uvěřit v Krista, spojit s ním svůj život, je tím nejdůležitějším. **Být součástí jeho království**, které bude mít věčné trvání. O tom mluví např. jeho podobenství o pokladu a perle, o rozsévači (Mt 13), o stavbě na skále (Mt 7,24) – jen život toho člověka přinese užitek, bude naplněný, když přijme poselství Kristovo a bude podle něj žít. Ve společenství s Bohem máme všechno, bez Boha nemáme nic: Co prospěje člověku, když získá celý svět, ale ztratí svou duši? (Mt 16,26). Já jsem cesta, pravda a život, nikdo nepřichází k Otci než skrze mne (J 14,6). **Život s Kristem ovšem nebude snadný**: cesta vedoucí do života je úzká a strmá, není snadné odolat všemu tomu zlému, co je v nás a okolo nás. S jeho pomocí, ale k cíli dojdeme. On pak varuje před cestou širokou a pohodlnou, kdy se tomuto světu přizpůsobíme. Tato cesta ovšem vede do zkázy (Mt 7,13). Často připravuje také své učedníky na to, že tento svět je bude nenávidět a odmítat stejně, jako jeho samotného.

Žít s Kristem je důležité také proto, že pouze on nám může otevřít cestu k životu, který jde i za smrt našeho těla. Před jeho příchodem bylo poznání o životě po smrti jen mlhavé a neúplné. Teprve Ježíš o této skutečnosti hovoří naprosto jasně a otevřeně. Jasná slova zaznívají např. poté, co on vrátí život Lazarovi, který už byl čtyři dny mrtvý. Říká tehdy právě o sobě samém: **já jsem vzkříšení a život**, kdo ve mě věří, i kdyby zemřel, bude žít. Ne všichni, ale budou moci žít věčným životem se svým Stvořitelem. Rozhodovat bude to, jak jsme využili tento pozemský život, zda jsme se naučili lásce, kterou žije sám Bůh. Ježíš proto několikrát hovoří o soudu, který nastane v okamžiku smrti člověka i na konci lidských dějin. V podobenství o tomto soudu (Mt 25) zaznívají slova: Pojd'te, požehnaní mého Otce, přijměte jako úděl království, které je pro vás připravené od založení světa. Ale také: pryč ode mě, vy zlořeční, do věčného ohně, který je připraven pro ďábla a jeho anděly.

Tajemství kříže

Přesto, že Pán Ježíš všechny lidi vede směrem k dobrému, všem nabízí svou pomoc, uzdravení, odpuštění, přesto také **naráží na odpor**, stává příčinou rozdělení. On se totiž také nebojí kritizovat mnohé zlořády, které panovaly v tehdejší židovské náboženské praxi. Odhaluje omyl, že se člověk může u Boha ospravedlnit pouze sám, svými skutky. Poukazuje na tehdejší nesprávné výklady Starého Zákona (přísná

ustanovení o sobotě, o postech, o rituální čistotě). Zákon je zde pro člověka a ne člověk pro Zákon. **Kritizuje pouze vnější zbožnost**, zachovávání mnoha lidských tradic, zatímco chybí pravý vnitřní postoj – víra a důvěra v Boha, chybí láska k bližnímu, bez které nelze mít lásku k Bohu. Ježíš také přichází často k lidem vyvrženým, hříšníkům. Těmi pohrdala zvláště tzv. skupina farizeů, „čistých“, kteří byli přesvědčeni o tom, že i Bůh je zavrhl. Ježíš je ale neodsuzuje, ale vede k obrácení, lítosti, odpouští jim. Farizeové nepřijali, že by Ježíš mohl odpouštět hříchy, to přece může jedině Bůh. Oni také **očekávali Spasitele, který osvobodí židovský národ** od tehdy vládnoucích Římanů. To Ježíš ale odmítl. Nepřišel dělat politiku, ale přivést člověka k Bohu. Jeho království není z tohoto světa. Mnohým asi také vadilo, že Ježíš získal na svou stranu velké zástupy lidí, byl „populárnější“ než tehdejší náboženské i světské autority.

Hlavní příčinou ovšem jistě bylo, stejně jako dnes, to, že Ježíšovi odpůrci nebyli ochotni přijmout pravdu o sobě samých, nebyli ochotni změnit svůj život podle Ježíšových výzev, nechtěli se zřici svých zlých návyků a způsobů jednání, své pýchy.

Odpor vůči Kristu vede nakonec k jeho zatčení, nespravedlivému soudu a k rozhodnutí, že **bude ukřižován jako zločinec**. Jedná se o velké tajemství zla, které může ovládnout člověka, který se obrací zády k nekonečné nabídce Boží lásky. Ježíš je bičován, nese si na vrch Golgotu kříž na který je přibit a na němž po několika hodinách v krutých bolestech umírá. Na kříži se mu ještě nepřátelé vysmívají: jsi-li Boží Syn, zachraň sám sebe, udělej zázrak, sestup z kříže! On by to jistě udělat mohl, druhé zachraňoval, sám sebe ale ne. Ježíš s odmítnutím a násilným koncem počítal. Několikrát o tom také mluvil se svými apoštoly. Kříž tedy nemůžeme snižovat na nějakou nehodu, nemilou a nepředvídanou příhodu v Ježíšově životě. Pokládat jej za selhání jeho poslání. To tvrdí jen některé sekty, které chtějí dnes „dokončovat, co on prý nestihl“.

Skrze kříž ovšem nabývá na významu jeho poselství lásky. On se z lásky zcela vydává pro nás pro každého za naši spásu. O tom jasně svědčí mnoho míst v Písmu: On nesl naše bolesti, jeho rány nás uzdravily (Iz). **Přišel, aby dal svůj život jako výkupné za všechny** (J 13,1). V něm máme vykoupení skrze jeho krev, odpuštění hříchů pro jeho nesmírnou milost (Ef 1). On vešel jednou provždy do svatyně, ne s krví kozlů a telat (to byly oběti předepsané Starým Zákonem), ale se svou vlastní krví, a tím nám získal věčné vykoupení (Žid 9,12).

Hovoří se o spáse člověka. Co je ale spása, kterou svou obětí přináší Kristus? Záchrana ode všeho, co nás ohrožuje. Zvláště od toho nejhoršího – od smrti. Spásu přináší Kristus – náš prostředník u Boha. Nejsou to v první řadě naše dobré skutky a zásluhy. Pouze Bůh mohl překlenout propast mezi Bohem a člověkem, která se rozevřela kvůli hříchu prvních lidí, kteří Boha odmítli, i všech dalších generací. Jak je ale možné, že nás s Bohem smířila Ježíšova dobrovolně přijatá smrt? To už Písmo do detailů nevysvětluje, o tom pak uvažovaly celé generace křesťanů. Podle jednoho vysvětlení si člověk svým hříchem přivodil smrt, ze které se sám osvobodit nemůže. Tento **trest smrti proto na sebe bere Ježíš**, bere jej na sebe zástupně za každého člověka (tedy za každého, kdo v tuto oběť uvěří a přijme ji). Může to učinit, protože je nejen člověkem, ale zároveň i Bohem. Jeho rány uzdravily rány našich duší, které způsobily naše viny. Jiný pohled na kříž říká, že jeho poslušnost a jeho láska nahradily neposlušnost a nelásku lidí. Jeho oběť je naprosto dokonalá. On je čistá láska sama a plně vydává sebe sama za druhé, nic si neponechal. On sám říká: **Nikdo nemá větší lásku, než ten, kdo za své přátele položí svůj život**. Kříž je zjevením nekonečné Boží lásky, on už víc pro nás udělat nemohl, než že dal svůj život. Pro naši spásu by snad stačilo i mnohem méně (jediná kapka jeho Krve, jak píše sv. Tomáš Akvinský), ale on jde až do krajnosti, abychom my lidé pochopili, jak Bohu záleží na každému člověku, abychom pochopili, že on to s námi myslí dobře.

Ježíš Kristus žije, byl vzkříšen!

Kristovo ukřižování pro apoštoly, pro jeho nejbližší, znamenalo katastrofu, konec víry v jeho poslání. Zůstali s prázdnými rukama - a tolik mu obětovali! Nezbyvá než vrátit se do dřívějšího života! Jenže oni jednájí naprosto jinak. Začíná vývoj, který podle lidských měřítek nutně zůstane nepochopitelný: doba po Ježíšově smrti nepřináší zhroucení jeho díla, nýbrž jeho rozšíření a prosazení do celého světa. Vznikají první křesťanské obce v Jeruzalémě a okolí, brzy také v sousedních zemích. Tito učedníci nesou zvěst o Ježíšovi dál. Oni totiž nehlasají jen jeho Kříž, ale také Vzkříšení. On není mrtev, ale žije. **Třetího dne vstal z mrtvých!** Došlo k naprosto převratné události lidských dějin. Ježíš přichází z místa, odkud se dosud nikdo nedokázal vrátit. Apoštolové nejprve vidí Ježíšův **hrob, který je prázdný**,

kámen od hrobu byl odvalen. Ženy se setkávají s anděly, kteří říkají, že Ježíš byl vzkříšen. Zanedlouho apoštolové vidí jeho samého. Mohou se jej dotknout, jí s ním, hovoří s ním. Dlouho jim trvá než tomu všemu uvěří, ale nakonec je naprosto jisté: je to skutečně On. Není to žádný přelud ani iluze. Evangelia píší o řadě **setkání se Vzkříšeným Kristem**. Ve svém dopise Pavel Korint'anům (15,3) píše: „Vyučil jsem vás především v tom, co jsem sám přijal, že Kristus umřel za naše hříchy ve shodě s Písmem; že byl pohřben a třetího dne vstal z mrtvých ve shodě s Písmem; že se ukázal Petrovi a potom dvanácti apoštolům. Pak ho vidělo více než pět set bratří najednou - většina z nich dosud žije. A po všech jako poslední jsem ho uviděl i já...“ Nemusíme se tedy spoléhat na svědectví jediného člověka nebo několika málo lidí. V době sepsání tohoto dopisu bylo ještě možné se jich dotázat. Máme před sebou svědectví víry, ale historicky naprosto podložené a prokazatelné. Vzkříšení Ježíšovo je nejsilnějším důkazem Kristova Božství, je důkazem a pečeti pravdivosti a nesmírného významu celého jeho učení.

Ježíš tedy skutečně nakonec projevuje svou moc nad smrtí, kterou má moc zlomit také pro nás lidi. Proto říká Janovi (Zj 1,18): „Byl jsem mrtev a hle, jsem živ na věky věků a mám klíče od smrti a podsvětí“. On nyní žije novým, věčným životem, který už smrt nemůže ohrozit. On se nevrací do tohoto pozemského života jako třeba vzkříšený Lazar nebo mladík z Naimu, které Ježíš vzkřísil, Ježíš nyní žije už životem zcela obnoveným, má oslavené tělo, plně ovládané duchem. On je počátkem obnoveného lidstva, ukazuje, že může každého člověka provést smrtí ke vzkříšení a oslavení ve svém království.

Pravdivost velikonočních událostí potvrzuje také jeden dodneška dochovaný hmotný důkaz. Je to **Turínské plátno**, látka, do které bylo zavinuto Ježíšovo mrtvé tělo, plátno, které v hrobě nacházejí apoštolové. Říká, se o něm, že je „pátým evangeliem“. Na plátně vidíme otisk Ježíšova těla, obraz jeho tváře. Otisky ran po bičování, pádech a hřebech přesně odpovídají tomu, o čem píší svědkové ukřižování v evangeliích. Obraz těla je pak vytvořen podle vědců působením nějaké neznámé energie, žádné známé barvivo na plátně není. Obraz zřejmě vznikl v okamžiku Vzkříšení, kdy oslavené Kristovo tělo, prošlo skrz toto plátno ven (on také později prochází třeba zavřenými dveřmi). Je dobře prokázáno, že nejde o žádný padělek, že plátno pochází z 1. století, i když se to jednu dobu zpochybňovalo – radioaktivní testy stáří byly před lety provedeny nesprávně, až později to bylo napraveno. Na plátnu jsou otisky mincí té doby, nacházíme tam pylová zrna rostlin, které se nevyskytují nikde jinde než v právě v Jeruzalémě.

Se svými učedníky je Pán Ježíš po svém Vzkříšení ještě 40 dnů, poučuje je ještě o mnoha věcech, dává pokyny pro dobu, kdy on už s nimi viditelně nebude. Potom odchází zpět do slávy svého Otce, **vstupuje na nebe**. On ještě předtím **posílá své učedníky do celého světa**, aby víru v něho předávali dál (Mt 28,18-20): Ježíš přistoupil k apoštolům a řekl jim: "Je mi dána veškerá moc na nebi i na zemi. Jděte tedy ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtíte ve jménu Otce i Syna i Duchu svatého a učte je, aby zachovávali všechno, co jsem vám přikázal. A hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa."

Máme tedy mnoho dokladů a rozumných důvodů věřit, že Ježíš byl skutečnou postavou, že byl a je skutečným Bohem, který se pro nás stal člověkem. Zjevení Boha skrze Ježíše Krista je tedy nejdokonalejší, nepřekonatelné a závazné pro lidi celého světa, přesto, že i v jiných náboženstvích mohou být určité střípky pravdy. **V Kristu přichází a zjevuje se sám Bůh.**

3. Ježíš Kristus dnes žije a působí ve své Církvi

Co je to Církev, kde se vzala?

Co nás spontánně napadá, když slyšíme slovo "církev". Co napadá většinu lidí? Mnozí věří, že je Bůh. Přijímají slova Písma o Kristu. Avšak pro mnohé je těžko pochopitelné či dokonce nepřijatelné, že by tato víra měla být svázána s nějakou organizací, s nějakou církví. Proč? Možná hledají záminku, aby se vyhnuli nějaké povinnosti, o které Církev hovoří. Subjektivní víra, kterou si sám vytvořím, je jistě pohodlnější. Nechci, aby mi někdo říkal, co si mám myslet a co mám dělat! Mnozí chápou víru jen jako cit, spíše než jako opravdové přijetí Boží vůle. Slyšíme výtky na adresu vnější podoby církve, kdy se jí vytýká průměrnost křesťanů, zaostalost, nesnášenlivost, byrokratičnost církevní správy, různá selhání představitelů církve... Někdy oprávněně, jindy ne. Setkáváme se s odmítáním jakéhokoli prostředníka mezi člověkem a Bohem, s odmítáním instituce. Říká se: **Kristus ano, církev ne**. Ovšem naproti tomu píší už starověcí duchovní učitelé: „Kdo nepřijímá Církev za Matku, nemůže mít Boha za Otce.“

Církev nevznikla tak, že by se na počátku domluvila skupina těch, kdo uvěřili v Krista, křesťané, že si založí nějakou organizaci, nějaký zájmový spolek. Pak bychom skutečně mohli Církev buď přijmout nebo odmítnout a žít si svou víru sami a podle sebe. Jenže Církev není pouze lidské zřízení; vzešla

z rozhodnutí a z vůle samotného Boha a Božího Syna, nevznikla nějak náhodně, **je dílem Kristovým**. České slovo "církve" souvisí s řeckým "kyriake" a znamená "patřící Pánu". V Novém Zákoně se užívá "ekklésia", tj. shromáždění, zástup povolanych. Církve je společenství věřících a porozumět jí můžeme pouze na základě víry v Krista. Není to jen organizace, ale je to skutečně živý organismus, Písmo hovoří, že **je to živé, tajemné tělo Kristovo, kterého on sám je hlavou**. Je to nový Boží lid, když lid Starého Zákonu Krista nepřijal a odmítl.

Ježíš přináší lidem naprosto zásadní zvěst o Bohu, přináší za celé lidstvo obět svého života. Nabízí se ovšem otázka, jak se toto poselství a toto jeho dílo dostane k dalším generacím lidí, které nežily v době Ježíšově? Jak my poznáme Krista, **jak se my setkáme s Ježíšem, v našem 21. století?** Někdo říká, že Krista poznáme skrze Písmo sv. Do jisté míry ano, ale tato cesta nestačí. Uvědomme si, že sám Ježíš nic nenapsal. Asi proto, že psaný text lze vždy různě vykládat, lze jej špatně pochopit, lze jeho význam také záměrně zkreslit a falšovat, což se v historii také dělo. Ježíš chtěl, abychom si o něm nejenom četli, ale abychom se s ním samým také skutečně setkali, aby lidé měli přístup ke spáse, kterou nám získal zvláště svým křížem. Pro své velké dílo, nabídku věčného života pro každého, musel zajistit pokračování. Jak to tedy udělal? Nejprve si vybírá na počátku svého veřejného působení skupinu nejbližších spolupracovníků, učedníků, **12 apoštolů** (z řečtiny „ti, kdo jsou posláni“). Zakládá společenství věřících podobně, jako kdysi vznikl Bohem vyvolený národ – Izrael, tehdy to bylo z 12 potomků patriarchy Jákoba. Tento nový Boží lid je otevřený již pro lidi celého světa, nejen pro Izrael. Tyto apoštoly tedy Ježíš zvláště poučuje, i když jinak hovoří k velkým zástupům. Jim pak svěřuje zvláštní poslání, dává jim moc a autoritu, aby oni později jeho jménem předávali jeho učení, aby zprostředkovali budoucím věřícím mnohé jeho dary, jeho požehnání, jeho odpuštění, dar nadpřirozeného života.

Kristus pak, i když viditelně odchází z tohoto světa, **skrze organismus Církve je zde Ježíš stále přítomný**, dále působí skrze toto živé společenství věřících, které je vedeno apoštoly a jejich nástupci, kteří jej zastupují. Na řadě míst v NZ o tomto Ježíš naprosto jasně hovoří. Písmo samotné nás vede k Církvi. Ježíš říká apoštolům: „**Jako Otec poslal mne, tak i já posílám vás**“. „**Kdo poslouchá vás, poslouchá mne**, kdo vámi pohrdá, pohrdá mnou“ aj. Nejvyšší autorita nad celou Církví je pak svěřena apoštolu Petrovi: „**Ty jsi Petr, skála, a na té skále zbuduji svou Církve** a mocnosti pekla jí nepřemohou, tobě dám klíče (symbol moci) od nebeského království. Co svážeš (= rozhodneš) na zemi, bude svázáno na nebi a co rozvážeš na zemi bude rozvázáno na nebi“ (Mt 16,18). Petr dostává pověření být autoritou v předávání nauky víry (Lk 22,32). Sám Kristus se ztotožňuje s Církví, když volá na Šavla (budoucího apoštola Pavla), který nejprve pronásleduje Církve: „Šavle, proč mě pronásleduješ?“ Pronásledování církve je pronásledováním Krista.

Po Kristově nanebevstoupení pokračují jím pověřeni učedníci v začatém díle. Vznikají stále nové místní obce věřících, **církve žije a roste v síle Ducha svatého**, kterého Ježíš slíbil a nyní jej posílá apoštolům a celé Církvi. Kristus přislíbil svým učedníkům pro dobu po svém odchodu trvalou pomoc, svého svatého Ducha. To, co Kristus nemohl dokončit, protože učedníci pro to ještě nebyli dost zralí, dovršuje tato pomoc. Síla Boží pomoci v nich začíná působit o prvních letnicích (Sk 2). Tím bylo fakticky dovršeno založení církve. Od té doby je svatý Duch její vnitřní silou, jíž Kristus celou církve oživuje a v ní působí. (Srov. Sk 1, 8; 2, 1-13; 15, 28 aj.). Je zároveň duší Církve. Bez něho by církve byla opravdu jen souhrnem svých členů, náboženským společenstvím, lidskou organizací.

Jaká se Církve rozvíjela, co od ní můžeme očekávat?

Pán Ježíš tedy předává mnoho ze svého poslání dvanácti apoštolům. Ty zde ovšem dnes nemáme, samozřejmě zemřeli během následujících desítek let po Ježíšově odchodu. Jenže aby nějaké společenství, zvláště takové jako je Církve nyní rozšířená po celém světě, mohla správně fungovat, potřebuje pro své působení, podobně jako třeba každý stát, nějaké vedení, nějakou strukturu, pravidla života. Autorita apoštolů tedy musí v Církvi pokračovat. V listech sv. Pavla několikrát čteme, že tento apoštol, když zakládal a navštěvoval různé obce křesťanů, že si zde často vybíral své spolupracovníky a těm pak dával pověření, aby tyto obce vedli, aby oni v nich uplatňovali řádnou autoritu. Čteme, že **apoštolové vkládáním rukou ustanovovali své zástupce a následovníky**. Ty NZ nazývá řecky „presbyteroi“ (starší, kněží) a „episkopoi“ (biskupové). Nástupci apoštolů jsou tedy v dnešní době **biskupové**. Těch dnes není jen 12, ale okolo 3.000, protože Církve je dnes přítomná ve všech zemích světa. Biskup je většinou nejvyšší autoritou ve společenství věřících, které žije na území, kterému říkáme „diecéze“.

Velmi důležitý, přímo klíčový je pak úřad, který má nástupce prvního z apoštolů, nástupce apoštola Petra. Protože apoštol Petr zemřel mučednickou smrtí v Římě, proto je už od počátku **nástupcem apoštola Petra biskup města Říma**, má sídlo nedaleko Petrova hrobu. Tradičně o něm hovoříme jako o papeži, o Svatém otci, o zástupci Krista na této zemi. Takto je to už od dob prvních křesťanů, kteří ještě znali apoštoly, znali učení Kristovo, nejlépe chápali smysl Písma svatého. Od počátku, po celých tisíc let křesťané uznávali za nejvyšší pozemskou autoritu Církve právě římského biskupa. Existuje nepřerušovaná řada papežů (známe všechna jména), od apoštola Petra až po dnešního papeže Benedikta XVI., který je 265. v pořadí. I v případě biskupů existuje tato návaznost až k apoštolům – **apoštolská posloupnost**, i když tady už všechna jména v řadě neznáme.

Pro úplnost, papež si většinou z biskupů volí své nejbližší spolupracovníky, kardinály, kteří mají také za úkol zvolit nového papeže, když ten zemře nebo se zřekne svého úřadu. Papež samozřejmě nemůže v Církvi vše řídit, ale je to taková poslední jistota, poslední instance, když se nějaká otázka a problém nevyřeší na místní úrovni. On rozhoduje v případech různých sporů, on má poslední slovo v otázkách víry. Je tedy **důležitou zárukou jednoty Církve**, bez této autority by se Církev snadno už mnohokrát rozštěpila při každém větším problému a různosti názorů. Říká se: „Roma locuta, causa finita“ – Řím promluvil, případ je skončen. A samozřejmě věříme, že především v otázkách víry a hlavních zásad života Církve je tento hlas „Říma“ hlasem samotného Krista.

Co můžeme od Církve očekávat, k čemu ji potřebujeme? Můžeme se v ní v první řadě setkat s Kristem. V Církvi můžeme naslouchat tomu, co on nám řekl a stále říká, Církev nám nezkrasleně **předává pravdy víry**, věrně předává od Krista až dodnes jeho poselství, poklad víry. Církev je „sloup a opora pravdy“ (1 Tim 3,15). Nikoli jen Písmo sv., ale Církev. Kristus své Církvi slibuje, že se nikdy neodchýlí od toho, co od něj přijala. „Duch svatý vás uvede do celé pravdy“. „**Petře, utvrzuj své bratry ve víře**“. Tato slova Pán směřuje k prvnímu z apoštolů. Ježíš dokonce podle těchto slov dává své Církvi dar neomylnosti. Je to pochopitelné, musí zajistit, aby lidé vždy měli přístup k jeho nezkraslenému poselství! Tento dar dostávají zvláště apoštolové, Petr a jeho nástupci. Mluvíme zde o **učitelském úřadu Církve** a o charizmatu **papežské neomylnosti**. Neomylnost se ovšem netýká všeho, co řekne papež, ale pouze toho, když závazně a pro celou Církev vyhláší to, co se týká základních pravd víry a mravních zásad. To bylo důležité hlavně v prvních křesťanských staletích, kdy se formoval systém křesťanské nauky a kdy se také šířily různé sekty a nesprávné nauky. Dnes je těchto rozhodnutí již jen velmi málo, nejsou již tak potřebná. V době nedávné to bylo např. prohlášení papeže Pia XII. r. 1958 o Nanebevzetí Panny Marie, což ovšem již bylo dávno součástí víry Církve.

Ježíš svěřil hlásání víry těm, které poslal, víra se zpočátku předávala zvláště ústním kázáním apoštolů, víra se uchovala v modlitbách Církve, ve společenstvích, již od počátku se konaly mše sv., udělovaly se svátosti, závažné otázky víry rozhodovala shromáždění apoštolů a později biskupů – koncily. To vše tvoří tzv. **Tradici Církve**. Část takto předávané víry byla až později, v prvních desetiletích zapsána, z mnoha spisů bylo zase po další době (v 2.-3. století) Církvi vybráno to nejdůležitější a zařazeno do souboru (kánonu) **Písma svatého Nového Zákona**. V Písmu tedy není úplně všechno, co Kristus svěřil Církvi, mnohé bylo a je předáváno jinými způsoby. Písmo samotné k poznání a k setkání s Kristem nestačí, také pouze Církev má pověření Písmo vykládat, protože v Církvi Písmo vzniklo. Dnes je učení Církve shrnuto zvláště v Katechismech, souhrnech víry Církve.

Církev nám ale nepředává pouze Kristova slova, víru, ale také z jeho pověření může zprostředkovat **přímé setkání s živým Ježíšem**. On se chce totiž setkat s každým člověkem v každé době. Dnes Ježíše běžně nepotkáme na ulici, to se mohlo stát jen v Palestině 1. století. Nebylo by ani fyzicky možné takovéto setkání s více než miliardou dnešních křesťanů ani s dalšími lidmi. Proto Ježíš tělesně z tohoto světa odchází a je zde přítomen se svým oslaveným Tělem, které už nepodléhá našim fyzikálním zákonům. Je zde přítomen skrze posvátná znamení, kterým první křesťané říkali mystéria, dnes hovoříme o svátostech. Ježíš kdysi lidi uzdravoval, žehnal jim, odpouštěl viny, dnes to dělá také, skrze svátosti. Tradiční definice říká, že **svátost je viditelné znamení neviditelné milosti**. Co to znamená? Ježíš Kristus ustanovil sedm znamení, obřadů, jedním je třeba ponoření či polití vodou, křest. Když toto znamení s vírou vykoná ten, kdo k tomu má pověření, tak nastupuje onen neviditelný účinek, Ježíš sám vstupuje do lidské duše, dotýká se jí, dává nám účast na svém životě.

Udělování svátostí pro nás dnes zpřítomňuje dílo vykoupění, naše účast na nich umožňuje vrcholné a niterné setkání s Kristem. **Svátosti zprostředkují každému člověku osobně spásu**. Sv. Lev Veliký v 5. stol. napsal: Vše, co bylo na Kristu kdysi viditelné, přešlo dnes do svátostí. Svátosti jsou

součástí liturgie – společné modlitby a bohopoety Církve. Všech 7 svátostí ustanovil sám Kristus, proto obsahují vždy, pokud jsou řádně uděleny, onu neviditelnou milost. Zprostředkují setkání s Bohem, dávají podíl na Božském životě. Vycházejí z minulosti – čerpají svou sílu z Kristova kříže a Zmrtvýchvstání, v přítomnosti nám dávají potřebné milosti a dary pro náš život a směřují k budoucnosti – k našemu oslavení u Boha. Bez Církve bychom tyto velké dary neměli.

Konečně je pro věřícího člověka důležité ono **společenství Církve**. Zde víru získáváme, vzájemně se podporujeme, pomáháme si, abychom žili co nejlépe jako křesťané. Církev samozřejmě není tvořena jen papežem, biskupy a kněžími, jak to někdo nesprávně chápe. Církev, to jsou všichni pokřtění, všichni ti, kdo ve svém běžném životě žijí z víry v Krista, kdo svou a energii čerpají ze spojení s Božím Duchem. V této síle pak usilují o proměnu tohoto světa ve svět lepší. Jsou to lidé všech generací, rodiny, děti, lidé staří i mladí.

V Církvě také existuje zvláštní **stav zasvěceného života**. Jsou to tzv. řeholníci, řádoví bratři (někdy si říkají mniši) a řeholní sestry. Jsou to lidé, kteří se ze svého svobodného rozhodnutí chtějí žít intenzivněji svou víru, chtějí plněji Kristu odevzdat svůj život. Zřikají se proto života v rodině, věnují se v klášterech nebo i mimo ně péči o nemocné, trpící, mládež, vzdělání, modlitbě, misiím aj.

Která církev je ta pravá?

Dnes se nabízí samozřejmě tato vážná otázka: okolo sebe máme mnoho křesťanských církví, která z nich je tou, kterou založil Kristus, nebo jsou všechny pravé, rozdíly mezi nimi jsou nepodstatné? Tak to dnes často slýcháme. Není prý důležité, které společenství si vybereme, každé nějak směřuje, svým způsobem k Bohu. Všechna společenství prý dohromady tvoří jednu církev. Tento názor ovšem není správný. Vždyť mezi církvemi jsou i dost podstatné rozdíly, např. i v morálních otázkách. Nemůže být vše zároveň pravda. Nelze sloučit neslučitelné nauky. Musíme, jsme povinni hledat a nalézt pravou Církev mezi těmi stovkami a snad i tisíci skupinami, které dnes po celém světě jsou!

Z Písma je naprosto jasné, že **Ježíš založil jednu jedinou Církev** a její vedení svěřil apoštolům. Chtěl, aby tato Církev zůstala jednotná (Jan 17,23). Křesťané o této Církvě už od prvních staletí mluvili jako o Církvě všeobecné (řecky katolické). Tato Církev byla jednotná po celých tisíc let, když nepočítáme několik menších společenství a sekt, které se během té doby oddělily. Tato Církev byla vedena biskupy a prvním z nich, římským Petrovým nástupcem, spojovalo ji také společné slavení liturgie a život ze svátostí. Věřila apoštolské nauce, Písmu, mnoho důležitého z víry této Církve nacházíme v rozhodnutích koncilů (první byl v Niceji r. 325, zde bylo sestaveno stručné Vyznání víry - Credo) a také ve spisech tzv. Církevních otců, kteří žili přibližně v prvních pěti staletích, mnozí z nich byli ještě žáky Ježíšových apoštolů, proto jsou pro nás dodnes velmi významní. Je to tedy poměrně jednoduché – ve kterém společenství tyto prvky dnes najdeme, tuto víru, tyto svátosti, toto hierarchické uspořádání, to je pravá Kristova Církev. **Apoštolskou poslušnost víry, svátostí i vedení nacházíme dnes pouze v Církvě katolické**. Do ní patří nejrozšířenější Církev římskokatolická a také další katolické církve Východu, které uznávají autoritu papeže – např. řeckokatolická, arménskokatolická a další. Nikoli ovšem církve starokatolická (s poněkud matoucím názvem), ta autoritu papeže odmítla. Ostatním církvím a křesťanským společenstvím vždy něco podstatného chybí.

Po roce 1000 se bohužel od původní jednotné Církve oddělila různá společenství, která si mnohé zachovala z původní Církve, mnohé také změnila nebo zcela ztratila. Rozdělení nastalo většinou z touhy po moci, vinou lidské pýchy a to často na obou stranách. Příčinou rozdělení byly také někdy nereálné pokusy o založení nějaké nové, absolutně bezhříšné církve, která by nebyla zatížena lidskými chybami. Takovou církev by ovšem museli založit andělé, tyto názory vedly tedy nutně jen ke zmatkům a ke ztrátě spojení s univerzální Církví, ke ztrátě pravé víry a svátostí. První velký rozkol, schizma, nastal r. 1054, kdy patriarcha tehdy mocné Konstantinopole se postavil proti autoritě římského biskupa kvůli svým politickým a mocenským ambicím a touhám, nikoli kvůli nějakým věroučným neshodám. Chtěl být sám tím prvním v církvi. Tak vzniká tzv. **Pravoslavná církev**. Dodnes je rozšířena zvláště v Rusku, Řecku, na Ukrajině, na Balkáně. Došlo zde tedy k rozkolu, ztrátě spojení s původní Církví, naštěstí tato církev ale zachovala původní víru, zůstala zde linie biskupů, kteří jsou platně svěceni, tato církev tedy má platné a účinné svátosti. Je tedy původní Katolické církvi nadále velmi blízká, kdyby se překonaly politické překážky, sjednocení by bylo poměrně jednoduché. Je zde zachováno mnoho prostředků spásy, mnozí tito křesťané žijí hlubokým duchovním životem, bylo zde zachováno také tradiční mnišství. Ovšem ten, kdo pozná, kde je pravá Církev, má povinnost tuto oddělenou církev opustit, jinak ohrožuje svou spásu,

odporoval by poznané pravdě. To pochopilo v novověku mnoho pravoslavných křesťanů a vrátili se zpět do Církve katolické, vytvořili tzv. Církev řeckokatolickou.

Mnohem závažnější byl pak rozkol v 16. století za dob tzv. **reformace, kterou vyvolal v Německu Martin Luther** (a později další jeho následovníci, Zwingli, Kalvín aj.). On správně viděl zlořády v tehdejší renesanční Církvi, chtěl přispět k nápravě, oprávněně kritizoval třeba známé prodávání odpustků. Ovšem ve své kritice zašel příliš daleko. Odmítl nejen to špatné v Církvi, ale nakonec de facto odmítá Církev jako celek, odmítá i to svaté a spásné, co do Církve vložil sám Ježíš. Jak se říká, omylem vylil z vaničky se špinavou vodou i dítě. Kdyby byl trpělivý, dočkal by se svolání koncilu v Tridentu, kde se Církev vypořádala se zlořádou doby minulé, dokázala se reformovat, od té doby už třeba nebyli žádní nehodní papežové. Ovšem Luther už mezitím se svými následovníky opustili Církev. Cesta zpět se postupně uzavřela. Luthera v jeho rozkolu podpořila německá šlechta, která se velmi ráda „ujala“ majetku Církve, která musí být podle Luthera zcela chudá. Co je horší, Luther odmítl nejen autoritu papeže a biskupů, ale i téměř celou Tradici Církve, která byla předávána od dob apoštolských. Prohlásil, že je pro něj pramenem víry pouze Písmo (sola Scriptura). Už výše bylo vysvětleno, že to je naprosto nesprávné. Taková zásada se navíc v Písmu sv. nikde nevyskytuje. Nelze oddělit Písmo od Tradice a autority Církve. Bez Tradice vlastně ani nevíme, které spisy do Písma patří a které ne. Lutherova církev, jak se brzy ukázalo, také nebyla dokonalá a svatá, brzy došlo i mezi protestanty podle svědectví jich samých k morálním úpadku, ke vnitřním sporům, a protože zde chyběla právě nejvyšší autorita, názorové a věroučné spory často vyústily v další a další rozdělení. Dnes proto existují tisíce církví navazujících na tuto reformaci. Přitom každá z nich se odvolává na totéž Písmo. Luteráni a další křesťané vzešli z reformace také postupně výrazně měnili původní víru tak, jak se měnily názory na výklad Písma. Byl a je to logický důsledek opuštění Tradice a učitelské autority Církve. Z Písma Starého Zákona vyřadili některé knihy, ke spáse lze podle nich dojít pouhou vírou v Krista, ne dobrými skutky, byla odstraněna úcta k Panně Marii a světcům, byly odmítnuty některé svátosti, platný zde zůstává pouze křest, byla přerušena apoštolská posloupnost, nejsou zde tedy platně svěcení biskupové a kněží, proto zde také chybí skutečná svátost Kristova Těla a Krve. A to je ta největší ztráta – v těchto společenstvích chybí největší zdroj Božích milostí, reálně a podstatně přítomný Kristus ve společenství věřících. Mizí víra, že mše sv. je zpřítomněním oběti Kristovy, nadále je to pouze památka Ježíšovy poslední večeře, ani se již nevěří v reálnou a podstatnou přítomnost Krista v této svátosti. Chybí svátost pokání, která Ježíšovou mocí odpouští lidské hříchy. Čím dál více narůstají odlišnosti v morálních otázkách (např. jsou zde většinou přijatelné rozvody manželů).

Smutnou kapitolou reformace je také **vznik anglikánské církve v 16. století**, kdy jeden člověk, anglický král Jindřich VIII., se také rozešel s papežem, protože ten mu nedovolil se rozvést. Král se kvůli tomu sám prohlásil za hlavu církve v Anglii, přerušil spojení s Církví všeobecnou. Mnoho katolíků, kteří v Anglii zůstali věrní původní Církvi, nepodřídili se králi, to zaplatilo životem. Další vlna „nových církví“ přichází v 19. století, kdy se od starších protestantských církví odštěpují zvláště v USA nová radikální společenství a sekty. Mormoni, adventisté, svědkové Jehovovi a mnohé další. Některé z nich opouštějí zásady Ježíšova evangelia a v mnohém se jakoby vrací do dob Starého Zákona, rozlišují opět čisté a nečisté pokrmy, neslaví křesťanskou neděli, ale židovský šabat, sekta Svědkové Jehovovi se pak dostávají úplně mimo křesťanství – Ježíš Kristus je pro ně nikoli Bůh, ale pouze jakýsi prorok.

Rozdělení křesťanů bylo a je nesmírnou tragédií, která zásadně poškodila to, co nám zde zanechal a odkázal Pán Ježíš. Rozdělení a v minulosti i znepřátelení křesťané jsou pohoršením pro ty, kdo hledají víru, kdo uslyšeli poselství o Kristu. Existence mnoha církví, společenství nebo i sekt vážně zamlžuje a znevěrohodňuje onu nejcennější nabídku křesťanské víry. Toto rozdělení je nepochybně jednou z hlavních příčin toho, že v dnešní době je tolik lidí, kteří k víře nedospěli.

Může to sice znít sice od katolíků nějak povýšeně, ale zůstává pravdou (kdo upřímně hledá, tak ji najde), že **plnost darů od Krista najdeme pouze v Katolické církvi**. Tato víra v Církev není v žádném případě nějakým projevem pýchy, ale je výrazem zodpovědnosti a věrnosti pravdě Kristově. Pyšné by bylo, kdyby katolíci třeba pohrdali nebo nějak snižovali křesťany jiných společenství. Ano, tvrdíme, že něco z toho, co vyznávají nekatoličtí křesťané, neodpovídá tomu, co nám sdělil Bůh a jeho Syn. Věříme ale, že členové ostatních církví mají také skutečný dar víry, který dostali od Ducha svatého, věříme, že se mohou upřímně snažit o následování Krista. Nejsou ovšem součástí viditelného organismu Kristovy Církve. Jsou s ní sice do jisté míry spojeni skrze víru a křest, ale pouze nedokonale. Ostatní odloučené církve mohou vést lidi ke spáse pouze natolik, nakolik si zachovaly alespoň nějaké prostředky vedoucí ke

spáse, které byly svěřeny původní nerozdělené Církvi. Spásy pak mohou dojít ti, kdo nedokázali bez vlastní viny poznat, kde je plnost pravdy. Pokud žijí v dobré víře, že jsou tam, kde mají být. To ostatně platí i pro lidi mimo křesťanská společenství. Oni také mohou být spaseni, pokud ve svém životě upřímně hledají pravdu, pokud usilují o poznání Boha tak, jak jsou toho schopni, pokud se nechají vést svým svědomím. Pak sice nepatří k viditelnému organismu (tělu) Církve, ale jsou s ní spojeni neviditelně, podle starobylého přesvědčení jsou součástí její „duše“. Samozřejmě je to cesta daleko těžší, bez podpory pravé víry a svátostí. Lze snadno ztroskotat a podlehnout mnohému zlu v tomto světě. Nepochybně také může platit, že horlivý evangelík (žijící v dobré víře ve svém společenství, třeba se do něho narodil) může být Kristu a spáse daleko blíže než třeba vlažný katolík, který svou víru příliš nežije. Dále zpravidla platí, že je mnohem lépe být součástí třeba i nějakého nekatolického společenství (pokud to není nějaká sekta) než být jakýmsi nezávislým a nezařazeným křesťanem; společenství a jeho řád je vždy pro věřícího člověka přínosem. Dojít věčného života ale nemůže ten, kdo by poznal, že Kristovu pravdu lze nalézt v Církvi katolické, ale z nějakých lidských ohledů nebo dalších malicherných důvodů by zůstal součástí nějakého jiného společenství.

Můžeme použít jedno podobenství. Tento svět je ostrov, Kristovo věčné království pevnina. Katolická Církev je pak loď, kterou nám Pán Ježíš posílá, aby nás bezpečně převezla na pevnou zem. Na lodi je sice třeba zachovávat nějaký řád, nestačí jen vnějškově patřit k Církvi, ale svou víru je třeba žít. Dokážeme-li to, loď nás neomylně dovede k cíli (není to žádný Titanic ☺). Někteří touto lodí odmítli jet (nekatolíčtí křesťané) a pokusili se postavit si loď vlastní. Mají tedy pramice, vory a další různá plavidla, veslují, napínají plachty a směřují také k pevnině. Mohou dojet, ale také nemusejí, když třeba přijde nějaká bouře, hrozí ztroskotání, mohou také na moři zabloudit. Pak jsou ti, kteří mají nějakou „svou víru“, neznají ani Krista - ti skočí do vody a sami plavou k pevnině. Je jasné, že tito jsou ještě více ohroženi. Konečně ateisté, lidé absolutně bez jakékoli víry, kteří nehledají nějaké vyšší hodnoty, ti ani netuší, že nějaká pevnina je. Tam můžeme doufat jen v nějaký mimořádný zásah Božího milosrdenství, kdy on sám se dá třeba až na konci života nějak člověku poznat. Takové poznání Bůh nepochybně nabízí každému člověku během jeho života vícekrát, ne každý ovšem toto pozvání a poznání přijme. Jde tedy o hodně, jde o všechno! Víme-li o té bezpečné lodi, bylo by velmi pošetilé a nemoudré ji pro cestu životem nevyužít, hledat si nějaké své cesty.

Dnes se dost mluví o hnutí, kterému říkáme **ekumenismus**. Je to snaha o znovusjednocení křesťanů. Můžeme být vděční za to, že už dávno bylo překonáno otevřené nepřátelství mezi různými skupinami křesťanů. Dříve spolu dokonce i válčili. Dnes naštěstí dokážeme v mnoha oblastech navázat spolupráci, dokážeme se spolu sejít, hovořit spolu, společně se modlit. Zdá se, že obnovit plnou jednotu my lidé sami nedokážeme, bude to muset učinit opět Duch svatý, jako tomu bylo na počátku. Nelze to udělat tak, že prohlásíme, že jsme jednotní a přitom všichni budou trvat na svých původních rozdílných názorech a praxi, to by byla jen iluze jednoty. Nelze zakrývat podstatné vzájemné odlišnosti, snižovat jejich význam. Nelze nyní např. společně slavit mši sv., jestliže se výrazně lišíme ve víře ohledně této svátosti, jestliže společenství vzešlá z reformace nemají platně svěcené kněze. Někjaká dohoda o jednotě Církve, která by nebyla založena na autoritě římského biskupa, by tak jako tak neměla dlouhého trvání. Historie nás poučuje o tom, že kde chybí jasná autorita a spojení s Tradicí, dochází opět velmi rychle k dělení a štěpení. Katolická církev se také nemůže ve jménu jednoty zřítí ničeho podstatného ze své nauky a života. Zradila by své poslání, kdyby se zřekla něčeho, co přijala od Krista a jeho apoštolů, toho co má věrně předávat dál. Nemůže a nesmí přestat vydávat svědectví o tom, že ona je pravou Kristovou Církvi. Tuto důležitou pravdu mají dnes někteří „progresivní katolíci“ tendenci různě zastírat a oslabovat - je totiž velmi populární a snadné v dnešní době tolerance mluvit o tom, jak jsme si všichni křesťané blízcí, jak jsou rozdíly nepodstatné, jak se každý má držet své tradice. Je to velmi populární a jak se dnes říká, politicky korektní. Tím se ovšem tito katolíci chovají se vůči ostatním vlastně velmi nespravedlivě a nemilosrdně, uzavírají tím totiž přístup do Církve tomu, kdo tuto Církev upřímně hledá, kdo se skrze ni touží co nejintenzivněji setkat s Kristem. Musíme dobře rozlišovat – mezi člověkem, ke kterému vždy máme mít úctu a lásku a mezi jeho názorem, se kterým můžeme a někdy musíme nesouhlasit.

Jak tedy obnovit jednotu? V blízké době asi nemůžeme očekávat nějakou dohodu mezi církvemi „na nejvyšší úrovni“, spíše jsme svědky dalšího vzdalování. Mluví se někdy o jakémsi postupném sbližování a stírání rozdílů, o jakési společné cestě do budoucnosti, ovšem toto sbližování reálně nevidíme, vidíme někdy jen lhostejnost vůči své víře, která vede k jakési zdánlivé jednotě a přehlížení rozdílů. Zásadní krok k jednotě je ale možný vždy, a to ze strany jednotlivců a menších společenství. **Na**

Církví katolické zde je, aby usilovala o stálou obnovu, aby dokázala stále dokonaleji žít to, co je jí vlastní, má stále lépe očisťovat a ukazovat poklady, které předává, které dostala od svého Zakladatele. Může také přehodnotit některé své zvyky nebo tradice, které nejsou úplně podstatné a které už se třeba přežily (už dávno se zřekla toho, co bylo vyloženě špatné, třeba onoho známého prodávání odpustků a netolerantního jednání vůči jinak smýšlejícím). Když to dokáže, pak bude přitažlivější také pro ty, kdo její společenství v minulosti opustili. Je tedy snad možný **model vstřícnosti** (z katolické strany) **a návratu** (ze strany odloučených křesťanů). Odloučení křesťané mnohdy docházejí k poznání a uznání, že rozdělení nebylo krokem ve shodě s Kristovou vůlí, že **správným krokem bude návrat do společenství Katolické církve**. Zde by měli být velkoryse a s láskou přijati i s tím vším pozitivním, co tato společenství žijí a co mohou také přinést všeobecné Církví. V poslední době něco takového probíhá třeba v Británii, kde se Anglikánská církev nachází ve vážné krizi víry, a proto mnoho duchovních, jednotlivci i celé farnosti žádají o přijetí do Církve katolické, odkud kdysi vyšli. I zde platí, že stojí-li o to tato společenství, nemusejí úplně splynout s katolickými farnostmi, mohou si ponechat svou organizaci, mnohé své tradice, mohou mít třeba své biskupy, pouze učiní potřebné změny ve svých bohoslužbách, přijmou katolickou víru zvláště ohledně svátostí, přijmou autoritu Petrova nástupce, začlení se do apoštolské posloupnosti. Tak to také bylo třeba před několika staletími u již zmíněné Řeckokatolické církve. Tvoří ji křesťané, kteří se vrátili z církve Pravoslavné přičemž si ale ponechali svou liturgii, organizaci, ženaté kněze a mnohé další tradice.

Správně se říká, že nejvíce pro jednotu uděláme, když se o ni budeme modlit, jednotu, je podobně jako víra, především dar. Dar Božího Ducha, který dokáže překonat každé, rozdělení, nedorozumění a zmatek. Mezi církvemi a tím více uvnitř Církve katolické by stále mělo především platit heslo sv. Augustina: v podstatném jednotu, v méně důležitém svoboda, ve všem láska. Hlavně podle míry lásky budeme jednou souzeni.

Církev - její svatost a hříšnost

Ve vyznání víry říkáme: "Věřím ve svatou Církev obecnou" Toto u mnoha lidí budí odpor: "Církev a svatá..!" Žádná vlastnost církve se nepopírá více. Dnes když v médiích slyšíme o Církví, většinou se mluví o tom, co v historii udělala špatného, mluví o touze Církve po majetku, po moci, o různých současných skandálech. I každý z nás se může setkat v Církví s něčím nedobrym, někdy příliš „nevidíme“ vyznávanou svatost Církve. Můžeme se setkat se špatným jednáním některého kněze, mnozí lidé, kteří chodí do kostela nejednají jako opravdoví křesťané. Sami na sobě vidíme mnohé slabosti a hříchy – každý z nás pokřtěných tvoří Církev. Přispívá k její svatosti nebo k hříšnosti. Církev není „spolek“ farářů a biskupů, ale všech pokřtěných! Naopak se můžeme mimo Církev setkat s něčím, co nás oslovuje. Někdy platí, že společenství křesťanů jiných církví jsou živější a opravdovější, lidé tam k sobě mají blíže než v Církví katolické (většinou proto, že jsou tato společenství menší, lidé se více znají; je to výzva pro nás).

Svatostí Církve se nemyslí, to, že se Církev pokládá za shromáždění mimořádně dokonalých lidí. Její svatost naopak záleží v tom, že ji založil Kristus, že on v ní dále žije a působí. "Kristus si zamiloval církev a vydal sám sebe za ni, aby ji posvětil..." (Ef 5, 25-26). Svatá je její hlava, Kristus, a tím i všichni, kteří jsou s ním v živoucím vztahu. Církev je svatá rovněž pro svůj úkol: z Kristova pověření pokračovat v tomto posvěcování člověka, vést každého k Bohu, prameni dobra a svatosti, skrze víru a svátosti. Cílem je pak setkání na věčnosti se svatostí Boha samého. Církev je Tělem Kristovým, i když je skládá z nedokonalých lidí. Mluvíme-li tedy o svaté Církví, nemá to v nás vyvolat pocit domýšlivosti, ale spíše touhu po naší svatosti, je to pro nás výzva, abychom se v Církví nechali vést Kristem ke svatosti.

Církev je skutečností Božskou i lidskou, je svatá i zasažená hříchem. Je to ona hliněná nádoba (2 Kor 4,7), někdy i trochu ošklivá, přesto v sobě ale nese poklad nekonečné ceny. Církev je tvořena z lidí, kteří ještě nejsou u cíle, ale jsou na cestě k Bohu a ke svatosti, hledají, mýlí se, bojují se svými hříchy. Kristus žije ve své církvi, ale úplně totožný s ní není. To byl omyl např. Jana Husa, který si toto myslel a říkal, že každý, kdo se dopustí hříchu, přestává být hned křesťanem a součástí Církve. K této pozemské církvi vždy bude patřit kromě její Božské stránky i její lidská stránka, ke které patří selhání a hřích. Proto nebude Církev nikdy úplně bez poskvrny. To byl zase omyl M. Luthera a mnoha pozdějších sekt (svědkové Jehovovi aj.), které chtěly vytvořit hned, tady na zemi, zcela svatou církev. Není to možné. Církev je chrámem, který je ještě ve výstavbě, je tu ještě mnoho špíny a nedodělků, ale už můžeme tušit a vidět tu nádheru, která bude na konci. Počítejme tedy, že i my se setkáme v Církví

s hříchem, ale proto ji neodmítejme a neopouštějme, nemáme kam jinať jít, ale naopak se snaťme udělat ji svatou – začít je třeba vždy u sebe. Ježíš sám říká, že nepřišel zachránit spravedlivé, nýbrť hříšníky, „lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní“. Právě proto Kristus ustanovil svátost Boťského milosrdenství, zpověď. Počítal s tím, že tuto svátost stále budeme potřebovat odpuštění hříchů. Nikdo z nás by se nemohl počítat k Církví, kdyby v ní hříšníci neměli místo. Jiť z evangelií poznáváme také slabosti apoštolů: Petrovo selhání, zradu Jidášovu, spory o místa v Ježíšově království. Kdo ale chce, dokáže vidět v Církví Krista, vidět to dobré, co vykonala pro celé lidstvo. Kdyby v Církví nežil Kristus, již by zanikla.

Kaťdý křesťan nese odpovědnost za svou církev, má povinnost překonávat to, co je v ní špatné a hříšné. Má právo i na kritiku, která však má směřovat vždy k dobru a obnově Církvě. "I bez církve mohu být dobrým křesťanem" - tato formulace je velmi pochybná. Odkud vůbec něco víme o Kristu, ne-li skrze Církev? Samo Písmo nám předala Církev, a kdo by se chtěl jako jednotlivec "opírat pouze o Bibli", bude právě Bibli znovu odkázán na Církev. Jednotlivec by neměl chtít být chytřejší než všechny ty generace křesťanů, světců, duchovních učitelů.

Historie Církvě – co se jí vyčítá

Velmi důležitá je pro nás **znalost skutečných dějin Církvě**, ve škole se neučí, tam se stále opakují předsudky z doby minulé nesvobody, obraz, který nám o Církví dávají média, je také často falešný. Máme znát pravdu o tom, co se Církví vyčítá, mnohdy neprávem. Také máme vědět, že někdy se **Církev v historii i vážně provinila proti poselství evangelia**. Např. netolerancí vůči nekřesťanům a nekatolíkům ve středověku, násilnými metodami inkvizice (která byla jinak potřebná pro uchování správné víry). Násilí vůči lidem odlišné víry se dopouštěli mnohdy také svěští panovníci, často proti vůli Církvě. Problémy také vznikaly z toho, že Církev se často dostávala do područí světské moci nebo se s ní i dobrovolně spojovala.

Často se křesťanům vyčítají středověké křížové výpravy, už méně je známé, že ty byly vyhlášeny jako oprávněná obrana, jako **obrana proti nebezpečné agresi islámu** – během krátké doby totiž násilně ovládl islám ve středověku celou severní Afriku, Blízký východ a směřoval na Evropu. Bez těchto výprav bychom asi dnes byli součástí islámského světa. Je pravdou, že pozdější výpravy se někdy z určité části stávaly loupežnými akcemi šlechty. **Procesy s čarodějnicemi** – vznikaly na základě nekřesťanských pověr, také je ne vždy vedla Církev (velkou část obětí mají na svědomí také protestantské církve), nebyly všeobecným jevem, pouze místním (zvláště Německo), obětí bylo za několik set let okolo 10.000. Domnělé čarodějnice se mnohdy stávaly obětí násilí ze strany davu, podobně jako dříve různí heretici, kteří zpochybňovali křesťanskou víru. Stávali se tak terčem násilí ze strany běžného obyvatelstva. Inkviziční soudy pak vznikaly proto, aby učinily přítrť této živelné nenávisti a samy se ujaly posuzování lidí obviněných z falešné víry nebo čarodějnictví. Historické prameny říkají, že většina lidí, které soudila inkvizice, byla osvobozena, u menší části byla prokázána vina, viníci se svých postojů ale zřekli a byli pak nějak mírně potrestáni – pokání, nějaká kající pouť apod. Jen malé procento bylo vězněno a ještě méně obviněných bylo třeba exkomunikováno a světská moc pak někdy tyto lidi trestala smrtí. Tvzení o miliónech obětí se však absolutně nezakládá na pravdě, jsou účelově vymyšlena osvícenci, nepřáteli Církvě někdy v 18. století. Církev má tedy na svědomí během celé své existence řádově desítky tisíc lidských životů. Uvažme přitom tvrdost doby před tisícem let, nebyla také ještě zdaleka vypěstována taková úcta k lidským právům, trest smrti byl tehdy celkem běžný, třeba i za větší krádeť. Tento počet obětí je srovnatelný s počtem obětí komunismu jen v 50. letech u nás v Československu, je to asi stejně, kolik u nás po válce zahynulo sudetských Němců. Dodnes oslavovaná Francouzská revoluce – během několika let měla statisíce obětí. Ideologie založené na ateismu – nacismus a komunismus mají na svědomí obětí, jejichť počet jde do stovek miliónů. Také je pravdou, že někdo dokáže zneužít i tu nejlepší myšlenku. Je samozřejmě odsouzeníhodná i jediná nevinná oběť Církvě, která měla a má žít Boťí láskou. Z dnešního pohledu ovšem jen těžko můžeme soudit tehdejší křesťany.

Mohli bychom připomenout několik nehodných renesančních papeťů a biskupů v 16. století. Potom ovšem následovala, jako již několikrát předtím, důsledná reforma - Tridentský koncil (1550). U nás stále slyšíme výčítky: **vy katolíci jste nám upálili Mistra Jana Husa!** Tento kněz určitě neměl být upálen, to byla velká chyba. Na druhé straně je pravda, že on pravdu neměl a svým kázáním působil velké škody (sám, jak je doloženo, také vyzýval k násilí vůči svým odpůrcům, také trval na trestu smrti pro heretiky). Jeho teze uvedené do praxe by rozvrátily tehdejší Církev i celou společnost (např. autoritu, církevní i světskou, která se něčím proviní, už podřízení podle J. Husa nemusejí poslouchat, velmi brzy

by samozřejmě došlo k anarchii). Kvůli tomuto byl J. Hus souzen a kvůli dalším věroučným omylům. V žádném případě to nebylo proto, že kritizoval různé nepořádky v Církvi, že chtěl její reformu, že požadoval chudou církev apod. Tyto požadavky hlásali mnozí další i u nás a nic se jim nestalo. Dnes mnozí, i nekřesťané mluví o tom, že Hus hlásal, bránil a zemřel pro pravdu. Kolik ale z těch, kdo to říkají, tuto pravdu také znají, přijímají ji a věří v ní? Husova pravda přece byla pravdou Kristovou. On v první řadě věřil v Krista, v evangelium, ve spásu, kterou on přinesl. Až do konce se nepřestal považovat za katolického kněze.

Podobně jako má dnešní doba zkreslený pohled na postavu Jana Husa, tak je tomu také v pohledu na **dobu husitskou**. Je všeobecně velmi vyzdvižováno hrdinství tábořských husitů, kteří ovšem byli spíše fanatičtí a velmi krutí, radikální husité zabíjeli každého, kdo s nimi nesouhlasil (zůstaly po nich tisíce nevinných obětí a masové hroby u mnoha českých měst), mysleli si totiž, že brzy (vypočítali rok 1423) přijde poslední soud a chtěli jej Bohu „ulehčit“, chtěli sami už dopředu provést Boží soud, potrestat nebo dokonce vyhladit všechny hříšníky. Jejich loupežných výprav se velmi obávaly sousední země. Z kvetoucí země na špicích Evropy, jakou byly Čechy za Karla IV., se po husitských válkách stala „spálená země“, země s rozděleným lidem, což má své důsledky až dodneška.

Církvi se vyčítají násilné **misie v Latinské Americe**. V misiích byla Katolická církev ve skutečnosti ve velké většině na straně domorodého obyvatelstva, nikoli dobyvatelů, jak se někdy tvrdí. Mnohem hůře také dopadli indiáni v USA, které byly kolonizovány nekatolickými Angličany. Církev prý může za náboženské války – pravdou je, že víra byla vždy pouze záminkou pro boj mocných o ještě větší moc a o peníze.

Důležité je vidět projevy svatosti v Církvi, působení Ducha svatého. Státisíce mučedníků v prvních staletích raději volily smrt než by se zřekli své víry. Církev svou víru nešířila násilím jako islám, naopak byla tři sta let krutě pronásledována. Můžeme vidět rozvoj křesťanské liturgie, kultury a umění. Vznik mnoha řeholních a dalších společenství, usilujících o dokonalý křesťanský život, o pozvednutí tehdejší společnosti v mnoha oblastech života. Záchrana evropské civilizace v době stěhování národů. Vybudování jednotné křesťanské Evropy ve středověku, který v žádném případě nebyl temný. Architektura, vzdělanost, univerzity, věda. Není pravda, že by Církev potlačovala vzdělání, jak se také často říká, naopak - sama je podporovala. Případ Galileo, který se tu stále opakuje, byl pouhým nedorozuměním, zaviněným z větší části Galileem samotným. Jiný případ se ani neuvádí. Křesťanství dalo základ moderní myšlence o lidských právech, o důstojnosti každého člověka, o demokracii. Bez křesťanského základu se demokracie v dnešní době pak hroutí. Církev má na svém kontě nesrovnatelně víc než obětí zachráněných lidských životů a osudů. Nespočítáme, kolika lidem Církev pomohla skrze charitu, školy, nemocnice, skrze kultivaci celé společnosti, skrze oběti mnoha jednotlivých křesťanů i různých společenství. V Církvi vyrostlo mnoho světců, ve všech dobách, známých i neznámých. Svatost a dobro v Církvi vždy převažovalo nad hříchem. I náš historik F. Palacký, nekatolík, přiznává, že Církev katolická pro český národ vykonala mnohem více dobrého než zlého. Když se podíváme na řadu všech papežů jen asi 10 jich bylo skutečně nehodných, zbytek 255, bylo dobrých. Kdyby byla Církev pouze lidským spolkem, dávno by zanikla, chyby lidí, kteří ji tvoří, by ji dávno zničily. Musí tu být Boží moc, která nás drží a která nám dává vždy novou inspiraci a sílu k následování Krista, k překonávání našich lidských chyb.

Zázraky se dějí!

Pro někoho je možná obtížné přijmout onu řadu argumentů o založení Církve, o apoštolské posloupnosti a o dalších historických faktech. Existuje ale i přímá cesta k poznání toho, že je Bůh, že Ježíš Kristus skutečně žije a působí ve své Církvi. **Bůh se totiž i dnes někdy i mimořádným způsobem projevuje**, dává jasně zachytitelná znamení své přítomnosti, své moci, své lásky a starostlivosti o všechny ty, kteří jsou součástí tohoto světa.

Historie i přítomnost Církve zná velmi mnoho událostí, které můžeme označit za **zázrak** – **znamení Božího zásahu do tohoto světa**. Už když si přečteme v Písmu Skutky apoštolské, vidíme, že zázraky činí nejen Ježíš, ale pak i jeho učedníci a to jeho mocí. Je mnoho případů, kdy se lidé modlili k Pánu a **byli zázračně uzdraveni** nebo jinak vyslyšeni. O zázracích čteme často v životopisech svatých. Má-li také být nějaký křesťan prohlášen za svatého, požaduje se, aby se po jeho smrti stal zázrak na jeho přímluvu. Církev přitom není vůbec lehkověrná. Musí to být skutečnost, která v žádném případě nemůže být vysvětlena přirozenými příčinami. Všechno se vždy důkladně zkoumá a při jakýchkoli pochybnostech

se zázraku nevěří! Při uzdravení nestačí, že někoho přestane bolet hlava nebo záda. Musí to být nevyčísitelná nemoc, kde je už lékařská věda bezmocná – poslední stádia rakoviny, zničené orgány, které se náhle obnovují, uzdravení od narození postižených lidí apod. Až neuvěřitelný, ač zcela nepochybný a doložený, je třeba případ ze španělské Zaragozy, kde člověku, který přišel o nohu pod kolenem, se náhle tato noha obnovila! Někteří světcí měli tzv. stigmata, znamení Kristových ran, některým se objevovala je někdy (třeba každý pátek) a pak beze stopy mizela, někteří je měli téměř po celý život – sv. Pio (žil ve 20. století). On také měl dar poznání lidského nitra – při zpovědi sám poznal hříchy druhých lidí, dokázal být na dvou místech zároveň (dar bilokace), zažil i podle svědků mnoho střetů s ďáblem. Někteří svatí jsou znamením Boží moci i po své smrti, jejich těla se nerozpadla, i po staletích vypadají, jakoby jen spali, bez nějakého balzamování, někdy z nich dokonce vychází krásná vůně. Křesťané mnohokrát zažili zázračný zásah při nějakém ohrožení, při útoku přesily nepřátel nebo v nějaké nouzi, např. Matka Tereza svědčí o mnoha takových případech, kdy dostala to, co právě nutně potřebovala.

Známá jsou četná **zjevení Panny Marie** provázená také uzdraveními, proroctvími, i jinými ověřenými zázraky v Lurdech, La Salette, Guadalupe, Fatimě aj. Na posledně jmenovaném místě viděly desítky tisíc lidí tzv. sluneční zázrak, kdy při posledním zjevení 13.10. 1917 Slunce náhle začalo skákat po obloze a měnit barvy. Je to i nafilmováno. I z poslední doby se dočteme o případech, kdy sochy Panny Marie pláčou, někdy i krvavými slzami (proč asi?). Je mnoho dokladů o zázracích spojených se svátostí Kristova Těla – opět mnoho uzdravení, víno se viditelně změnilo někdy v lidskou krev, lidé v hostii viděli samotného Krista jako člověka, jeho tvář. Naplnila se řada proroctví, která pronesli někteří křesťané. Konečně je mnoho případů nevěřících, kteří náhle poznali Boha, zažili mimořádné setkání s ním, často to bylo třeba v kostele při mši sv.

Ještě dlouho bychom mohli takto pokračovat. Na toto téma bylo napsáno mnoho knih a svědectví. Tomu, kdo je otevřený hledání pravdy a otevřený víře, mohou tyto zázraky k víře velmi pomoci. Kdo ovšem věřit nechce, ten neuvěří ani kdyby se před ním zjevilo hejno andělů. Vždy by si to nějak „vysvětlil“. Samo dvoutisícileté **trvání Církve** je zázrakem. Která organizace takto dokázala přežít všechny krize i přes své slabosti a hříchy. Musí tu být síla, která přesahuje schopnosti nás lidí.

Společenství svatých

Na závěr kapitoly o Církvi se asi hodí zařadit stať o lidech, kteří jsou také součástí Církve, ale už náležejí k Církvi vítězné, **jsou už plně v Kristově království**. Tito lidé také stále patří k nám. Jsou jich jistě již miliardy, které prošly pozemskou Církví, nechaly se vést ve svém životě Kristovými slovy. My lidé se často modlíme jedni za druhé. O modlitbu a přímluvu nemusíme žádat jen své bližní, které máme okolo sebe, ale i ty, kteří už zemřeli a o kterých jsme přesvědčeni, že jsou již v plném spojení s Kristem, **jejich přímluva tak je daleko účinnější než ta naše**. Jsou to tedy naši přímluvci, ale i naše **vzory na cestě ke Kristu**. Proto Církev o některých křesťanech prohlašuje mocí Petrovy autority, že jsou již v nebeské slávě (když se prokáže opravdovost jejich života a stane se zázrak na jejich přímluvu), že se k nim můžeme s důvěrou obracet o přímluvu a napodobovat příklad jejich života. Nemůžeme jistě napodobovat vše, co konali v době, která byla třeba hodně odlišná, ale můžeme si vzít příklad z jejich statečnosti, z jejich víry, z jejich lásky, se kterou vše konali. V církevním kalendáři tak nacházíme svaté papeže, biskupy, kněze, řeholníky, je tam řada mučedníků, misionářů, samozřejmě také mnoho řadových věřících, otců a matek od rodin, nechybí tam ani děti a světcí z řad mládeže. Každý křesťan pak má svého křesťanského (břimovacího) patrona, máme také třeba patrony diecéze, státu.

Patří k nám dále i ti, kteří také již zemřeli, o kterých si ale nejsme jisti, že už jsou v cíli. Možná ještě trpí pro své viny v očistci, jsou součástí Církve trpící. Za ně se naopak modlíme my. A možná i oni nějak mohou pomoci nám, kteří jsme ještě na cestě a patříme, jak se říká, zatím k oné Církvi putující nebo také bojující, bojujeme ještě s mnoha nástrahami zla, usilujeme o zachování věrnosti Kristu.

Matka Boží Panna Maria

Katolická Církev je typická svou úctou vůči Panně Marii, úctou, kterou nacházíme už na počátku v prvotní Církvi. Ona nejvíce září svou svatostí a velikostí v Církvi Ježíše Krista. Jestliže Pannu Marii vyzdvihujeme ze všech lidí a prokazujeme jí zvláštní úctu, **řídíme se v tom příkladem Písma**. To vzdalo Marii čest, jaké se nedostalo žádnému jinému člověku. Anděl nazývá Marii "plnou milosti", "požehnanou mezi ženami" a říká jí, že se má stát Matkou Božího Syna. Z andělova poselství je patrné ještě něco jiného: úzké Mariino spojení s dílem Božího vykoupení. Bůh neuskutečňuje svůj záměr spásy bez

Mariina souhlasu. Když Maria řekla: "Jsem služebnice Páně, ať se mi stane podle tvého slova," začalo pro nás dílo Božího vykoupení. **Maria se tak stává příkladem a vzorem každého věřícího člověka.** Víra je totiž odpovědí člověka na Boží zjevení. Proto rádi Marii nazýváme "matkou věřících". Ona se stává novou Evou. Ta první Bohu říká „ne“, Maria říká „ano“.

Maria byla jednou z mála věrných, kteří šli za Pánem až po jeho poslední utrpení. Pod křížem stála s milovaným učedníkem Janem. Jemu říká Ježíš: Hle tvá Matka. Od té doby se Církev, všichni její členové, vidí v úloze Jana, jemuž byla na výslovné Kristovo přání Maria dána za matku. Proto je Maria přítomna při velkých událostech mladé Církvě, např. při události Letnic; od ní patrně má Lukáš své znalosti o dětství Páně.

Křesťané proto Panně Marii prokazují mimořádnou úctu, o níž už se zmiňuje Písmo: „od této chvíle mě budou blahoslavit všechna pokolení“. Marii ovšem neprokazujeme úctu klanění, která náleží pouze Bohu. To by byla modloslužba. Všechen lesk, jímž je Maria obklopena, je Kristova záře, která se v ní odráží, je to Boží milost. Je pro nás "nejkrásnější ze všech žen" pouze pro vyznamenání, kterými ji obdařil Bůh. A tak veškerá úcta, kterou Marii prokazujeme, je vlastně úctou Bohu, který projevuje svou velikost v lidech, v nejvyšší míře právě v Panně Marii. Pravá úcta k Boží matce není ničím jiným než oslavou Božské milosti, které se Marii dostalo. **Uctíváme-li Pannu Marii, nijak tím netrpí naše úcta vůči jejímu Synu.** Naopak, spojujeme se tak s Kristovým postojem vůči jeho vlastní Matce. Každý má přijmout P. Marii za svou Matku, jí svěřit svůj život, často se k ní s důvěrou obracet. Ona je ze všech lidí Bohu nejbližší. Bez ní opravdová křesťanská zbožnost není možná. Jako kdysi přišel Boží Syn skrze P. Marii, tak i dnes skrze Marii přichází ke každému z nás. Každý si má najít svůj způsob vztahu k ní. Máme mnoho tradičních mariánských modliteb, zvláště se doporučuje modlitba růžence, oblíbené jsou pouti na mnohá poutní místa zasvěcená právě Panně Marii.

Hlavní součástí nauky o Panně Marii: **Byla počata bez poskvrny prvotního hříchu.** Maria byla od počátku své existence, od svého početí uchráněna poskvrny veškerého zla, nebyla jako ostatní lidé zasažena dědičnou vinou, už předem byla vykoupěna Kristem, jeho křížem, aby on mohl skrze ní přijít na tento svět. Ona stále plně patřila Bohu, ani během svého dalšího života se nedopustila žádného hříchu. **Maria je Matkou Boží,** tj. porodila nejen člověka, ale Božího Syna, Ježíš Kristus byl od počátku člověkem i Bohem zároveň. **Ustavíčné panenství** – P. Maria Ježíše počala jako panna, skrze Ducha sv., zůstala pannou i nadále, při porodu i po něm. K tomu patří i Mariina mravní čistota, otevřenost vůči Božímu slovu. **Nanebevzetí** – P. Maria je realizací toho, co Bůh měl v úmyslu od počátku při stvoření Adama a Evy. Jako první z lidí (po Kristu) je v nebi s tělem i s duší. Nebyla zasažena hříchem, proto její tělo nemohlo zůstat v moci smrti, stejně jako tělo Ježíšovo.

4. Víra v život věčný

Pohled víry na smrt

Všechna náboženství věří, že lidský život smrtí nekončí, ale v nějaké proměněné formě pokračuje dál. Mnozí lidé si ovšem dnes myslí, že smrtí všechno končí. Přesto se i v takovém člověku vše vzpírá proti myšlence, že bychom měli úplně zaniknout. Mnoho lidí proto touží žít dál alespoň ve svých dětech nebo ve svých dílech. Egypťští faraónové stavěli pyramidy, aby nezanikli v paměti lidí atd. To vše je ozvěna mocné touhy po nesmrtelnosti, která vyvěrá z podstatné složky člověka, z jeho nesmrtelné duše. Přirozený lidský a rozum dochází k přesvědčení, že člověk tady není jen proto, aby zde na světě žil několik desítek let a pak se propadl do nicoty a nebytí. **Každý člověk touží po životě,** po tom, aby jeho život nikdy neskončil. Filosofové nám říkají, že tato touha v nás není náhodou, ale má nám ukázat, že může být naplněna. Když uvažujeme o projevech lidství, zjišťujeme, že člověk dokáže poznávat, vnímat a prožívat i věci, které nejsou vázány na hmotu. Dokážeme přece vnímat krásu, dobro, lásku, uvažujeme o zákonitostech tohoto světa, objevujeme přírodní zákony, na které si nemůžeme sáhnout, dokážeme dokonce uvažovat o smyslu všeho, co je, jsme schopní v našem myšlení dospět až k Bohu, počátku všeho. Vidíme, že **v člověku je jakýsi princip, který překračuje tento hmotný svět,** odedávna této lidské stránce říkáme duše. Od této úvahy pak už dospějeme k tomu, že pokud je v nás nehmotná duše, nemůže se jako ostatní hmota rozpadnout a tak může žít i dál po zániku našeho těla.

Mnohem více se toho o lidském životě dozvídáme pak z toho, co nám o něm říká sám Bůh. Už Starý Zákon hovoří na více místech o tom, že duše spravedlivých budou žít. Už byla řeč o poselství Pána Ježíše, který člověku přišel ukázat cestu do svého věčného království. Říká: nebojte se těch, kdo zabíjejí

tělo, **duši zabít nemohou**. O našem budoucím vzkříšení a proměnění všeho píše vícekrát sv. Pavel, o tom, že Kristus přišel zlomit moc smrti: Poněvadž věříme, že Ježíš zemřel a vstal z mrtvých, věříme také, že s Ježíšem přivede Bůh k životu i ty, kdo zesnuli ve spojení s ním (1Sol 4,14).

Po smrti ale budou žít nejen věřící, žít budou i ti, kdo nevěřili v nic a posmrtný život považovali za nesmyslnou pověru. V listě Židům se píše: "Lidem je souzeno, že musí jednou umřít a pak nastane soud". Co se tedy s námi bude dít, až naše pozemská tělesná schránka podlehne nějaké nemoci nebo bude zničena při nějaké nehodě? Duše, tedy naše vědomí, všechno to, co tvořilo mé já, paměť, rozum, vůle, poznání, to všechno bude pokračovat dál. Svědčí o tom třeba i ti mnozí lidé, kteří přežili tzv. klinickou smrt. s údivem zjistili, že jejich já je najednou mimo tělo, dívají se na ně odněkud shora a vstupují někam do jiného světa, vidí bytost, případně světlo, které dosud neviděli. Tito lidé i nauka Církve nám říká, že **hned po smrti lidská duše předstupuje před svého Stvořitele – dochází k osobnímu soudu**. Během předchozího života člověk žil často v různém sebeklamu, někdy přetvářce, obracel se zády k pravdě. Nyní stojí tváří v tvář čisté pravdě. **Ve světle plné Boží pravdy náhle vidí celý svůj život**. Opět jsou známé zážitky lidí, kteří v jednom okamžiku jakoby shlédli celý „film svého života“. Člověk vidí všechno to dobré, co od Boha dostal, všechny šance ke konání dobra, k naplňování příkazu lásky. Také vidí, jak se k těmto nabídkám postavil, co bylo využito, co bylo promarněno, v plné síle vystoupí hrůza lidského hříchu, který mnohdy ničí Boží plány směřující ke štěstí člověka. Bůh nechce nikoho soudit, ale v momentu smrti každý člověk sám uvidí, jaký si svým životem připravil věčný úděl. Buď žil v lásce a je tedy připraven žít s Bohem, nejvyšší Láskou, nebo tuto lásku svými životními postoji až do konce odmítal a společenství s Bohem se tedy sám zřekl. Toto rozhodnutí již po smrti již nelze změnit, je neodvolatelné a Bůh je respektuje. Bůh je ve svém soudu spravedlivý, ale rovněž milosrdný, soudit nás bude Ježíš, který za každého z nás položil život, záleží mu na záchraně každého z nás. Kdo tedy usiloval o život v Boží blízkosti, nemusí se tohoto soudu obávat. Má to být setkání plné radosti s tím, kdo nás považuje za své přátele, kterého my jsme ve víře a lásce přijali.

Nebe

Člověku se nabízí skutečně bohatý a naplněný život jako konečný cíl jeho lidské existence. A tím je život s Bohem. To je to "nebe", které je slíbeno spravedlivým, těm, kteří odešli ze světa v dokonalé lásce nebo k ní ještě došli v očistci. V každém životě existují okamžiky vnitřního štěstí: zážitky harmonie a bezpečí, svobody, poznání, jistoty a síly, pokoje a hluboké radosti, lásky atd. ... To může být jen tušením toho, co znamená "být v nebi". Zde na nás občas dopadne „kapička štěstí“, v nebi pak budeme ponořeni do „oceánu štěstí“! Bůh je zdrojem všeho dobrého, co tady na světě prožíváme, sám je Dobro a Láska, v nebi budeme u zdroje u nevysychajícího pramene této lásky. Jedině tak můžeme alespoň trochu pochopit nebe – neomezený přístup k plnosti Boží lásky. Jak přesně nebe vypadá, nevíme, ale jisté je, že to překoná všechny naše představy a fantazie. Krásnou definici podává apoštol Pavel: Co oko nevidělo a ucho neslyšelo, co ani člověku na mysl nepřišlo, připravil Bůh těm, kdo ho milují (1 Kor 2,9). V nebi pak máme být nejen několik desítek let, ani tisíce let, ale stále, věčně. Co tam stále budeme dělat? Odpovědí je zde Boží dokonalost a nekonečnost. Každý budeme moci v něm a skrze něho stále něco nového a krásného poznávat, prožívat a konat. Nikdy nebudeme u konce. V nebi každý dosáhne takového stupně slávy, jaký odpovídá míře jeho úsilí o svatost zde ve světě. Každý, ale bude šťastný. Zde nám setře každou slzu z očí (Zj 21), už nás nebude ohrožovat bolest, smutek, nemoc ani smrt. Zde je cíl naší křesťanské víry a naděje. Ty zde přestanou, víra a naděje budou naplněny v přímém poznání Boha. Zůstane pouze láska.

Očistec

Do nebe nemůže přijít nic nečistého, žádný člověk, jehož duše je zatížena jakýmkoli hříchem. Vážná provinění vedou k trvalému odloučení od Boha. Pán Ježíš hovoří o hříších, které nebudou odpuštěny ani na zemi, ani po smrti. To znamená, že z některých hříchů může být člověk očištěn i po smrti. Musí tedy vedle nebe a pekla existovat ještě zvláštní stav, kde člověk, který sice zemřel v lásce k Bohu, ale v lásce ještě nevyzrálé, zasažené egoismem, musí svou lásku očistit, zdokonalit. Lpí na něm ještě nějaké menší hříchy, kterých nelitoval, ze kterých se neočistil ve svátosti smíření. Když pak stane před Bohem, zjistí, že k němu sice patří, ale ještě není schopen přebývat v jeho přítomnosti. Nebe se tedy pro něj na čas uzavře. Tento stav označujeme tradičně jako očistec. Člověk má jistou spásu, je ale na čas

odloučen od Boha, čímž velmi trpí, jeho touha po Bohu a jeho láska se tím očistí. Dříve či později pak může vstoupit do nebeské slávy.

Tato víra v očistec pramení z několika náznaků v Písmu a z toho, že křesťané se už od počátku modlili za své zemřelé, aby jim pomohli k jejich očistě. Proto se dodnes modlíme za duše v očistci, je to skutek velké hodnoty a milosrdenství, sounáležitosti s touto Církví trpící.

Peklo

Jestliže člověk během života Boha odmítne, odmítne jeho vůli, život v lásce, sám se vylučuje z "vykoupeného světa". Peklo tedy v podstatě není nic jiného než stav vyvolaný odmítnutím Boha. Tuto "vzdálenost od Boha" líčí Písmo také jako útěk z otcovského domu nebo jako temnotu. Sv. Ireneus říká: "Kdo prchá před světlem, bude přebývat v temnotě." I zde je zřejmé, že člověka netrestá Bůh, nýbrž že se člověk odsuzuje sám. Peklo neodporuje Boží lásce, je přece jejím odmítnutím. Jestliže je láska popřena, stává se bezmocnou. Je jisté, že žádný člověk není stvořen pro peklo. Bůh dělá vše proto, aby získal každého člověka, je ovšem bezmocný před naším svobodným rozhodnutím, které se staví proti němu. On nám svobodu nikdy nevezme. Láska se nedá někomu vnutit.

Do pekla přichází ten, kdo je zatížen nějakým vážným proviněním, hříchem a opět, neočistil se z něj lítostí, změnou života a svátostným rozhřešením, ten, kdo viděl vždy jen sám sebe, druhé lidi jen využíval a ubližoval jim. Přichází tam ten, kdo až do konce života odmítal přijmout Boha. Bez víry se Bohu nelze líbit, jak říká list Židům. Jak peklo vypadá? Asi tam nejsou žádné kotle a rohatí čerti. Peklo je pravým opakem nebe, naprosto zde chybí jakékoli dobro, naděje, peklo je místem věčné nenávisti, zloby, bolesti a utrpení. Kde není Bůh, je absolutní temnota. Z pekla není cesty ven. Jak správně říkají pohádky: co peklo jednou schvátí, to už více nenavrátí.

Druhý příchod Kristův a poslední soud

Lidské dějiny nebudou pokračovat donekonečna. Dospějí ke svému konci tehdy, když na tento svět opět přijde Ježíš Kristus. Už to nebude tak jako před 2000 lety, nenarodí se jako bezbranné dítě, ale přijde ve svém oslaveném Těle se svou plnou mocí a Božstvím. Podle Ježíšových slov bude před koncem dějin probíhat poslední velký střet sil dobra a zla, nastane poslední velké pronásledování Církve. Objeví se různí falešní proroci, kteří o sobě budou tvrdit, že jsou noví spasitelé a zachránci světa. Vystoupí Boží protivník, Antikrist a pokusí se svést lidstvo na svou stranu. Bude se zdát, že zlo zvítězí, ale tehdy se objeví Pán. „**A tehdy lidé uvidí přícházet Syna člověka** v oblaku s velikou mocí a slávou. Až to začne, říká Ježíš, vzpřimte se a zdvihněte hlavu, protože se blíží vaše vykoupění (Lk 21,28)“. Kdo vytrvá až do konce, bude spasen. Všichni na celém světě jej uvidí, všichni jasně poznají, že je to on, nikdo neodolá jeho moci. Pán Ježíš přijde zachránit všechny své věrné a definitivně zlomit moc zla. Ježíš často vyzýval k bdělosti. Neřekl nám, kdy přijde, stále máme být na toto konečné setkání připraveni, máme žít jako dobří lidé a křesťané, žít ve světle, nikoli v temnotě, pak pro nás bude příchod Kristův radostným setkáním.

Na konci budou shromážděni všichni živí, všichni zemřelí budou vzkříšeni. Nastane poslední soud nad lidstvem a světem. K obecnému soudu se dostaví všichni, dobří i zlí. Nastane hodina, kdy všichni v hrobech uslyší Kristův hlas a vyjdou (Jan 5,25): ti, kdo konali dobro, budou vzkříšeni k životu, kdo páchali zlo, budou vzkříšeni k odsouzení“. Ti všichni, kteří žili v uplynulých dějinách, už všichni vědí, jaký je jejich věčný úděl. Na konci dějin bude ale také všeobecný soud, kde bude všem naráz zjevná Boží spravedlnost a dobrota, ve kterou mnozí dnes nevěří a říkají, že Bůh není spravedlivý, že dopouští zlo na nevinné. Na konci bude sám Bůh ospravedlněn, až uvidíme věčnou odplatu pro každého člověka. **Poznáme všechny Boží plány**, smysl všeho toho, co jsme třeba zažili a co jsme třeba nechápali. Tehdy poznáme, že Bůh to „vždy myslel dobře“, že vše vedl k našemu prospěchu, jen my jsme to někdy neviděli nebo nechtěli vidět. Všechno nejsme určitě schopni vnímat, bude nám tedy zjeveno to, co se nějak týkalo nás nebo lidí, které jsme znali.

Pak zanikne tento svět, ovšem ne bez náhrady, bude nahrazen novým, **bude stvořeno nové nebe a nová země**. Jeho krása a dokonalost předčí původní ráj. Do tohoto světa budou pozváni ti, kdo vytrvali ve spojení s Bohem. Tehdy vyjdou všichni také z očistce a budou přijati v nebi. V pekle zůstanou navěky všichni, kteří tam svou vinou přišli.

O našem osudu se tedy rozhoduje už nyní tím, co každý den děláme. Náš život není bez významu pro nebe. Křesťanství tedy nejde jen o „onen svět“. Naopak, všechno dobré v tomto světě je nakonec

"pozdvíženo" a vstupuje do nebe, nebo lépe: je už začátkem nebe. Toto všechno není hudba budoucnosti. Toto "nebe" už začalo. Písmo často zdůrazňuje, že v Kristu už vidíme Boha (Jan 12, 45) a že už jsme skrze něho byli probuzeni k novému životu a přeneseni do nebe (Ef 2, 4-7). To, co je rozhodující, se už událo. Nebe, život s Bohem, už je tu v zárodku přítomen, i když nemůžeme tuto skutečnost ještě zcela uchopit a prožít. Ještě musíme růst a osvědčovat se; až do naší smrti zůstává všechno otevřené, můžeme vše napravit nebo také pokazit. Stojí za to usilovat o vytrvalost na cestě za Kristem a jeho královstvím.

Rodíme se vícekrát na tento svět?

Biblická víra jasně říká, že zde na světě žijeme pouze jednou a pak předstupujeme před Boha. **Církev nikdy v převtělování, reinkarnaci nevěřila.** To se někdy tvrdí, není pro to ale nejmenší důkaz. Tato víra byla přítomna pouze u jakýchsi gnostických sekt, které se odchýlily od pravé víry a jejich víra byla odsouzena několika synodami a koncily. Pro reinkarnaci nejsou ani žádné filosofické či vědecké důkazy. Nejsou jimi ani tzv. „vzpomínky na minulé životy“, o kterých se někdy píše. Tyto zážitky mohou být reálné, ale bývají to myšlenky, které člověk snad může nějak získat od jiných lidských duší, které se nacházejí třeba právě v očištění.

Toto přesvědčení vzniklo v orientu, v Indii, ale objevuje se i v Evropě. Původní idea snad byla správná. Lidem bylo zřejmé, že jen málo lidí je schopno po své smrti vstoupit do nebeské slávy (či nirvány, jak to nazývají). Proto museli vymyslet, jak lidskou duši očistit. Proto přicházejí s myšlenkou, že se lidé (za trest) rodí znovu a tak se očišťují, musí si odtrpět hříchy z předcházejícího života. Jak ale bylo uvedeno, tento problém očištění má své řešení v očištění, kde se lidé po své smrti ještě mohou zbavit skvrn, které lpí na jejich duši. Víra v reinkarnaci je ovšem dnes velmi populární, protože je jakoby snadná, dává více možností, více „životů“. Když jeden život prožiji špatně, mám ještě další šanci. Tak to ovšem není **život, který máme, je jedinečný a neopakovatelný.** Převtělování by také bylo ponížením oné jedinečnosti každého lidského života. Přestali bychom být sami sebou. Nakonec nás nečeká nějaká „nirvána“ (jak to říkají buddhisté), rozplynutí se ve vesmíru, ale dokonalé naplnění našeho lidství, ve společenství s Bohem a ve společenství všech svatých.

5. Setkání s Kristem skrze svátosti

Sedm svátostí

Už v pojednání o Církvi byla zmínka o tom, že si dnes v Církvi o Ježíši Kristu jen nepovídáme, ale on sám k nám přichází skrze posvátná znamení své přítomnosti. Církev koná liturgii - oslavuje Kristovu spásu, která se také skrze liturgii uskutečňuje pro ty, kdo se této liturgie účastní. Ježíš nám třeba získal svou obětí věčný život – a ten se nám dnes vlévá do duše skrze svátost křtu. Kristus skrze svou Církev posvěcuje hlavní momenty lidského života skrze sedm svátostí, které on sám ustanovil: zrození (křest), růst (Eucharistie), vstup do dospělosti (břimování), duchovní (svátost smíření) a tělesné (svátost nemocných) uzdravení, manželství. Pro zajištění trvání svátostí v dějinách je pak svátost kněžství. Svátosti vyžadují víru člověka a dále ji posilují, stále více člověka spojují s Bohem.

Křest

Je to **první a pro věčnou spásu nejdůležitější svátost.** Kdo uvěřil v Krista, je povinen přijmout křest, aby získal Kristův život. Je to veřejné přihlášení se ke Kristu. On říká: kdo uvěří a dá se pokřtít, bude spasen, kdo ne, bude zavržen. Křest člověka uvádí do křesťanského života. Dává možnost přijímat potom další svátosti. Při křtu se užívá znamení vody, znamení omytí, očisty. Křest nás totiž očišťuje, odpouští hříchy, v případě malých dětí odpouští vinu, do kterou vinou prvních lidí upadlo celé lidstvo. Křest nám dává **posvěčující milost** – jednoduše řečeno, činí z nás Boží děti a přátele. To naznačuje křestní formule: já tě křtím ve jménu Otce, Syna i Ducha svatého. Člověk je křtem jakoby vtažen do nitra Boží Trojice, dostává účast na Božím životě. Bůh nás přijímá za své syny a dcery. Dává účast na Kristově smrti a vzkříšení. Je to tedy počátek života věčného. Posvěčující milost je podmínkou vstupu do věčného života s Bohem. Pokřtěný člověk náleží Kristu, i když po dobu svého života stále ještě musí bojovat se svými slabostmi, aby tuto věrnost Kristu osvědčil.

Křest nás také spojuje nás s Církví a se všemi, kdo jsou v ní. Na počátku byli křtění pouze dospělí, kteří uvěřili, později křesťanští rodiče dávali křtít i své děti, aby ty byli co nejdříve napojeni na zdroj Božského života. Přitom se ovšem zavazují, že pokřtěné děti budou vychovávány ve víře v Krista.

Pokřtěný člověk dostává podíl na darech Ducha svatého, dostává základ ctností, především víry, naděje a lásky. Křest vtiskuje do duše nezrušitelné znamení, člověk je pokřtěn jednou provždy. Křest proto nelze opakovat. Člověk může ovšem později o víru přijít, obrátit se k Bohu zády, pak ovšem přichází o všechno to, co křest dává. Křest je jakousi „vstupenkou do nebe“, o kterou ovšem můžeme přijít. Do konce života ale je cesta zpět k Bohu otevřená. Onu vstupenku vrací obrácení se k Bohu a svátost smíření.

Biřmování

Pán Ježíš slíbil svým učedníkům svatého Ducha. Boží moc a lásku, která vstupuje do našich srdcí, která nás inspiruje ke všemu dobrému, co konáme. Slib Ježíšům je splněn po jeho nanebevstoupení. O svátku letnic Boží Duch sestupuje na apoštoly. Od té doby pak oni a jejich nástupci, biskupové, udělují svatého Ducha pokřtěným dalších generací. "Když se apoštolové v Jeruzalémě dověděli, že Samařsko přijalo Boží slovo, poslali tam Petra a Jana. Ti tam přišli a modlili se za ně, aby dostali Ducha svatého. Do té doby totiž na nikoho z nich nesestoupil, jen byli pokřtěni ve jméno Pána Ježíše. Vložili tedy na ně ruce, a oni přijali Ducha svatého" (Sk 8, 14-17).

Jedná se o svátost, kterou uděluje biskup vkládáním rukou a skrze pomazání posvátným olejem, křížem. To pak doprovázejí slova: **přijmi pečeť daru Ducha svatého**. V prvních staletích byla udělována knězem většinou hned po křtu, k němuž má úzký vztah. Později se tato svátost stává **svátostí křesťanské dospělosti**, kdy mladý člověk už sám ví, komu a čemu uvěřil, sám předstupuje před biskupa a vyjadřuje tak, že chce skutečně být učedníkem Ježíšovým. Už žije náboženským životem ne proto, že musím, ale proto, že chci, že Bůh je tím prvním a nejdůležitějším v mém životě. Svátost se uděluje přibližně od věku 13 let. Svátost má přijmout každý dospělý křesťan, biřmování podobně jako křest vtiskuje nezrušitelné znamení, rozmnožuje milost posvěcující, proto je důležitá i pro vstup do života věčného. V nebezpečí smrti proto může křesťanovi jakéhokoli věku udělit biřmování kterýkoli kněz.

Slovo biřmování souvisí s latinským "**confirmatio**" a znamená „**posílení**“. Mazat někoho olejem znamená v Písmu - přenášet na něho sílu a moc. Duch svatý se uděluje člověku už při křtu. Zde je ale tento dar posílen a rozmnožen. Vidíme to na apoštolech. Oni už před sesláním Ducha patřili ke Kristu, ale byli ještě v mnohém nezralí a povrchní. Ale potom o letnicích je nalézáme proměněné. Strach a nejistota náhle mizí a oni neohroženě jsou a hlásají zvěst o Kristu. Jestliže křtem dostáváme "nový život", pak v biřmování se tento život posiluje. Hluběji nás spojuje s Kristem a s jeho Církví. Činí křesťana dospělým a uschopňuje ho k boji proti všemu tomu, co se staví do cesty opravdovému křesťanskému životu. Apoštol Pavel píše v listu Galatánům (5,22), co uskutečňuje Duch: "Ovocem Ducha je láska, radost, pokoj, shovívavost, vlídnost, dobrot, věrnost, tichost, zdrženlivost." Svátost také dává sílu nést i obtíže spojené s životem podle Kristova evangelia, kříž, který se žádnému křesťanu v nějaké podobě nemůže vyhnout.

Biřmování dává křesťanovi velké poslání, **stává se Kristovým apoštolem**, dostává pověření hlásat evangelium ve světě nejen slovy, ale celým životním postojem. K tomu i ke mnohému dalšímu biřmování dává dary Ducha. S ohledem na proroctví Izajášovo (11,1-3) se často mluví o sedmi darech svatého Ducha. Jsou to: moudrost, rozum, rada, síla, poznání, zbožnost a bázeň Boží. Člověk dostává zvláštní světlo pro svůj rozum a vůli, aby vždy dokázal rozlišit, co je dobré a co je zlé, co jej vede směrem ke Kristovu království. Sílu podle tohoto poznání pak žít. Darů Ducha je ve skutečnosti velké množství, pokaždé jde o jiný dar, který nám dává správně obstát v každé situaci. Bůh samozřejmě přichází pouze tehdy, když se mu otevřeme. Ani biřmování nepůsobí automaticky, vyžaduje naše spolupůsobení. Písmo také říká, že existuje jeden jediný hřích, který nemůže být odpuštěn, totiž hřích proti svatému Duchu (srov. Mt 12, 31). Tím se myslí definitivní uzavření se člověka vůči Boží milosti. Člověk odmítá slyšet Boží pravdu, nestojí o Boží odpuštění. Proti takové uvědomělé, zásadní vzpouře člověka proti Bohu je pak Bůh bezmocný, on nikdy člověka k ničemu nenutí.

Eucharistie

Dostáváme se k vrcholnému tajemství křesťanské víry, k vrcholu života Církve i každého křesťana. Pro někoho může být obtížné uvěřit v Boha, kterého nikdy neviděl, ještě obtížnější může být uvěřit, že nekonečný Bůh a Pán vesmíru se rodí jako malé dítě do našeho světa. Ještě nepochopitelnější je pak to, že tento Ježíš, Boží Syn, přichází nyní na oltáře našich kostelů, stává se pro nás chlebem,

pokrmem. **V kousku chleba je skryté živé Kristovo Tělo!** Je to sám Boží Syn. Je to sice nepochopitelné, ale je to tak, sám Ježíš tento fakt několikrát výslovně potvrzuje.

Ježíš vzal o Velikonocích při poslední večeři před svou smrtí chléb, lámal, dával svým učedníkům a řekl: "Vezměte a jezte z toho všichni: toto je moje tělo, které se za vás vydává." Po večeři vzal také kalich, dal svým učedníkům a řekl: "Vezměte a pijte z něho všichni: toto je kalich mé krve, která se prolévá za vás a za všechny na odpuštění hříchů. Toto je smlouva nová a věčná. To konejte na mou památku.

Pán Ježíš při této večeři zakládá obřad, slaví první mši svatou, obřad, který je centrální křesťanskou bohoslužbou. Nikdo z dnešních křesťanů nebyl pod Kristovým křížem. Přesto, skrze mši svatou jsme pokaždé účastni této události. To je hlavní význam a obsah mše sv., **je to zpřítomnění Kristovy oběti, kterou tehdy přinesl na kříži.** Tehdy při poslední večeři vykonal už dopředu tímto gestem oběť, kterou fyzicky další den přinesl za spásu lidí. My se naopak při každé mši jakoby vracíme zpět v čase a přenášíme se právě pod kříž Kristův, ze kterého se rozlévají nekonečné milosti na ty, kdo tuto jeho oběť ve víře přijímají, kdo jsou této oběti přítomni. Oběť každé mše sv., její požehnání se rozlévá na celé lidstvo. Tato Ježíšova oběť, za nás a naše hříchy, se tedy ve mši neopakuje, oběť Ježíšova je pouze jedna, ale tato jediná oběť se stává pro nás přítomnou a přístupnou. K této oběti odkazují slova i gesta mše svaté. Slyšíme slova Ježíšova o jeho Těle, které se vydává, o jeho Krvi, která se prolévá. Na tato slova kněze dochází k proměnění chleba (hostie) v Tělo Kristovo a vína v Krev Kristovu. Toto oddělené proměnění Těla a Krve také naznačuje smrt Ježíšovu. Krev mimo tělo, její prolití, znamená smrt. Kristus ale vstal z mrtvých a proto je chléb na oltáři Tělem živého a Vzkříšeného Krista.

My pak při mši sv. nebo i jindy (když se Eucharistie třeba donáší nemocným) můžeme toto živé tělo a Krev Ježíšovu přijímat jako pokrm a nápoj. V okamžiku přijetí těchto darů se **osobně setkáváme s Kristem.** Eucharistie znamená z řečtiny „**díkuvzdání**“. Každá mše sv. je proto nejdokonalejším díkuvzdáním člověka Bohu. Podáváme při ní Bohu dokonalou a svatou oběť jeho Syna, kterou on takto vložil do našich rukou. V každé mši si také připomínáme celé dějiny spásy. Stvoření, pád prvních lidí, Vtělení Božího Syna, jeho Kříž a Vzkříšení, Nanebevstoupení, dar Ducha, spojujeme se s celou Církví, modlíme se za živé i zemřelé, dovoláváme se přimlavy Panny Marie a svatých... Děkujeme za všechno to dobré, čím Bůh naplňuje náš život. Bohu při mši sv. ale nepodáváme jen oběť Kristovu, ale připojujeme k ní i všechno to, co je v našem životě nějak obtížné, náročné, všechny ty naše kříže, slabosti, neúspěchy, bolesti. Tak všechno to, co prožíváme, je pozvednuto na nadpřirozenou úroveň. Tento moment ve mši sv. připomíná zvláště přinášení obětních darů, chleba a vína, k oltáři.

Obřady mše sv. mají svůj základ u Krista samého, struktura mše vzniká hned na počátku Církve, máme o tom zprávy z prvních staletí. Dodnes začíná mše sv. vstupními obřady, k nimž náleží úkon pokání, prosíme v něm Pána, aby odpustil naše viny a my se mohli s čistým srdcem účastnit této nejsvětější oběti. Následuje **bohoslužba slova**, kde k nám Pán promlouvá skrze slova Písma sv., na které navazuje výklad, promluva. Na vyslechnuté Boží slovo odpovídáme vyznáním víry a přimluvami, kdy se modlíme za Církev, za celý svět, za živé i zemřelé. Druhou částí mše sv. je pak **bohoslužba oběti**, při které se nejprve přinášejí obětní dary, chléb a víno. Vrcholem mše je eucharistická modlitba, kterou pronáší kněz, ve které se připomínají hlavní události dějin spásy. Středem této modlitby jsou pak slova **proměňování**. Stejná, která Pán Ježíš pronášel nad chlebem a vínem při oné poslední večeři. Zde při mši sv. všichni poklekají, klanějí se Kristu, který přichází na oltář. Po modlitbě Otčenáš pak věřící přistupují a přijímají Tělo nebo i Krev Kristovu. Mše sv. končí požehnáním a propuštěním: „**jděte ve jménu Páně**“. Láska Kristova má být pak věřícími předávána dál.

Jak je tedy možné, že v kousku oplatky (nekvašeného pšeničného chleba) a v kalichu vína je Ježíš Kristus? Věříme tady jeho slovům, která jsou naprosto jasná. „**Toto je mé Tělo, toto je má Krev**“, mé tělo je skutečný pokrm, má Krev je skutečný nápoj“. Ježíš neříká: toto je symbol, připomínka, znamení, ale toto **je Tělo**. My ovšem žádnou proměnu smysly nevnímáme. Vzhled a chuť chleba a vína zůstává. Přesto to už chléb není, podstata chleba a vína byla nahrazena podstatou Těla a Krve Kristovy. Ježíš skrývá své lidství i Božství (jeho plné projevení bychom zde v tomto světě nemohli snést) vlastnostmi chleba a vína. Dochází zde k mimořádnému zázraku, který nikde jinde nenastává, aby nějaká osoba nebo věc měla vlastnosti jiné osoby nebo věci. Nauka Církve potvrzuje, že **Kristus je v této svátosti přítomen opravdu, skutečně a podstatně**, ne jen nějak symbolicky. **Je to on sám se svým tělem, duší i Božstvím.** Křesťané všech dob z této svátosti čerpají sílu, statečnost a inspiraci pro svůj život.

Pán Ježíš pak přikazuje všem, kdo v něj uvěřili, aby tuto svátost často přijímali, aby on k nim mohl přicházet, aby oni takto mohli být v jeho mimořádné blízkosti. „Nebudete-li jíst Tělo Syna člověka a pít jeho, nebudete mít v sobě život.“ Tato a mnohá jiná slova o této svátosti zaznamenal apoštol Jan v 6. kapitole svého evangelia. Každý den jíme běžné jídlo, abychom si zachovali život, **Eucharistie je pak pokrmem pro naši duši**. Potřebujeme jej, abychom obstáli v každodenních střetech se vším nedobrým v tomto světě, abychom vytrvali v dobrém až do konce, až do konečného setkání s Kristem, které už bude nezahalené svátostnými způsoby. Eucharistie je pokrmem na cestě za Kristem. O cíli pak hovoří on sám: "Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v poslední den," (Jan 6,54). Když sníme nějaké jídlo, naše tělo je proměněno a stane se jeho součástí. S pokrmem Eucharistie je to naopak. Když takto přijímáme Krista, proměňuje on nás, stáváme se mu stále podobnějšími. Ovšem jen tehdy, když tuto svátost přijímáme s vírou a s touhou stále růst ve svém duchovním životě s touhou následovat příklad Kristův.

Kristus je přítomen nerozdělený jak v podobě chleba, tak v podobě vína. V chlebu je Kristus celý se svým Tělem i Krví. Proto se při katolické bohoslužbě z praktických důvodů podává častěji pouze eucharistický chléb, dnes ale nezřídka i pod oběma způsoby, abychom lépe vyjádřili symboliku spojenou s touto svátostí. Svátostný účinek pro věřící je ovšem týž. Kdysi byly o toto velké a naprosto zbytečné spory, za dob husitství. Kalich se tehdy stal znamením nikoli jednoty, ale rozdělení. Podobně, když se hostie rozlomí, v každé části je přítomen celý Kristus. Přijímáním roste a upevňuje se naše spojení s Kristem. Svátost nás také spojuje nejen s Kristem, ale i vzájemně mezi sebou, je to svátost jednoty Církve. Tato jednota se pak musí projevit na našich mezilidských vztazích. Přijmu-li Ježíše, musím pak spolu s ním přijmout i všechny ty, za které on se obětoval. Nemohu někoho odmítat, někoho nenávidět. Kristus se nám v této svátosti vydává, dává se nám celý, bezesbytku. A totéž pak očekává od nás. I my se máme vydat jemu, vložit do něho svou důvěru, veškerou naději, máme se v lásce vydávat pro své bližní. „Milujte se, jak jsem já miloval vás“.

Přijímat eucharistického Krista bychom měli co nejčastěji. Zpravidla to bývá každou neděli, přijmout tuto svátost můžeme každý den, nejvíce však dvakrát denně, podruhé tehdy, jsme-li přítomni na celé mši sv. Nemůžeme se spokojit s přijetím svátostí jednou za rok, jak to minimálně přikazuje Církev. Také nejíme jen jednou do roka! Přijmout tuto svátost nemůže úplně každý, je důležitá příprava, poprvé mohou přijímat děti, když pochopí základní smysl svátosti, asi od 9 let. Podmínkou je křest, plné členství v Katolické Církvi, člověk má být ve stavu posvěcující milosti, tj. nemá být zatížen nějakou těžkou vinou, tehdy je nutné nejprve získat Ježíšovo odpuštění, obnovit přátelství s ním ve svátosti smíření (viz níže). Všední hříchy nám nebrání přijmout tuto svátost, litujeme-li jich, Ježíš v Eucharistii nám je odpouští. Svátost je také posilou, abychom nepodléhali pokušení a hříchu. Tradičně se vyžaduje eucharistický půst, dnes jen symbolický - jednu hodinu před přijetím Těla Kristova nemáme jíst ani pít, abychom posvátný pokrm odlišili od pokrmu svátostného. Voda a léky půst neruší. Nemocným jsou povoleny výjimky. Věřící tradičně přijímali tuto svátost na znamení úcty ke Kristu vkleče a do úst. Později bylo dovoleno stání, někde vznikl i zvyk přijímat do ruky, mnozí ale tento způsob odmítají jako méně uctivý, protože nevyjadřuje tak jasně, že nepřijímáme obyčejný chléb, ale Krista samotného. I papež se dnes přiklání k tradičnímu a osvědčenému přijímání této svátosti do úst.

Eucharistický chléb se uchovává v kostelích **ve svatostánku i mimo mši sv.**, a to pro potřebu nemocných a jako předmět úcty věřících. Během staletí se rozvinula úctyhodná tradice modliteb, adorace před Kristem přítomným ve svatostánku, tam, kde je jeho přítomnost v tomto světě nejintenzivnější.

Tato svátost je tedy **největším pokladem Církve a celého světa**. Naprosto nesrovnatelný se všemi poklady tohoto světa, za které lidi platí velkými penězi. A přitom tato velká svátost se nám nabízí zcela zdarma. Ježíš v ní nejen působí, ale je to on sám osobně.

Svátost smíření

Tato svátost neodmyslitelně patří nebo by patřit měla k životu křesťana, který to myslí doopravdy se svou vírou, se svým vztahem k Bohu. Stejně jako i ostatní svátosti, je i tato vždy setkáním s Ježíšem Kristem, který během svého pozemského života často vyzýval k pokání, k obrácení se k Bohu a odpouštěl hříšníkům, kteří litovali. Sám se člověk svých vin nezavíjí, jen Bůh odpouští hříchy. Z Janova evangelia (20,23) víme, že ustanovení této svátosti bylo prvním darem, který vzkříšený Kristus dal své Církvi, když řekl apoštolům: **komu hříchy odpustíte, budou odpuštěny**, komu je neodpustíte, odpuštěny nebudou. On tedy svou moc odpouštět deleguje na apoštoly, později tedy na biskupy a kněze. V této svátosti se

tedy setkáváme s Ježíšem, který nás uzdravuje, uzdravuje z ran, které sice nejsou vidět, ale které jsou daleko hlubší a horší než jakákoli nemoc. Ježíš nám nabízí odpuštění hříchů, které v nás ničí to nejcennější, Boží život v nás, naše přátelství s Bohem. Odpuštění se nám dostává od Krista, který jako Boží Syn byl schopen všechny hříchy nás lidí vzít na sebe, za nás za všechny přinesl v oběť svůj život na kříži. Jak píše svatý Pavel, byli jsme draze vykoupeni z našich hříchů, drahocennou Kristovou krví.

Co tedy máme udělat, chceme-li přijmout toto odpuštění? Přijmout svátost pokání? Prvním krokem je vždy **zpytování svědomí**. Hodnotit své postoje, slova a skutky bychom měli každý den. A každý, kdo to dělá, zjistí, že každý den máme čeho litovat, zjistí, že nejsme dokonalí, že často selháváme, že neděláme to, co bychom dělat chtěli a děláme to, co nechceme. Proces obrácení, který vrcholí přijetím svátosti smíření, má být také nejen odvrácením se od hříchu, ale především přilnutím k Bohu, který je smyslem a cílem našeho života. Při zpytování svědomí si můžeme nejprve uvědomit všechny ty dary, které od Boha dostáváme a potom se ptát, jak na tyto dary odpovídáme, jak je využíváme k prospěchu svému i druhých. Ptáme se, kdy a čím jsme se dopustili něčeho zlého. Při myšlenkách na naše hříchy máme vždy věřit v nesmírnou lásku Boha, který nás stále miluje, aby nás myšlenky na hřích nepřivedly k zoufalství nad sebou samým. Při zpytování nám tedy pomůže naše svědomí, přirozený cit pro dobro. Náš život máme také konfrontovat s Božím slovem, které slyšíme při liturgii nebo si v něm čteme doma, tam najdeme mnoho věcí a výzev, které jsme ještě nenaplnili. Existují pak také různá zpovědní zrcadla, přehledy nejčastějších hříchů uspořádané podle desatera, které najdeme např. v kancionálu. Nejdříve bychom se vždy měli ptát jaký je náš vztah k Bohu, našemu Stvořiteli a Vykupiteli. Snažím se o stále hlubší poznání Boha, vzdělávám se ve víře, rostu v duchovním životě? Dokáži Bohu důvěřovat za každých okolností, nespolehám se pouze na své síly? Věnoval jsem čas rozhovoru s Bohem, modlitbě? Potom se máme zamyslet nad našimi mezilidskými vztahy, zda nejsou postiženy egoismem, hněvem, neláskou, lhostejností či pýchou. Máme se také ptát, zda jsme nezanedbali něco, co jsme měli udělat a neudělali.

Hlavní a **nutnou podmínkou odpuštění je lítost**. Máme si jasně a pravdivě přiznat, že jsme udělali něco zlého, že potřebujeme, aby se námi Bůh opět smířil. Nemáme se příliš omlouvat, hledat chyby jinde než v nás, hledat důvody, které by zmenšovaly naši vinu. Ta naše lítost by měla být lítostí Božích synů a dcer, kteří litují, že svými hříchy odmítli a zranili lásku svého milujícího Otce, že narušili svými nevěrnostmi láskyplný plán spásy, který Bůh pro nás připravil. Taková lítost je dokonalá a máme o ni usilovat. Nedokonale lituje ten, kdo se obává trestu. I taková lítost postačuje k přijetí svátosti. V každém případě ale musí být lítost spojena s vůlí nadále jednat jinak, než jsme jednali. Máme učinit rozhodnutí a **předsevzetí**, že uděláme vše proto, abychom příště v podobné situaci obstáli s čistým svědomím. Toto naše rozhodnutí by nemělo být pouze obecné, říci si, že budu lepší, ale měli bychom si konkrétně uvědomit, co uděláme, abychom se svých chyb postupně zbavovali. Na druhé straně bychom ale neměli propadat malomyslnosti z toho, že se musíme vyznávat ze stále stejných vin. Zde je na místě trpělivost, vytrvalost a důvěra v Boží pomoc při překonávání našich chyb, které mnohdy trvá i léta. Jsou tedy zcela nemístné výtky na adresu katolíků, že ti se prý vyzpovídají a mohou hřešit nanovo. Zpověď přijatá s tímto úmyslem by byla samozřejmě neplatná a navíc sama by byla vážným proviněním.

Když jsme si tedy uvědomili své viny a vzbudili lítost, vyhledáme katolického kněze, zpovídá se nejčastěji v kostele, zpravidla před začátkem bohoslužeb, přijetí této svátosti je ovšem možné v zásadě kdekoli. Kněz, ke kterému přicházíme, je pouze služebníkem Ježíšovým, jeho nástrojem, který je ale pro přijetí odpuštění nutný, skrze něj se také smiřujeme s Církví. Není se tedy třeba ostýchat či obávat **vyznat pravdivě vše, čeho jsme se dopustili**, bez jakéhokoli zamlžování či přikrašlování. Kněz za žádných okolností nesmí nikomu říci, co slyšel při zpovědi, bez výjimky, ani kdyby jej to stálo život. Nikdy se také nebude pohoršovat nad ničím, s čím k němu člověk přijde. Vždyť sám je člověkem hříšným, který se také musí vyznávat ze svých vin a přistupovat k této svátosti smíření. Aby svátost byla platná, je třeba vyznat všechny těžké hříchy (závažná, vědomá a dobrovolná provinění proti Desateru), jejich počet a žádný nezamlčet. Vyznáváme se stručně, bez zbytečných podrobností, ale tak, aby si kněz mohl udělat představu o našem provinění. Nestací například říci: zhřešil jsem proti pátému či šestému přikázání. Pokud jde o méně závažná provinění, o všední, lehké hříchy, stačí všeobecné vyznání našich hlavních chyb. Poté, co se kající vyzná, kněz jej krátce poučí, povzbudí, může zodpovědět případné dotazy. Potom nás vybídne ještě jednou ke vzbuzení lítosti a slovy „**uděluji ti rozhrěšení ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého**“ nám zprostředkuje odpuštění vin. Předtím nám ještě uloží nějaký skutek, který má

člověk vykonat jako výraz svého kajícího smýšlení, jako výraz ochoty být stále lepším člověkem a Kristovým učedníkem.

Církev stanovila, že ke svátosti pokání bychom měli přistoupit minimálně jednou za rok. S tímto minimem bychom se ale opět jako u Eucharistie neměli spokojit. Naši duši bychom měli uklízet stejně jako náš byt častěji než jednou ročně. Nejlépe jednou za měsíc. Tato svátost totiž neslouží jen k odpuštění hříchů, ale dává nám i posilu pro vytrvání v dobrém, dává také stále větší citlivost našemu svědomí, je cestou ke křesťanské dokonalosti. Nenechme tedy, aby nás naše viny stále více ničily, poškozovaly náš život a radost z něj. Je to velká věc, že můžeme slyšet slovo od Boha: tvé viny jsou odpuštěny, tvá duše je čistá. Dnes mnoho lidí o této možnosti neví, proto se čím dál více plní čekárny psychiatrů lidmi, kteří padají pod tíží svých vin. Přijetí této svátosti není úplně snadné. Přiznat si své viny a říkat o nich druhému člověku. Výsledek ovšem stojí za to. Ve zpovědnících padají kameny z lidských srdcí, lidé opět získávají jistotu: jsem opět v milosti Boží, mám opět naději na věčný život s Kristem. Odložme svou pýchu a přijďme pokaždé k našemu Otci, který na nás stále čeká a řekněme mu: Otče zhřešil jsem proti tobě, odpusť mi. Tehdy se stane jeden z největších zázraků. Pán nás přijímá a říká: jdi v pokoji, tvé hříchy jsou odpuštěny. Nejen my sami, ale celé nebe se pak může radovat nad hříšníkem, který se obrátil a kterému byla navracena důstojnost Božího dítěte.

Pán Ježíš ustanovil svátost smíření, Církev pak ještě pod vedením Ducha svatého ustanovila **odpustky**. To už není svátost, pouze svátostina. Je známé, všichni to vědí, že se odpustky prodávaly, ačkoli to byl v dějinách Církve celkem ojedinělý jev. Odpustky se už neprodávají, přesto je můžeme i dnes získávat. Hříchy, tedy ty závažné, odpouští svátost smíření (nikoli odpustky!). Nehrozí nám pak za ně zavržení. Přece ale i po odpuštění viny zůstávají některé její následky, které je třeba zahladit. Někomu třeba úmyslně něco rozbijí, on mi to, když lituji, odpustí, už se mě nezlobí, ale já pak ještě musím nahradit škodu. Podobně je spáchané zlo potřeba nahradit pokáním, konáním dobrých skutků. K tomu nám pomáhají právě odpustky. Církev stanoví různé skutky, za které je můžeme získat. Je to třeba četba Písma sv., modlitba a adorace v kostele, růženec, návštěva nemocného, účast na některých poutích apod. Abychom získali úplné očištění, plnomocné odpustky, je ještě nutné přijmout svátost smíření (nemusí být ten den, stačí v okruhu asi dvou týdnů), Eucharistii, pomodlit se na úmysl Svatého otce a, což je dosti náročná podmínka, nemít zalíbení v žádném, ani lehkém hříchu. Pokud něco nesplňujeme, očištění je jen částečné. Plnomocné odpustky lze získat jen jednou denně a můžeme je získat buď sami pro sebe, nebo je můžeme věnovat duším v očistci, zemřelým, kteří ještě za tyto své neodčiněné viny trpí a nemají ještě přístup do Boží slávy.

Svátost pomazání nemocných

Svátost smíření je určena pro ty, kdo jsou zraněni na duši, svátost nemocných zase dává posilu těm, kdo jsou nemocní na těle. Pán Ježíš také kdysi navštěvoval nemocné a uzdravoval je. O této čtete v listu sv. apoštola Jakuba (5,14-15): Je někdo z vás nemocný? Ať si zavolá představené Církve a ti ať se nad ním modlí a mažou ho olejem ve jménu Páně. Modlitba spojená s vírou zachrání nemocného, Pán ho pozdvihne, a jestliže se dopustil hříchu, bude mu odpuštěno.

Svátost mohou přijmout ti, kdo trpí nějakou vážnější nemocí, jsou nějak ohroženi na životě, čeká je třeba nějaká vážnější operace, dále všichni ti, kdo už silněji pociťují tíhu stáří, tj. přibližně od 70 let věku. Svátost lze přijmout opakovaně asi po půl roce v případě dlouhotrvající nemoci nebo i dříve, pokud se zdravotní stav zhorší. Stále ještě u někoho přetrvává strach z toho, že když má přijít kněz k nemocnému, že už asi brzy zemře. Naopak, jsou časté případy uzdravení po přijetí této svátosti.

Svátost dává posilu pro tělo, vždy uzdravuje na duši, dává sílu nést tento kříž, spojuje naše bolesti s křížem Kristovým a tak dostávají spásonosnou hodnotu. Kdo již není schopen pro nemoc vyznat své hříchy, ale předtím jich litoval, tomu svátost hříchy odpouští. Svátost může přijmout i člověk v bezvědomí, je-li předpoklad, že by tuto svátost chtěl přijmout. Jestliže člověk již opravdu umírá, svátost jej připravuje, dává mu sílu, aby došel do Kristova království. Při udělování této svátosti kněz se kněz nad nemocným modlí a maže jej posvěceným olejem na čele a na rukou.

Svátost manželství

Bůh stvořil člověka jako muže a ženu. Patří k lidské přirozenosti, že muži a ženy navazují partnerské vztahy lásky, žijí spolu, zakládají rodinu, mají děti a vychovávají je. **V křesťanství je navíc tento vztah muže a ženy povýšen na svátost.** Manželství je posvátné, Bůh je přijímá za své, manželství

má velký význam pro Církev, pro spásu lidí. Manželé jsou zvláště povoláni, aby byli obrazem lásky Nejsvětější Trojice. Pro uzavření manželství je nutné vzájemné dobré poznání a svobodné rozhodnutí se. Pak vzniká celoživotní nerozlučitelný svazek. Pán Ježíš potvrzuje (Mt 19,6), že tito manželé už nejsou dva, ale jakoby jedno tělo a jedna duše. Co spojil Bůh, člověk nemůže rozloučit. Manželství je základní jednotkou každé společnosti i Církve. Bůh manželům dává své požehnání a plodnost, manželé mají být otevření pro přijetí dětí. V rodinách vyrůstají noví křesťané, tam se mají seznamovat s vírou a s křesťanským životem. Sv. Pavel píše, že manželství je velké tajemství – přirovnává jej ke vztahu Krista a Církve (Ef 5).

Svátost si udělují snoubenci navzájem, když si navzájem dají manželský slib, přitom je nutná přítomnost kněze a svědků. Svátost dává manželům pro celý další život potřebné milosti a sílu pro jejich manželské soužití, pro výchovu dětí, pro překonávání těžkostí, pro zachování vzájemné věrnosti, úcty a lásky. Svátostné manželství nemohou uzavřít snoubenci, kteří jsou si blízké příbuzní, rozvedení, kteří (až na určité výjimky) předchozí sňatek uzavřeli v kostele, pro sňatek s partnerem jiné víry nebo s nevěřícím musí dát svolení biskup. Pro manželství je vždy lepší sňatek s katolíkem, kvůli vzájemné shodě ve víře, v základních životních hodnotách, je to velmi důležité pro předávání víry dětem. Lidé žijící pouze v civilním manželství (když se první rozpadlo) nemohou přijímat svátosti. Církev se jich ale nezříká, mohou se dále s ostatními účastnit mše sv., modlit se, podílet se na různých dobrých dílech ve své farnosti.

Několik myšlenek důležitých pro přípravu na manželství: V partnerském vztahu musí být **na prvním místě vzájemná láska** – není pouze cit zamilovanosti, přitažlivost, ale bezvýhradné přijetí druhého člověka do svého života, mít jej rád jako sebe sama. Nestací sexuální přitažlivost, důležité je, že manželé mají být dobrými přáteli, je jim spolu dobře, mají k sobě úctu, nejvyšší je pak **láska (agapé), která se dává**, – obětavost, věrnost, starostlivost. V prvé řadě mám být darem pro druhého, být zdrojem jeho radosti a štěstí. Vše dobré, se pak zase vrací k tomu, kdo je druhému dává. I když je to náročné, pro oba partnery to bude nakonec zdrojem skutečného naplnění a opravdového štěstí. Toho druhého si tedy neberu proto, aby plnil mé přání, má očekávání. To by bylo málo, na tom nejčastěji vztahy ztroskotávají. Když se mi totiž, že druhý neplní všechno to, co jsem si myslel, když jsem roztrpčený z toho, že druhý není takový, jakého jsem si jej představoval.

V opravdovém vztahu je nezbytná maximální otevřenost k druhému, prožívat vše s druhým. Přijmout druhého, i s jeho nedostatky – každý nějaké má. Sdělovat si své pocity, to od druhého očekávám. Není na druhé nutné úplně vše druhému říkat, existují určitá osobní tajemství. Je-li vztah založen na pravdě a lásce, nemůže být ohrožen. Má stále růst, a to nejen do svatby a pak se o nic nestarat. Stále je nutné do něj investovat úsilí a čas. Nedávat přednost své práci a zájmům před manželským vztahem. Stále získávat lásku druhého, zaměřit se i na drobné pozornosti, být zdrojem radosti pro druhého, udělat si čas na sebe navzájem. Sdílet své pocity, starosti, naděje.

V zamilovanosti si jeden druhého idealizuje, nevidí jeho chyby nebo je omlouvá. Je nutné dobré poznání před svatbou, poznání některých závažných skutečností, které by mohly manželství zničit – alkoholismus, chorobná žárlivost, agresivita, neupřímnost, bezohlednost, výrazný egoismus, bezcharakternost, závažnější duševní choroba, příslušnost k nějaké sektě. V těchto případech je lépe se rozejít. Zachovat si vždy svobodu v rozhodnutí se pro sňatek, nenechat se nutit rodinou, míněním druhých... Na druhé straně není dobré být příliš váhavý – cítím povolání k manželství, je mi s partnerem dobře, nevidím žádnou překážku, chci s ním založit rodinu, známe se již dobře – můžeme se tedy vzít, není nutné dlouhé odkládání. Někdy je zase třeba učinit i rázné rozhodnutí a i po dlouhé známosti se rozejít, není-li vztah dobrý, není-li naděje na trvalé a dobré manželství. Je opět důležitá vytrvalá modlitba za správnou volbu manžela, manželky.

V manželství je nutné **naučit se spolu žít, řešit konflikty** (dnes je mnoho dobré literatury o partnerských vztazích). Nezavírat oči nad problémy, ale řešit je v počátku. Nečinit na druhého nátlak, manipulovat jím. Chci-li něco změnit, požaduji-li něco od druhého, musím mu to říci, sám na to obvykle nepřijde, zvláště muž, který mnoho záležitostí a problémů své manželky nedokáže vnímat. Znat odlišnosti psychiky muže a ženy. Naslouchat kritice druhého. Učit se odpuštění, omluvit se druhému za své chyby a smířit se (vhodné je to třeba pokaždé před přijetím svátosti smíření). Nevracet se nikdy k minulým událostem, chybám a zraněním. Nepoužívat urážky, iracionální a nesouvisející argumenty. Nereagovat tichem. Vžít se do situace, potřeb a pocitů druhého. Nechtít za každou cenu zvítězit, být schopen kompromisu, někdy být schopen ustoupit. Vyhybat se okolnostem vytvářejícím napětí. Důležité je být

spolu, spolu prožít alespoň část volného času. Nepomlouvat partnera před druhými. Vždy se nechat vést Božím Duchem lásky a pokoje.

Ještě před uzavřením sňatku je dobré určit si pravidla jednání, na všem se dohodnout pokud je to možné, na tom, co je možné předvídat a plánovat. Zbude vždy ještě dost toho, co se bude řešit průběžně. Finance, zaměstnání, kariéra, využití času, vztahy k rodičům, děti, jejich výchova, představy o sexuálním životě, bydlení, rozdělení funkcí, prací. Ujasnit si jednání v různých oblastech, každý si určité způsoby přináší z vlastní rodiny, zvyky, jak se co dělá, rozdělení rolí. Nenechat se zvenčit, druhými lidmi, do ničeho nutit, zasahovat do vztahu manželů – ten je na 1. místě. Osamostatnit se od rodičů, i když žijí třeba s námi. Neschopnost v zásadních věcech se odpoutat od rodičů, může někdy zničit manželství. Pomoc ale na druhé straně není třeba odmítat (dobře míněné rady, hlídání dětí apod.). Nastává také změna vztahů vůči přátelům a známým, něco lze ponechat, něco se musí změnit.

Duchovní život. Stále je třeba čerpat ze svátostné milosti. To lze v tom případě, že manželé se opravdu snaží o duchovní život. Že si také uvědomují, že **manželství není cílem, ale prostředkem na cestě k Bohu**, který je tím nejdůležitějším pro náš život zde i na věčnosti. Manželství jednou skončí, má nás ale pozvednout cestou lásky blíž k Bohu. Je důležité společně se vzdělávat a růst v křesťanské víře, nechat se vést Božím slovem v Písmu sv., pravidelně přijímat svátosti, účastnit se nedělní mše sv., společenství křesťanů. Velmi důležitá je společná modlitba v rodině, potom také spolu s dětmi, společně prožívání vztahu k Bohu. To je záruka dobrého a trvalého vztahu. I statistika říká, že kde takto manželé žijí, hrozí pravděpodobnost rozpadu jen ve zlomcích procenta (jinak je to u nás okolo 50%!). Proto se také velmi doporučuje, aby si věřící katolík vzal opět věřícího katolíka. Je přece velmi důležité, aby manželé měli v tak zásadní věci jako je názor na svět, na člověka, na výchovu dětí, stejný pohled. Najdeme jistě i dobrá smíšená manželství, ale i mnoho těch, kde nastaly vážné problémy, nepochopení, kde došlo ke ztrátě víry, k těžkostem v předávání víry dětem.

Nedílnou součástí vztahu manželů, která má posilovat vzájemnou lásku, je sexuální život. I zde je třeba vycházet si vstřícně, mluvit o vzájemných očekáváních. Tělesná láska má být otevřena k plodnosti. **Děti jsou darem pro manžele**, nemají být vnímány jako zátěž, omezení nebo nutnost. Jejich přítomnost obohacuje rodiče, jsou zdrojem radosti. Ze zkušenosti bývají harmoničtější větší rodiny, kde se děti lépe učí mezilidským vztahům, děti se vychovávají navzájem. Církev nikomu neurčuje, kolik má mít dětí, vyzývá ale k velkorysosti. Demografové, kteří studují vývoj populace, nám říkají, že rodina by měla mít alespoň tři děti. Pro výchovu dětí je opět nejdůležitější vzájemná láska mezi rodiči, nemá převládnout vztah rodič – dítě. Výchova se má samozřejmě dít nejen slovy ale vlastním příkladem, děti přejímají ty hodnoty, kterými žijí rodiče.

Svátost kněžství

Tato svátost je ustanovena pro trvání Církve v dějinách, pro to, aby ona mohla rozdávat ze svých pokladů lidem všech dob na celém světě. Dává zvláštní účast na kněžství Kristově, svátostné kněžství bylo ustanoveno ke službě Církvi, k jejímu budování. Kněz jedná, zvláště když uděluje svátosti a hlásá evangelium, jménem Kristovým.

Jsou **tři stupně svěcení**. Plnost kněžství přijímají **biskupové – nástupci apoštolů**. Představují v Církvi Krista učitele, pastýře a velekněze. Sídlní biskupové mají ve správě území zvaná diecéze. Spolu s římským biskupem, papežem, se také účastní řízení celé Církve, zvláště když se účastní biskupských shromáždění, synod nebo koncilů. Nového biskupa svěští zpravidla tři biskupové, aby byla jistota zachování apoštolské posloupnosti, která jde až k apoštolům a tedy k samému Kristu, který apoštolům svěřil poslání vést, posvěcovat a předávat víru. Biskupové mohou udělovat všech sedm svátostí.

Nejbližšími spolupracovníky biskupů jsou pak kněží. **Kněz** je poslán svým biskupem většinou do konkrétní farnosti, kde má duchovně vést věřící, předávat Kristova slova i těm, kdo jej ještě neznají. Kněz je v prvé řadě poslán slavit Eucharistii a sloužit svátostí smíření. Dále křtí, uděluje svátost nemocných, asistuje při sňatcích, svátost kněžství udělovat nemůže. Ta je vyhrazena biskupovi podobně jako biřmování, které ovšem kněz s pověřením biskupa v určitých případech udělit může.

Na nejnižším stupni svěcení pak je **jáhen neboli diákon**. Jáhni jsou ustanoveni zvláště pro službu potřebným a pro hlásání slova. Jáhen se může stát knězem nebo zůstat jáhnem nastálo. Trvalí jáhni mohou mít rodinu. Jáhen může křtít, oddávat, rozdělovat svaté přijímání.

Svátost kněžství dává nezrušitelné znamení. Uděluje se modlitbou a vkládáním rukou biskupa na hlavu svěcence. Svátost může přijmout pokřtěný muž. Zde jsme vázáni rozhodnutím Krista, který si za

apoštoly vyvolil pouze muže, aby jej, až zde on viditelně nebude, zastupovali. Kněz a biskup je v západní Církvi vázán povinností celibátu, zůstává svobodný, nežení se. Kněz má být totiž plně k dispozici Kristu a Církvi, má mít nerozdělené srdce. Celibát dává potřebnou svobodu třeba i v dobách pronásledování, nemusí se bát o svou rodinu. Není pravdou, že celibát vznikl kvůli majetku, byl ustanoven ještě v době pronásledování, kdy Církev žádný majetek neměla.

Každý má konečně povinnost starat se a modlit se o to, aby v Církvi byl dostatek těch, kdo přijmou tuto posvátnou službu. Každý věřící muž se má Pána ptát, zda i on není vyvolen k tomuto velkému poslání. Povolání Pán dává mnoho, málo je ale těch, kdo je zaslechnou a následují. Jak poznat, že mám být knězem? Není vůbec samozřejmé, že se musím oženit, i manželství je zvláštní povolání, které musím rozpoznat. Nejprve je důležité si říci, zda mi k tomu Kristus dal schopnosti. Jde mi to dobře ve škole, jsem schopen vystudovat vysokou školu (kandidáti kněžství studují na teologických fakultách), je mi blízká modlitba, duchovní život? Pak je velmi pravděpodobné, že jsem volán k této blízké spolupráci s Kristem na vedení a spáse nesmrtelných lidských duší. Je důležité se na tento úmysl často modlit a Bůh pak dá skrze různé události a vnuknutí odpověď. Podobné je to i s povoláními k řeholnímu životu. Za nová kněžská a řeholní povolání se mají modlit zvláště rodiče (konkrétně za své vlastní děti), farnosti i celá Církev.

Svátostiny

Kromě oněch velkých znamení Boží milosti, sedmi svátostí ustanovených Kristem, ještě známe mnohé další obřady. Ty už ustanovila sama Církev, i když jistě z popudu Božího Ducha, který provází její historii. Jsou to kromě již zmíněných odpustků hlavně různá žehnání a svěcení, kdy se Církev zastoupená některým svým služebníkem modlí o Boží požehnání, vyprošuje Boží dary a přizeň pro nějakého člověka nebo společenství. Žehnáme tedy především lidem, někdy se žehnají i různé věci, které pak mají člověku nějak pomáhat na cestě k Bohu. Světí se kostely a jejich vybavení, žehnají se domy (je velmi užitečné nechat si knězem požehnat dům, kde bydlíme, nebo třeba i pracoviště), různé posvátné předměty, obrázky, růžence, voda, svíce, třeba také i auta, pole apod. Je velmi dobrým zvykem nosit na sobě nebo u sebe nějaký posvěcený předmět, třeba křížek nebo medailku. Ke svátostinám můžeme řadit také křesťanský pohřeb, kdy se modlíme za zemřelé a odevzdáváme je Božímu milosrdenství.

6. Jak žít jako křesťan

Lidská svoboda a odpovědnost

Ježíšovo učení není jen nějakou teorií a filosofií. Má mít rozhodující vliv na celý život toho, kdo do svého života pozval Krista. On chce, abychom žili tak, jak žil on, abychom žili podle toho, k čemu on nás vyzýval. My lidé **jsme Božím obrazem** a proto jsme také povoláni každým svým rozhodnutím směřovat k dobru, protože Bůh je nejvyšší dobro.

My lidé chceme být šťastní. Klasická otázka se ptá: co je štěstí? Není to „zlatá muška“, jak říká klasik, ale prožívání dobra. Ale k dobru jen těžko dojdeme, když my sami nebudeme dobří. Když si někdo myslí, že si dopřeje dobré věci a příjemné zážitky a že k nim může dojít nedobrým způsobem, velmi se mýlí.

Lidé dostali od Boha zvláštní dar – **svobodnou vůli**. K tomu, abychom se mohli sami a svobodně rozhodnout pro dobro, pro lásku, pro Boha. To je pravý smysl svobody – schopnost milovat. Kvůli této nejvyšší hodnotě Bůh „riskoval“ i to, že svou svobodu budeme zneužívat a dobro, které on nám nabízí, odmítneme. Dokonce někteří lidé odmítají Boha samého. V našem světě se proto už od počátku střetává dobro i zlo. Vidíme to okolo sebe, ale i v nás samých. Není jednoduché odolat pokušení, hodně nás někdy stojí vytrvat v dobrém. S naší svobodou je potom nerozlučně spojena odpovědnost, neseme vždy důsledky našich rozhodnutí.

Jak vůbec poznáme, co je dobré a co je zlé? Každý člověk má v první řadě jakýsi cit rozumu, vrozenou schopnost, která nám říká, jaké jednání je správné a co bychom dělat neměli. Toto **svědomí** ale musíme stále vychovávat, snažit být stále více poučený o mravních zásadách. Když toto svědomí posloucháme, a to musíme vždy, pak bude stále citlivější a bude nám jistější směrnici pro naše rozhodování. Kdo hlas svědomí přehlíží, u toho se časem vytrácí a člověk se stává někým, kdo nemá žádné morální zásady, je mu jedno, zda někomu ubližuje, zda páchá třeba i nějaký zločin.

Lidské svědomí ovšem po prvotním hříchu není úplně spolehlivé, proto k lidstvu přichází Bůh a lidem připomíná, co je dobré a co je zlé. Co člověku i celému lidskému společenství prospívá a co mu škodí. Bůh tedy svému lidu předává **Desatero Božích přikázání**. Ta jsou takovým prvním vodítkem pro naše svědomí. Nejsou tu proto, aby omezovala naši svobodu. Naopak ukazují nám, jak onu svobodu plně využít, jak jí dát správný směr, aby naše svoboda vždy směřovala k dobru a k lásce.

Bůh nám v přikázáních dává pravidla života, která jsou zaměřena k našemu štěstí. Bůh nepotřebuje, abychom mu něčím sloužili, on chce pouze naše dobro. Chce, abychom prožili plný a dobrý život a pak abychom dospěli k němu, ke zdroji a plnosti života. A to je na přikázáních zřejmé. Vycházejí z přirozených zákonitostí, které lze pochopit a poznat i bez víry. Zásady Desatera jsou totiž vepsány do srdce každého člověka. Nikdo nebude tvrdit, ani nevěřící, že bezohledné užívání moci, lež a krádež, vykořisťování a pomluva, vražda a rozvracení manželství přispívají k blahu jednotlivce nebo společnosti. Přikázání ochraňují hodnoty, bez nichž je šťastný lidský život nemyslitelný, ukazují hlavní zásady lidsky důstojného jednání. Bůh nás přece stvořil, nejlépe nás zná, proto on nám může nejlépe poradit, jak co nejlépe žít. Má nás rád, proto nám nepřikazuje nic, co by nás nějak poškodilo nebo zbytečně omezilo. Když Desatero dobře promyslíme, musíme souhlasit, že my sami si lepší „**návod pro dobrý život**“ nevymyslíme. Nehledejme však v přikázáních jasná pravidla jednání pro každou situaci; ukazují pouze nejzazší hranici, za kterou již nelze jít. Kromě Desatera je zde také Kristovo evangelium, jeho slova, která prohlubují příkazy Desatera a ukazují na jejich pravý smysl. Důležitá je i autorita Církve, která jménem Krista aktualizuje tyto zásady v každé době. Ukazuje, jak žít Boží přikázání v nových podmínkách, třeba v závislosti na nových možnostech vědy a techniky - ne vše, co ony dovedou, je správné a morální. Stále platí o hlasu Církve Ježíšův příslib: „Kdo vás poslouchá, mne poslouchá“.

Boží vůle je, abychom se snažili vymanit z područí hříchu. Boží nepřítel, ďábel, má v tomto světě ještě velkou moc a snaží se nás lidi strhnout do záhuby, kam on už navěky je. On se nás snaží oklamat, přesvědčit nás o tom, že přestoupením Božího Zákona něco získáme, že Boha není třeba poslouchat. Často se to ďáblu bohužel daří, on dobře dokáže využít naší nevědomosti a slabosti naší vůle. Všichni jsme tedy hříšníci, obrácení a pokání se týká nás všech. **Hřích je tím největším zlem**, které nás může zasáhnout. Je to svobodné rozhodnutí se pro něco, o čem víme, že to není správné, že je to zlé. Člověk se obrací zády k Bohu a hledá své štěstí pouze ve věcech tohoto světa. Těžký hřích, provinění v závažné věci, v nás ničí to nejcennější co máme, bere nám účast na věčném Božím životě. Lehký hřích vztah vůči Bohu neničí, ale zraňuje, hromadění menších hříchů nás pak může dovést k hříchu vážnému. Hřích, jednání proti Božímu zákonu, narušuje mezilidské vztahy, odvádí nás od cesty k Bohu, ohrožuje naši spásu. Hřích přemůžeme lítostí, pokáním, přijetím svátosti smíření. Stálým úsilím o růst ve ctnostech. Nejlepším pokáním je pak trpělivé přijetí každodenních obtíží při plnění povinností a při konání dobra.

1. přikázání Desatera

V Písmu Desatero najdeme ve Starém Zákoně (Ex 20, Dt 5). 1. přikázání ve stručném vyjádření zní: **v jednoho Boha budeš věřit**. Nebo také: nebudeš mít jiné bohy. Znamená to tedy, že člověk je povinen hledat odpovědi na základní otázky po smyslu života, hledat základ a Původce všeho. Jak bylo řečeno výše, kdo takto upřímně hledá, dojde k víře v jediného Boha Stvořitele. Nejde ovšem jen o to, že uznáme Boží existenci. To si mnoho lidí řekne: v Boha věřím a tím mám první přikázání splněno. Ovšem nejde jen o poznání, ale o **skutečný vztah víry a důvěry k Bohu**. Má to být vztah vycházející z poznání nesmírné Boží lásky, na kterou my máme odpovědět. „Miluj Pána, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou silou.“ (Dt 6,5). Máme **nejen věřit v Boha, ale hlavně věřit Bohu**. Věřit, že on je tím, komu na nás záleží, kdo dělá vše pro naše dobro a štěstí. Znamená to vytrvat v této důvěře, i když procházíme třeba i těžkými zkouškami. Kromě víry tedy máme mít naději, naději, že Bůh splní svá zaslíbení, nakonec, že nás přivede do plného života s ním na věčnost. Proti naději bychom se provinili zoufalstvím, beznadějí, strachem z budoucnosti. Sv. Terezie z Avily píše: „Ať tě nic neznepokojuje, nic neleká. Všechno pomijí. Jenom Bůh zůstává týž. Všechno dosáhne, kdo je trpělivý, a kdo má Boha, ten má všechno. Bůh sám stačí.“ Proti víře bychom se provinili nějakými nějakým záměrným zpochybňováním víry, záměrným odmítáním nějaké zjevené pravdy, některého článku víry. Pokud nějaké pochybnosti ve víře člověk má, není to hned hřích, ale má pak **povinnost vyhledat poučení a pochybnost odstranit**. Odpovědi téměř vždy existují.

Bůh má být na prvním místě v našem životě. Nic jiného nesmí zaujmout jeho místo, žádná falešná modla. Dnes to mohou být peníze, kvůli kterým člověk na Boha a jeho přikázání zapomíná, honba

za kariérou, různými zájmy, může to být člověk, partner, kvůli kterému se také Bůh dostává někde na okraj. Každému hrozí, že dá něčemu přednost před Bohem, že víra bude zasažena jakousi lhostejností a vlažností. Pán Ježíš ale říká: Hleďte nejprve Boží království a všechno ostatní vám bude přidáno (Mt 6,33). Člověk má celým svým životem Boha oslavovat, máme Bohu děkovat za vše, co nám dává. Máme se k němu často a pravidelně obracet v **modlitbě** – to je projev skutečné víry. Máme také povinnost naši víru prohlubovat, křesťan nesmí zůstat u toho, co se naučil o křesťanství jako dítě. Důležité je stále **vzdělávání se ve víře**, studium Písma sv. a dalších mnohých zdrojů křesťanské tradice.

Od pravé víry se člověk vzdaluje pověrou, tím, že příkládá nadpřirozený význam něčemu, co jej nemá: černé kočky, třináctka apod. Velmi závažné pak je obracet se k různým temným silám, které nemají s Bohem nic společného. Patří sem **magie, okultismus, horoskopy**, různí okultní léčitelé, „léčebné metody“ jako reiki, věštění z karet, z ruky, orientální meditace, spiritismus – vyvolávání duchů, mnohé směry New age a podobně. Všechno je to projev nedůvěry vůči Bohu. Nestačí-li na něco naše síly, s důvěrou se máme obrátit k Bohu. Uvedená nebezpečná jednání jsou naopak snahou sám si nějakými magickými praktikami podmanit nějaké neznámé nadpřirozené síly. Problém je v tom, že tyto síly mimo Boha skutečně existují, jsou to ovšem síly zla, síly d'ábelské, které nám ochotně vyjdou vstříc, ovšem člověk za to zaplatí velkou cenu. Tyto různé praktiky tedy skutečně mohou „fungovat“, třeba astrologie nebo karty, ale nikoli, že by hvězdy nebo karty dávaly nějaké informace. To je pouze zástěrka spojení (ať už je vědomé nebo nevědomé) se silami zla, které nám něco dají, aby nám později mnohem víc vzaly. Cílem je vzít nám naše spojení s Bohem, věčný život. S pomocí těchto sil, různých alternativních terapií, se může třeba někdo i uzdravit, ovšem bývá to uzdravení neúplné, dočasné a je draze zapláceno závislostí na těchto silách, lidé mnohdy ztrácejí víru, vztah důvěry vůči Bohu. Známe mnoho příběhů takových lidí, kteří v lepším případě poznali, kam směřují a dokázali se vrátit k Bohu, v mnoha případech lidé také přišli o své duševní zdraví, spáchali sebevraždu, propadli dalším závislostem. Jsou známé i případy, kdy člověk závislý na nějaké formě okultismu, byl velmi vážně napaden silami zla, hovoříme pak o d'ábelské posedlosti, není to v žádném případě záležitost jen nějakých filmů nebo románů. Církev zde může pomoci takovému člověku, který o to stojí, který se chce osvobodit. V nejvážnějších případech může biskupem pověřený kněz konat obřad exorcismu, který patří mezi svátostiny.

Starý Zákon zakazoval dělat jakákoli vyobrazení Boha, aby lidé nezaměnili nekonečného Boha za nějakou omezenou věc, za nějakou modlu. Tento zákaz s příchodem křesťanství už neplatí, protože neviditelný Bůh se stal viditelným, stal se člověkem, v Ježíši Kristu máme dokonalý obraz Boha, zobrazování náboženských scén třeba v kostelích je proto správné. Sochám, obrazům a křížům se samozřejmě neklaníme, ony nás ale vedou k modlitbě, k pronikání do Božích tajemství.

2. přikázání

Nevezmeš jméno Boží nadarmo. Také tu jde jako v 1. přikázání o zákaz různých magických praktik, zneužití víry k různým nedobrym cílům. Pozitivně jde o to, abychom měli úctu vůči Bohu a vůči všemu, co je s ním nějak spojeno. Křesťan oslavovat Boha celým svým životem, tím, že žije dobře, že žije v souladu s Boží vůlí. Častým proviněním je zvláště dnes bezdůvodné vyslovování Božích jmen, Ježíše Krista Panny Marie a svatých. Lidé je používají jen jako jakési citoslovce. Původně to byla modlitba, když se třeba stalo něco zlého, lidé se hned obraceli k Bohu a modlili se. Dnes z této modlitby se stala jen pouhá prázdná slova. Z uctivé modlitby se stala urážka Boha. Nejhorším proviněním je pak zneužití náboženství a víry k nedobrym cílům. Víry lze zneužít k nespravedlivému ovládnutí a využívání lidí, i k vyvolávání násilí, třeba i náboženských válek. Tady ovšem většinou nebyla příčinou víra, ta byla jen záminkou pro politické cíle mocných.

3. přikázání

Pamatuj, abys světil den sváteční. Sváteční den, je vlastně darem Božím pro člověka. Připomíná se nám, že není pouze Stvoření, které vidíme, které nás obklopuje, ale že je na prvním místě Stvořitel, od něhož vše pochází, že nejsme jedinými Pány světa, kteří jej přetváří. Je to Bůh, který je nade vším. To si máme tedy pravidelně připomínat, jinak hrozí nebezpečí, že se nám Bůh vzdálí, nebo spíše, že my se vzdálíme jemu. Proto má být jeden den v týdnu vyhrazen zvláště pro Boha. Máme v tento přerušit svou běžnou činnost, práci a máme se pozvednout nad onu šed' všednosti. Den sváteční tedy není dnem jen pro náš vztah s Bohem, ale je to i den pro nás, pro naše rodiny, pro naše blízké. Máme si uvědomit, že jsme

opravdu lidé, bytosti, které si obstarávají nejen své živobytí a další věci. Máme se tento otevřít poznání, že jsme povoláni k vyšším cílům.

Zákon daný Mojžíšovi, Desatero (Ex 19,9) říká: šest dní budeš pracovat, dělat všechnu svou práci, ale sedmý den bude pro tebe svatý, den odpočínutí Hospodina. Židovská tradice zachovávala jako den odpočinku poslední den v týdnu, který byl nazván šabat (sobota), a to podle hebrejského slova odpočinout (také „šabat“). Křesťané samozřejmě toto přikázání, stejně jako všechna ostatní, také zachovávali a zachovávají. Ovšem odpočinek posunují o den dál. A to proto, že prvního dne po sobotě se stala největší událost celých dějin, Ježíš Kristus vstává tento den z hrobu, vítězí nad smrtí. Je to den nového Stvoření, počátek nového života, který nekonečně převyšuje život přirozený. Je to také den seslání Ducha svatého na učedníky, kteří se shromáždili k modlitbě. Už Nový Zákon se zmiňuje o „dni Páně“ (Zj 1,10) a už od nejstarších dob křesťanství je naprosto samozřejmé, že je to den Kristova Vzkříšení (naše neděle), kdy se křesťané shromažďují ke společným modlitbám, ke slavení Eucharistie. Nebylo to až nějaké pozdější rozhodnutí, tradice dne Vzkříšení sahá jistě až k apoštolům. Názory některých křesťanů (adventisté), kteří tvrdí, že je nezbytné vrátit se k zachování soboty, jsou naprosto chybné. Popřeli bychom tím fakt spásy, kterou nepřináší Mojžíšův Zákon, ale smrt a Vzkříšení Pána Ježíše. Sv. Pavel mnohokrát varuje, aby se křesťané nevraceli k zachování židovských rituálních předpisů.

Předpisy pro odpočinek mají dnes křesťané daleko jednodušší nežli židé. Nemáme konat žádnou těžší práci, která není nezbytně nutná a naléhavá. To, co by nám bránilo v radostném a klidném prožívání neděle. Je jistě možné konat potřebné menší práce třeba při vaření nebo běžném úklidu, ale třeba větší práce v domě, na zahradě nebo tím spíše na stavbě bychom měli nechat na jiný den. Někdo ovšem pracovat tento den musí – neodkladné práce v zemědělství, služby ve zdravotnictví, u policie, hasičů apod. přikázání tím jistě neporušují, mají si ale najít na odpočinek a duchovní život jiný čas.

Co tedy dělat máme? Najít si čas na modlitbu, třeba četbu Písma, čas na setkání s nejbližšími, s přáteli. Podstatnou součástí křesťanského dne Páně je pak samozřejmě bohoslužba, účast na mši svaté. To je vrcholné setkání s živým Kristem, jsme přítomni jeho spásonosné oběti. Přijímáme chléb života, živého Krista. Bezdůvodné zanedbání nedělní mše je závažným proviněním proti Kristu, člověk odmítá toto jeho velké pozvání. Od této povinnosti omlouvá pouze závažný spravedlivý důvod. Např. nemoc, nutná péče o druhé, nutná práce v zaměstnání apod. Účast na bohoslužbách jiných křesťanských společenství nemůže mši sv. nahradit.

Někdy se namítá, že třeba lidé, co do kostela chodí, nejsou o nic lepší. Pro někoho je bohoslužbou je jejich práce, že se prý mohou stejně pomodlit v přírodě jako v kostele. Stará moudrost ale říká, že kdo chce ctít Boha prací, ale ne bohoslužbou, ten ho brzo nebude ctít nijak. Kdo se chce pomodlit jen v přírodě, ale ne v kostele, ten se brzo přestane modlit vůbec. Kdo vznáší tyto námitky, nepochopil velikost mše svaté, nevidí správně důležitost křesťanského společenství, víru nelze žít jen nějak sám, soukromě.

Pro první křesťany byla účast na společné bohoslužbě naprosto nepostradatelná. Věděli, že je to příkaz Kristův, ne nějaká možnost, pro toho, komu se zrovna chce. Pán skrze biblický list Židům říká: neopouštějte vaše společná shromáždění! Za dob pronásledování byli někteří při mši sv. zatčeni a na dotaz, proč se i přes přísný zákaz shromažďují, vyznali: bez bohoslužby Dne Páně nemůžeme být! Bylo to pro ně cennější než jejich vlastní život.

Někdo říká, že mše svaté jsou stále stejné, že je to nebaví, že jim to nic nedává. Je to výraz dnešní mentality, dnes chceme být baveni, bez toho, abychom se sami museli nějak namáhat. Mše sv., ta od nás vyžaduje soustředění, uvažování a třeba i předchozí přípravu, vzdělání, abychom skrze viditelná znamení a slova dokázali vnímat neviditelného Boha a slyšeli jeho slova. Mše sv. tu také není v prvé řadě proto, aby nás bavila, aby nám „něco dávala“. Je to v prvé řadě oslava Boha, naše díkyvdání za to všechno, co od Boha dostáváme. Vždyť od něho máme náš život, všechno, co máme, je od něj, i každou minutu času od něho dostáváme! Neměli bychom mu tedy věnovat aspoň tu jednu hodinu za týden? Stejně nakonec jsme to zase my, kdo jsme při každé mši nekonečně obdarováni. On nám při ní dává sílu, abychom dobře prožívali ty další všední dny. Mše sv., to je ten nejlépe využitý čas, nemusíme se bát, že nám pak bude někde scházet. Při mši sv. se posiluje a prohlubuje naše víra; je známá věc, že kdo přestane chodit do kostela, brzy svou víru ztrácí a vůbec ji už nedokáže předat třeba svým dětem. Při sv. se setkáváme s tím, kdo za nás dal svůj život, kdo chce skrze svátost svého Těla a Krve žít v našich srdcích.

Nedělní eucharistie nesmí být tedy pro křesťana jen povinností, ale naší touhou a vrcholem neděle i celého týdne. Pro toho, kdo říká, že na mši nemá čas, zvláště platí Kristova slova: beze mne nemůžete dělat nic. Marně se namáhá ten, kdo k němu nepřijde, kdo nestojí o Pánovo požehnání.

4. přikázání

Cti otce svého i matku svou, abys byl dlouho živ a dobře se ti vedlo na zemi. První tři přikázání se týkala především našeho vztahu s Bohem, zde už jde zvláště o mezilidské vztahy, a to o ty nejdůležitější, o vztahy v rodině. Rodina, to je přece společenství, kde přicházejí na svět noví lidé, je to ta nejdůležitější škola života, zde se děti učí lásce, zde se předává víra. Dobré rodiny vytváření dobrou společnost a naopak, rodiny narušené působí pak rozklad dalších vztahů. Proto má toto přikázání zvláštní příslib – „aby se ti dobře vedlo...“. Bůh tak zvláště chrání otcovství a mateřství. Děti jsou tedy vůči rodičům vázány úctou, láskou a poslušností. Za jejich autoritou stojí sám Bůh, on jedná skrze rodiče. Oni naproti tomu ale musí být „úcty hodní“ – víme i o nedobrych příkladech rodičů. Rodiče mají svou autoritu užívat tak, aby z jejich dětí byly zodpovědní, zralí a svobodní lidé. Děti nejsou jejich vlastnictvím, děti jsou rodičům pouze svěřeny. V době dospívání se pak mají rodiče svým dětem stávat spíše partnery. V dospělosti děti už nejsou vázány poslušností, ale úctou ano, děti pak také mají povinnost pomáhat stárnoucím rodičům.

Povinností rodičů je zajistit nejen materiální, ale i duševní a duchovní rozvoj dětí, náboženskou výchovu. Je nesprávný názor, dětem nic o víře neříci – ať se rozhodnou jednou samy, zda budou věřící nebo ne. Děti se v dospělosti skutečně musí samy rozhodnout, ale rodiče jim předtím musí víru předávat, na sobě ji ukázat, aby děti věděly, jaký je ve víře ní poklad a velikost. Dáváme jim to, co pro ně pokládáme za důležité. Děti se také učí číst a psát, i když samy by třeba nechtěly. Výchova k víře se nesmí omezit na to, že jdeme společně do kostela a že děti pošleme na náboženství! Křesťanská výchova má prostupovat celým rodinným životem, celou výchovou, rodiče mají na sobě ukázat, jak křesťansky žít, jak se modlit, jak postupně pronikat do celé hloubky náboženské víry. Tomu všemu samozřejmě musí předcházet dobré náboženské vzdělání rodičů.

V tomto přikázání nejde jen o úctu k otci a matce, ale k celému společenskému řádu. Jde také o úctu mezi generacemi. Křesťan má respektovat i ostatní oprávněné autority, např. stát a jeho orgány, pokud to, co požadují není v rozporu s morálními zásadami – „Boha je třeba poslouchat víc než lidi“ (Sk 4,19). Zase naproti tomu ti, kterým je svěřena nějaká veřejná funkce a zodpovědnost, ji musí konat ne ve svůj prospěch, ale pro obecné dobro, mají sloužit těm, nad kterými je jim svěřena nějaká pravomoc. Křesťanský politik či úředník má vědět, že je odpovědný také Bohu, nejvyšší autoritě, nesmí jednat svévolně.

5. přikázání

Nezabiješ. Toto přikázání chrání hodnotu pro člověka nejvyšší – život. Život je také největším darem, který nám Stvořitel dává. Hodnota každého lidského života pak samozřejmě vyžaduje, abychom jej my i celá společnost respektovali v celém jeho rozsahu. Člověk má od Boha život věčný, byli jsme vykoupeni za cenu krve Kristovy, tedy má obrovskou cenu a každé ohrožení života pozemského i věčného – spásy, je vážným proviněním vůči Dárci života.

Možná lepší překlad tohoto přikázání než „nezabiješ“ je spíše „nezavraždíš“. Tj. nezničíš svévolně nevinný život. Za určitých podmínek nemusí být totiž zabití hříchem. Zřejmá je oprávněnost sebeobranu, která může vést výjimečně i zabití útočníka, ohrožuje-li on něčí život a tím se sám vlastně zbavuje ochrany, toto přikázání již jeho život nechrání. Podobně je oprávněné bojovat ve spravedlivé, obranné válce, ve velmi výjimečných případech může být oprávněný i trest smrti, kterým se společnost brání nebezpečným agresorům.

Přikázání se samozřejmě netýká pouze zabití, proviněním je každé nespravedlivé ublížení druhému člověku, nejen fyzické. Může jít i o psychický nátlak, vydírání nebo ponižování druhého. Pán Ježíš především ve svém horském kázání (Mt 5-7) předkládá prohloubení tohoto přikázání. Nebudeš se hněvat, nebudeš nenávidět svého bratra, jsou tam výzvy k odpuštění, dokonce k lásce k nepřátelům. Páté přikázání je vlastně shrnuto v tzv. zlatém pravidlu mezilidských vztahů: **co chcete, aby lidé dělali vám, to dělejte i vy jim** (Mt 7,12). V negativním vyjádření Starého Zákona je to podobně: co sám nerad, nedělejte druhým. Máme tedy vystoupit ze zajetí egoismu, máme vycházet svým bližním vstříc.

Velmi závažným a neospravedlnitelným útokem proti životu je **zničení nenarozeného života**. Obhájci umělých potratů tvrdí, že zde má mít žena nebo oba rodiče možnost svobodného rozhodnutí. Ano, člověk může rozhodovat sám o sobě, ale zde je již někdo jiný, nový člověk, i když ještě nenarozený. Už od první buňky jde o nového člověka, zvláště dnešní genetika to naprosto jasně prokazuje. O tomto

životě tedy už nemáme právo rozhodovat. Pokud tvrdíme, že zabití narozeného dítěte je zločin, proč jím není stejný skutek, který se stane jen o několik týdnů či měsíců dříve. Ve vývoji nenarozeného dítěte není žádný zásadní přelom, který by nám dovoľoval si myslet, že v nějakém okamžiku jde o člověka a v nějakém ještě ne. Toto bylo naprosto jasné i jiným kulturám než křesťanským. Potraty zavedl až komunismus a nacismus. Je to jedno z největších zel a tragédií dnešního světa. Nastávajícím matkám v těžké situaci nestačí ale mluvit o hříchu, je důležité nabídnout jim v některých případech pomoc a řešení, které umožní narození dítěte. Pokud matka opravdu dítě nechce sama vychovávat je dobrou volbou adopce náhradními rodiči. Potrat je nepřijatelný i v případě, kdy se mělo narodit postižené dítě. Je naopak možný jen v tom případě, kdy by byl přímo ohrožen život matky.

Některé manželské páry by naopak děti mít chtěly, ale nemohou, trpí neplodností. Je to těžká situace a trápení. Je možné pak pokusit se o různé léčebné postupy. Proti mravním zásadám jsou ovšem metody tzv. **umělého oplodnění**. Je to proto, že dítě má právo narodit se svým vlastním rodičům, být plodem jejich lásky a nikoli výtvořem technických postupů. Ještě závažnější ale je to, že při této metodě je vytvářeno více lidských zárodků, z nichž ovšem jen některým je umožněno se narodit, ostatní jsou zmrazovány nebo ničeny. Tak vlastně dochází k tomu, že aby se jedno dítě narodilo, musí kvůli tomu několik dalších zemřít. Podobně zlé jsou pokusy o klonování lidských zárodků.

Život jsme povinni chránit i na jeho konci, má svou hodnotu vždy, i když je třeba spojen s utrpením. Bůh sám nejlépe ví, jak dlouho zde máme být, ví, kdy je pro nejlepší, abychom tento svět opustili. My si nemůžeme v žádném případě myslet, že jsme milosrdnější než on. V některých zemích byly bohužel přijaty **zákony o tzv. eutanázii**, které dovoľují člověka usmrtit, aby bylo zkráceno jeho utrpení. Utrpení a bolest člověka samozřejmě máme zmírňovat, ve velké většině případů ani vážně nemocný člověk nemusí dnes trpět bolestí. Řešením není tedy zabití, ale pomoc, lidská blízkost, doprovázení až k přirozenému konci života, dnes třeba hospicová péče. Záměrné zabití člověka je vždy nepřijatelné. Na druhé straně je v některých případech možné ukončení léčby, které může způsobit smrt, léčby, která již nemůže přinést zlepšení, uzdravení, léčby, která je již zbytečná a zatěžující. Toto ukončení léčby není eutanázie!

Projevem beznaděje a nedůvěry vůči Bohu je **sebevražda**, ta je proto vždy nepřijatelná, tohoto hříchu už navíc není možné dodatečně litovat. Křesťan má vědět, že z každé situace vždy existuje nějaké řešení. Jsme dále povinni si chránit zdraví, snažit se o zdravý životní styl, nemáme ale na druhé straně propadnout přehnanému kultu těla, dnes mnoho lidí většinu svého času stráví snahou, aby nesnědli nic závadného, aby byli stále krásní a přitažliví. Máme se varovat různých závislostí – drogy, kouření. Alkohol křesťanství nezakazuje, člověk jej ale nesmí zneužívat k tomu, aby se opíjel. Jak zhoubná je závislost na alkoholu je všeobecně známé.

Dnes velmi aktuální a závažné je téma **bezpečnosti při provozu na silnicích**. Statistiky uvádějí stále větší počty nehod, raněných a mrtvých lidí, kvůli lehkomyšlnosti a bezohlednosti řidičů, cyklistů i chodců. Křesťan je tedy velmi vážně zavázán k tomu, aby ani takto neohrožoval život svůj ani životy jiných. Závažné provinění vůči dopravním předpisům, vůči bezpečnosti je nepochybně i proviněním vůči lásce k lidem, vůči Bohu, vůči životu, může to jistě být i závažný hřích.

Křesťan má mít **úctu k celému stvoření**, nejen k lidskému životu. Má chránit také přírodu, která je Božím dílem, které nelze svévolně ničit, máme také odpovědnost za další generace, kterým máme zanechat zdravé životní prostředí. Zvláště se tato povinnost týká těch, kdo zacházejí s přírodou – zemědělci, lesníci, rybáři – příroda nesmí být jen zdrojem zisku. Týká se to těch, kdo plánují využívání krajiny. Ne vždy správné jsou ale různé nátlakové akce různých ekologických organizací, které se zase neohlíží na dobro člověka. Známe nesmyslné akce proti jaderným elektrárnám, proti stavbě důležitých silnic apod. Hříchem je nepochybně týrání zvířat.

Chránit si máme konečně nejen tento náš pozemský život, ale především život, která trvat věčně. Je to hřích, který v nás totiž tento život ničí. Pán Ježíš říká: nebojte se těch, kdo zabíjejí tělo, duši zabít nemohou, bojte se ale těch, kdo mohou zabít vaši duši, tedy těch, kdo vás odvádějí od Boha, kdo vás vedou ke zlu a hříchu. Nesmíme tedy druhé lidi navádět k hříchu, dávat jim pohoršení a špatný příklad.

6. přikázání

Nesemilníš. Toto přikázání chrání podobně jako to předchozí důležité a velké hodnoty. Týká se hlavně vztahů mezi mužem a ženou, předávání života, lidské sexuality. Už Písmo sv. velmi vyzdvihuje

svazek muže a ženy, manželství, je to něco posvátného. Žena je dána muži a muž ženě. Bůh žehná této lásce, věrnosti, i lásce tělesné a dává jí také plodnost, manželé tak spolupracují na díle Stvořitele samého.

Ovšem tuto oblast asi nejloubeji a zasáhla ona prvotní ztráta, hřích, který lidstvo utrpělo na počátku. Toto zranění zasáhlo zvláště lidské poznání a lidskou vůli. Narušení poznání se zde projevuje v tom, že mnoha lidem nepřipadá, když porušují toto přikázání, že by se nějak provinili proti Bohu nebo proti nějakému člověku. Lidé říkají, že oni tím přece nikomu a ničemu neublíží, vždyť se mají rádi. A mnohdy to říkají zcela upřímně. Tím spíše pak lidé nevěřící. Ti většinou chápou, že není správné druhému ubližovat, že se nemá krást a lhát, ale že je nutné dodržovat nějaký řád i v oblasti lidské sexuality, že ta má místo pouze v manželství, to jim mnohdy připadá zcela nesmyslné, jako něco co patří možná do historie, někde do středověku.

Pokud jde o lidskou vůli, její slabost se zde projevuje tím, že řada lidí třeba i přes všechna svá nejlepší předsevzetí a úsilí, stále znovu a znovu upadá do těchto hříchů. Zdá se jim, že tato pokušení jsou silnější než oni. Víme, že mnohem snazší je přemáhat pokušení k jiným hříchům, že pokud se člověk snaží růst ve ctnostech, nedělá mu po čase problémy třeba varovat se krádeže, i když je k ní příležitost, nedopustit se nějaké závažné lži a podobně. V oblasti šestého přikázání toto ohrožení hříchem můžeme říci trvá od dospívání až do smrti.

Hříchy proti tomuto přikázání nejsou těmi nejhoršími z hříchů, daleko horšími proviněními jsou hříchy proti 1. přikázání, je to třeba nenávisť vůči Bohu nebo člověku, horším hříchem je zneužití náboženství, hříchy v mezilidských vztazích, různá utrpení, která si lidé působí. Proto je také toto 6. přikázání i svým významem až na šestém místě. Toto nejsou hříchy ve kterých by byla obsažena velká zloba, obrazně řečeno zdvižená pěst vůči Bohu, spíše jsou to hříchy plynoucí z lidské slabosti a neznalosti. Přesto 6. přikázání chrání tak vysoké hodnoty, že hříchy proti němu jsou většinou závažnými hříchy a jak potvrzují různí světci a duchovní učitelé, tyto viny jsou nejčastější příčinou zavržení člověka, tohoto definitivního odvrácení se od Boha. Tuto lidskou slabost nejčastěji zneužívá Boží nepřítel, aby lidské duše strhl na svou stranu, třeba i duše lidí jinak zvenčí vcelku dobrých a poctivých. Ničivou moc těchto hříchů vidíme mnohdy už v tomto životě. Lidé, kteří byli jinak dobří křesťané, ale upadli do tohoto hříchu a nebojují s ním, postupně ztrácejí niterný vztah lásky k Bohu, ke Kristu, radost z víry. Střed osobnosti se přesouvá z ducha na tělo, mizí cit pro pravé hodnoty, vůle dále slábne. Těžce je poškozena schopnost lidské duše vnímat Boha a jeho volání. Člověk začíná vnímat Boha jako toho, kdo stojí v cestě vedoucí k uspokojení přání, začíná se Boha bát. Taková víra bez lásky se pak logicky postupně ztrácí, mizí naděje ve spásu, člověk do kostela chodí pouze ze zvyku a i to brzy opustí.

Jistěže sexualita, tělesná erotická láska sama o sobě není hříchem, to je nutné jasně říci. Někdy si toto opět lidé neznají o křesťanské morálce myslí a kdysi i někteří křesťané pokládali sex za něco člověka nedůstojného, co je dovoleno pouze pro plození dětí. Je to ale naopak velký dar Boha pro člověka. Manželství dokáže naplnit lidský život štěstím, člověk dokáže v této lidské lásce dvou lidí přímo hmatatelně zažít něco z lásky, kterou nás všechny miluje náš Stvořitel. Sexualita má tedy až mystický charakter, může patřit k nejuplnějším a nejdokonalejším způsobům odevzdání se a přijetí druhého člověka v tomto světě. Je to důležitá součást vztahu lásky dvou lidí. A nejen dvou lidí, tím třetím v tomto svatém vztahu je sám Bůh. Přečtěme si třeba biblickou knihu Píseň písní, která mluví o lásce dvou zamilovaných lidí, o lásce, která je zároveň působivým obrazem pro nás zatím jinak těžko pochopitelné Boží lásky, která se nám nabízí. Tento vztah plného odevzdání je ovšem vyhrazen jen pro ty, kdo opravdu dospěli k tomuto stupni lásky a rozhodli se vytvořit celoživotní vztah lásky a tuto lásku, úctu a věrnost si veřejně slíbili před Bohem a před Církví. Fyzická je něco tak cenného a posvátného, že s tím nelze nakládat nějak svévolně. Je to jako kdybychom doma měli třeba nějaký vzácný obraz nebo housle. také je nedáme někde do vlhkého sklepa, aby se tam tyto cenné věci zničily. Musí se dát na místo, kde budou chráněny a mohou dělat lidem radost. Stejně i **lidská sexualita má své místo v manželství**, kde přináší mnohé dobro, její zneužití přináší zkázu a škodu. Manželství, rodina, je společenstvím, ve kterém rodiče dávají život nové generaci, je zárukou výchovy dětí, rozvoje jejich osobnosti. Dnes se bohužel přesvědčujeme, k čemu dochází, když jsou tyto závažné hodnoty opomíjeny. Slyšíme stále častěji, k čemu vede to, když děti žijí v rozvrácených rodinách, když ani pořádně neví, kdo jsou vlastně jejich rodiče. Hrozivě třeba narůstá zločinnosti a to i u dětí, v dalších generacích se rodí stále více dětí mimo rodinu atd.

Je tedy zřejmé, jaká velká síla se skrývá v lidské sexualitě, síla, která dokáže spojit dva lidi v jedno tělo a jednu duši. Víme také, že každá mocná síla potřebuje určitý řád, opatrné zacházení, aby se tato síla naopak neobrátila proti zájmům člověka. Je to podobné jako třeba se silou ohně nebo elektřiny.

Základní pravidlo pro tuto oblast, jak je uvádí příručky křesťanské etiky, říká: každé přímo chtěné, nikoli tedy nechtěné, pohlavní vzrušení a aktivita, která je mimo manželství, je vždy nedovolená a je hodnocena jako objektivně závažné provinění. Tedy Bůh a jistě ani Církev nechtějí lidem brát tento dar sexuality, ale kultivovat jej, aby mohl přinést ony velké plody, které jsou v něm skryty, onu radost, která provází lidskou lásku.

Příkázání na prvním místě chrání manželský vztah. Nejzávažnějším proviněním je tak samozřejmě **manželská nevěra**. Je to velká nespravedlnost vůči partnerovi, kterému člověk sliboval lásku, úctu a věrnost. Následkem bývá rozbití rodin, těžké utrpení mnoha zúčastněných, zvláště třeba dětí. Partner, který byl poškozen, je ovšem také povolán k tomu, aby byl připraven k odpuštění a smíření. Hříchem je jistě rozvod, opět porušení manželského slibu. Možná je pouze dočasná rozluka, hrozí-li třeba nějaké fyzické násilí či jiné vážné nebezpečí.

Že nevěra je špatná, to ještě naše společnost víceméně uznává, i když média ji čím dál častěji představují jako něco celkem častého a i vzrušujícího. Co ale dnešní lidé naprosto nechápou, je to, že mezi křesťanské zásady patří sexuální zdrženlivost a to až do manželství. Je bohužel naprosto běžné, že opět média i většina mladých lidí pokládá plný sexuální život za přirozenou součást partnerských vztahů, které mají do manželství ještě hodně daleko, různé časopisy dávají pouze rady, jak získat vytouženého přítele či přítelkyni, jak si co nejlépe užít sex, jak zabránit nechtěnému těhotenství. Veřejné mínění tedy vytváří veliký tlak na každého a není jednoduché se odlišovat. Láska se stala konzumní hodnotou, zmizel křesťanský pohled na lásku, která je čistým a krásným darováním se. Pravá láska ale vždy touží po výlučnosti, věrnosti, po plném odevzdání se milované bytosti. Toto všechno je možné včetně plného intimního života, až když vztah muže a ženy dozraje v celoživotní vztah manželství. Až když jeden plně přijme druhého do svého života. **Sexuální vztahy před manželstvím** jsou nepravdivým vyjádřením něčeho, co tu ještě není.

Tento text vznikl hlavně pro mladé, takže se právě zde musíme trochu zdržet. Je to něco, co je skutečně prubířským kamenem křesťanské opravdovosti a zásadovosti. Pro věřícího křesťana by pro přijetí těchto zásad vlastně mělo stačit to, že tyto zásady vycházejí ze slov Písma svatého, že toto učí Kristova Církev, že je to tedy ta nejlepší cesta, kterou pro mě připravil Pán. A kdybych tyto zásady porušil, dopouštím se vážného provinění, které je tou největší katastrofou pro mou duši. Katolická morálka ale navíc vždy zastávala názor, že její zásady lze obhájit i na základě pouhého zdravého rozumu, bez nutnosti odvolávat se na Boha, že Boží příkázání nejsou samoúčelná. Uvedme si tedy některé argumenty pro sexuální zdrženlivost před manželstvím, které by mohly přesvědčit i ty, kteří se nepočítají mezi křesťany.

Přijmeme-li zásadu, že manželství je trvalý vztah jednoho muže a jedné ženy, pak tuto zásadu nabourává nejen střídání partnerů, ale i intimní vztah dvou lidí, kteří ještě nejsou manželé, i když třeba již svatbu plánují. Do okamžiku uzavření manželství je totiž možné vždy vztah ukončit a navázat jiný. Veřejný závazek věrnosti zde ještě neexistuje. Bylo by tak narušeno to, že dar sexuality je tu proto, aby byl darován pouze jednomu člověku, manželovi, manželce. Pokud se tato zásada poruší před manželstvím, bývá porušována i potom. I sociologické průzkumy říkají, že kdo střídal partnery před sňatkem, pokračuje v tom i po něm a dopouští se nevěry.

Žít sexuálně před manželstvím znamená vyjadřovat asi toto: Věřím ti tak, že se ti zcela odevzdávám fyzicky, ale nevěřím ti zase tak moc, abych si tě vzal a snášel s tebou i chvíle méně příjemné nežli jsou tyto. A to, co ti dávám, to nejintimnější mezi námi dvěma, dám za čas klidně i někomu jinému, pokud k němu budu cítit to, co k tobě. Dochází tím také k devalvaci, znehodnocení manželství, protože to vlastně nic nového už pak nepřináší, je to pouze formalita, „papír“ jak se říká, o který pak už přestává být nakonec zájem. Kolik dnes žije partnerů, třeba i s dětmi, aniž by byli manželé! I toto je velmi nedobré a to i pro celou společnost, tyto vztahy jsou daleko nestálejší než manželství. Tento životní styl by měl být pro křesťana naprosto nepředstavitelný.

Sexualita tedy není něco banálního, co je zde pouze pro zábavu a potěšení. Každý pohlavní akt je potenciálně počátkem nového života. Ovšem příchod dítěte v situaci před manželstvím nebývá vůbec očekávaným darem a radostí, dítě se naopak stává rizikem a hrozbou, což je něco velmi nedobrého. Nezřídka se pak sahá k dalšímu, ještě většímu zlu, k potratu. V lepším případě se mladí třeba rozhodnou pro sňatek. Nastává tak situace, že bychom se brali, ale ne proto, že bychom chtěli, ale proto, že „musíme“. A tak nejenom příchod dítěte, ale již zahájený intimní život je určitým závazkem, který činí

rozchod obtížným. Mladí se tak připraví o jeden z největších darů, který nám Stvořitel dal, o možnost svobodného rozhodnutí, které je tak důležité právě při uzavírání takového vztahu, jakým je manželství.

Dále, na budoucí manželství má negativní vliv také to, že předmanželský sex jakoby zastíní a překryje ostatní mnohotvárné stránky vztahu dvou lidí. Partneři vnímají převážně pouze vzájemnou tělesnou přitažlivost a nedokáží pravdivě vidět a posoudit další charakterové vlastnosti svého partnera, které jsou pro manželství daleko důležitější. To, zda se jeden třeba dokáže obětovat pro druhého, zda bude oporou v každé situaci, zda sdílí společné životní hodnoty. Po uzavření manželství pak může dojít k tomu, že manželé si kromě sexu jinak nemají co říci. Často se říká, že intimní život je nutné si před manželstvím vyzkoušet. Ano, je důležité již před sňatkem vzájemně hovořit o představách partnerů v této oblasti, ale praktické zkoušky nejsou nutné, ale naopak škodlivé. U normálních zdravých lidí v této oblasti problémy nebývají. Nějaké „zkoušení“ vůbec není zárukou toho, že se pozdější manželství vydaří, naopak. Opět statistiky jsou zde velmi výmluvné, a tento fakt potvrzují. Intimnímu životu je třeba se učit v manželství a tam v něm stále růst. A to zvládnou ti, kteří se mají rádi opravdovou, ryzí a věrnou láskou.

Mnozí psychologové dále říkají, že člověk je skutečně „nastaven“ na jediný celoživotní vztah. Totiž u lidí, kteří už vystřídali řadu partnerů, je jasně patrné, že už nejsou schopni navázat vztah skutečně a velké lásky. Jejich citový život je natolik otupělý a povrchní, že sex už pro není vrcholem lásky muže a ženy, ale pouze jakási zábava, chvilkové potěšení a vzrušení, které nakonec nevede k uspokojení, ale jen k prázdnotě. A Bůh pro člověka chce, aby jeho vztah lásky byl krásný a naplňoval jeho život.

Nikoli nedůležitým důvodem pro zdrženlivost a věrnou lásku v manželství je také riziko nákazy mnoha sexuálně přenosnými, i smrtelnými nemocemi. Dalším důvodem, který už pochopí jen křesťan, je ten, že je důležité prožít tento důležitý úsek života, toto hledání partnera, spolu s Kristem a nikoli bez něho, v hříchu, bez jeho lásky. Pouze člověk s čistou duší a srdcem může nejlépe růst v lásce k tomu svému budoucímu partnerovi, pouze takový člověk může poznat, že to jen pravý, kterého pro něj sám Pán připravil. Není dobré vyměnit nějaký pomíjivý požitek s člověkem za ztrátu přátelství s Ježíšem.

K problémům mnohdy dochází v případě, že jeden z partnerů si chce do sňatku zachovat čistotu, druhý (často nevěřící) to ale nechce respektovat. Co v takovém případě dělat? Podřídít se této touze nebo i nátlaku druhého proto, aby si partner nenašel někoho jiného? To jistě ne. Pokud ten, koho mám rád nebo ráda nedokáže respektovat pro mě tak důležitou hodnotu, nebude v budoucnu respektovat ani jiné věci, na kterých mi záleží, a vztah k Bohu, je jistě něčím velmi podstatným. Pokud tedy vztah tuto zkoušku nevydrží, nemá cenu jej za každou cenu zachraňovat. Velmi povzbudivý je dnes vznik více hnutí mladých lidí (Pravá láska čeká, Hnutí čistých srdcí apod.), kteří se veřejně zavazují uchovat si před manželstvím mravní čistotu, nestydí se za to, že se budou lišit, podporují se vzájemně ve svém závazku.

Tady, více než jinde platí, že hříchem je také vystavovat se blízké příležitosti ke hříchu. Není tedy vhodné, aby mladý pár sám trávil někde spolu noc, víkend nebo prázdniny. Mladí se někdy ptají, co tedy všechno „mohou“. Přestoupením přikázání asi nebude, když se zamilovaní lidé políbí nebo obejmou, ale vždy musí sami dobře vědět, kde je hranice, kde by se už nedokázali ovládnout. V žádném případě nelze schvalovat jinak dnes tak běžný jev, kdy mladí odcházejí od svých rodičů a ještě před manželstvím bydlí spolu. V tom by křesťané, kromě nějakých mimořádných případů, kdy nemají opravdu kde jinde bydlet, neměli napodobovat své okolí. I kdyby v této situaci dokázali zachovat čistotu, nedávají tím dobrý příklad druhým.

Jako i jinde je i v tomto přikázání po případném selhání možnost odpuštění a nového začátku. Zachovat mravní čistotu je v této oblasti obtížné, ale ne nemožné, zvláště s velkou posilou, kterou jsou svátosti. Opravdu se vyplatí nasadit zde sílu své vůle. I zde by jistě platila slova Ježíšova, které tehdy říkal apoštolům na jejich otázku, co z toho budou mít, když vytrvají ve víře v něho a pro něho se budou něčeho i zřít: stokrát víc dostanete už nyní v tomto životě a za podíl nakonec budete mít život věčný.

Další provinění proti tomuto přikázání lze jen stručně připomenout. Je to samozřejmě znásilnění, a prostituce, zneužitím sexuality je i sebeukájení, dnes stále vážnější je zlo pornografie, která zneužívá partnerskou intimitu k nespravedlivému zisku. Stále více lidí propadá závislosti na pornografii, kterou šíří dnes zvláště internet.

Nejen nauka Církve, ale i zdravý lidský rozum jasně vidí **nesprávnost homosexuálních vztahů**. Odporují přirozenému Zákonu, přirozenému určení člověka a jeho sexuality, která je dána pro vzájemné odevzdání se muže a ženy a pro předávání života. Písmo sv. na několika místech hovoří jasně o škodlivosti a velkém mravní zlu, které je spojeno s tímto jednáním. Homosexualita byla vždy pokládána za něco nepřirozeného a patologického, až v posledních letech byla na nátlak některých skupin lidí

vyškrtnuta ze seznamu nemocí. Také se často traduje omyl o „čtyřprocentní menšině“. Podle skutečně seriózních výzkumů je lidí s touto orientací asi desetkrát méně. Psychologové tvrdí, že v každém člověku je do určité míry skryt sklon k homosexualitě. U někoho je silnější, u jiného slabý až nezatelný. Jsou známé případy, že i silný sklon lze trpělivou terapií odstranit a překonat. A naopak, člověk se slabým sklonem může být druhými lidmi k homosexualitě sveden a být v ní utvrzen. Není to něco naprosto daného, žádný „gen homosexuality“ nebyl objeven.

Dokonce i někteří křesťané říkají, že homosexualita není špatná, protože Bůh prý tyto lidi stvořil i s jejich sklonem a chce, aby oni takto prožívali vztahy lásky. Tady bychom ale zapomněli na to, že ne všechno v tomto světě odpovídá Boží vůli, lidská přirozenost je porušena hříchem a každý máme mnoho nedobrých sklonů, které jsme povinni přemáhat. Podle této logiky by bylo správné, aby ti, kdo mají sklon k agresivitě druhým ubližovali, aby lidé se sklonem k alkoholismu této závislosti bez zábran podléhali apod. I lidé s nepřekonatelným homosexuálním sklonem jistě mohou být dobrými a plnohodnotnými křesťany, nesmějí ovšem tomuto svému sklonu nechat volný průběh, mají své omezení přijmout jako svůj kříž a zůstat sami, bez životního partnera. Každý máme nakonec nějaké omezení. Vozítkář nemůže běhat, barvoslepý člověk nemůže řídit auto, ten, kdo nemá hudební sluch, nemůže být houslistou. Velmi nedobré jsou snahy o zavádění státních tzv. registrovaných partnerství (u nás je to už bohužel realita) a pak stavění těchto svazků naroveň manželství. Tím se vlastně říká: tyto vztahy jsou normální, stát je podporuje, následně se pak dokonce propagují v médiích, postupně i na školách a jinde. Je to ovšem něco, co může nakonec vážně zasáhnout celou společnost, je to známka jejího mravního úpadku – viz v historii zánik Římské říše, i oněch velmi známých biblických měst Sodoma a Gomora.

Konečně je tu ještě otázka **antikoncepce**. I zde je třeba trvat na tom, že manželská láska má dva cíle. Jednak je to posilování vztahu manželů, od přirozenosti je zde také cíl předávání života. Oba cíle nelze od sebe oddělovat. Tradiční nauka Církve říká, že každý manželský úkon musí zůstat otevřený předávání života. Na druhé straně je zde odpovědnost manželů za svou rodinu a děti. Někdy není pro manžely třeba dočasně možné přijmout do rodiny první nebo další dítě. Co tedy v této situaci dělat? Zásadně není možné použít ty metody bránící početí, které by mohly usmrtit už vzniklý lidský zárodek. K těmto abortivním metodám patří tzv. nitroděložní tělísko a také v některých případech hormonální antikoncepce. Tyto metody tedy nelze použít nikdy. Naopak dovolená je tzv. metoda přirozeného plánování rodičovství (PPR). Je založená na sledování plodných a neplodných dnů. Není to metoda jednoduchá, vyžaduje dočasnou zdrženlivost, ale u těch, kdo se jí dobře naučí, je pak velmi spolehlivá, i když ne stoprocentně – stejně jako je to u oněch metod nedovolených. Dnes je k této metodě dost literatury, je možné účastnit se kurzů, které organizuje Hnutí pro život nebo i diecézní centra pro rodinu. Při této metodě se vlastně manželé početí nebrání, jen využívají přirozených cyklů ženy. Ve výjimečných případech, třeba ze zdravotních důvodů, kdy výše zmíněná metoda není možná, může být pak někdy přípustná i jiná, neabortivní metoda, třeba kondom. Pokud ale manželé mohou mít dítě a nechtějí ho jen kvůli nějaké své pohodlnosti, z nějakých malicherných důvodů, pak je vážným proviněním i používání jinak dovolené metody PPR.

Zde by asi měla být ještě zmínka k velmi nespravedlivým a falešným obviněním Církve, která prý svým učením napomáhá šíření nemoci AIDS zvláště v Africe. Ti, kdo chtějí napadat církev asi nechápou, že výše zmíněné zásady regulace početí se týkají vztahu mezi manžely. Co dělají ostatní lidé při sexu, to už církev absolutně neřeší. Pokud jsou si manželé věrní, AIDS jim nehrozí. Pokud se ostatní dopouštějí mimomanželského sexu, provinují se vážně proti 6. přikázání a pak už vůbec není z hlediska morálky rozhodující, zda přitom používají kondom nebo ne. Západní země vozí do Afriky tuny antikoncepce a přesto to infekci nezabrání. Naopak třeba Uganda, která praktikuje kampaň vybízející k odpovědnému jednání a k manželské věrnosti, zaznamenává výrazné zlepšení situace.

7. přikázání

Nepokradeš. Každý člověk potřebuje pro zachování svého života, pro kvalitní život své rodiny něco vlastnit, mít nějaký majetek. Tento majetek pak chrání sedmé přikázání. Majetek je darem Stvořitele pro jednotlivce i různé skupiny. Má být i proto respektován. Majetek se ale nesmí nikdy stát naším prvním cílem, nesmí nám zastínit pohled na sebe samé a na druhé lidi. Majetek s sebou nese také zodpovědnost. Člověk jej musí spravovat s ohledem na dobro jiných, nemá jej pouze sám pro sebe, máme se umět rozdělit s tím, kdo má nedostatek a nemůže si sám pomoci. Chceme-li podpořit různé charitativní

projekty, kterých je dnes spousta, je nutné dobře si vybírat. Křesťan by měl podpořit zvláště ty, kde jde nejen o pomoc materiální, ale i duchovní – misijní projekty, akce křesťanské charity apod.

Nesmíme nespravedlivě porušovat práva druhých na majetek – hříchem je samozřejmě krádež, nevrácení půjčené věci, podvod, poškozování majetku druhých, hazardní hry, patří sem třeba i používání nelegálních počítačových her a programů, zvláště když na tom někdo chce vydělávat. Proviněním je i neplacení daní státu, nedodržování smluv, nabízení a přijímání úplatků. Není také správné nerozvážně nakládat se svým vlastním majetkem – plýtvání, rozmařilost. Chce-li někdo získat za krádež odpuštění, je nutné škodu nahradit.

Měli bychom také znát alespoň to základní ze sociální nauky Církve – ta týká se ekonomických vztahů. V ekonomice nesmí být na prvním místě zisk a hromadění majetku, ale opět člověk, který je do těchto vztahů zapojen. Každý má právo na spravedlivou a přiměřenou mzdu. Zaměstnanci mají zase povinnost řádně plnit své pracovní povinnosti. Pro děti a mládež platí podobně, že jsou povinni řádně plnit školní povinnosti, růst v moudrosti a vzdělání. Každý má dobře využít svých schopností pro dobro své a druhých ve své práci – ať už jako podnikatel, zaměstnanec nebo student. Práce, ta je pak účastí na stvořitelském díle, má dělat svět lepším a zároveň zdokonaluje nás samé, posvěcuje nás. Mnohdy je ale také spojena s námahou a je podílem i na utrpení a kříži Kristově. Máme se konečně starat nejen o sebe a o své blízké, ale také o veřejné záležitosti. Křesťan ve svobodném státě je povinen využít své volební právo a volit ty strany, jejichž program je v souladu s křesťanskými zásadami, nejen podle mnohdy planých slibů, které strany dávají.

8. přikázání

Nevydáš křivé svědectví proti svému bližnímu. Tímto příkazem Bůh hájí pravdu jako důležitou hodnotu. Bůh také chce říci, že **pravda existuje**, a že je poznatelná lidskými schopnostmi. Není to tedy rozhodně tak, že každý má svou pravdu, že pravdy mohou být rovnocenné, nebo že jde jen o relativní pojem. Křesťanský pohled na skutečnost počítá s možností pravdu poznat. Bůh sám je pravda a následovat Krista znamená žít v pravdě. Tento příkaz klade nejen požadavek střežit pravdivost toho, co z nás vychází, ale i požadavek zkoumat pravdu, jak je nám předkládána třeba v médiích, v našich rozhovorech s druhými lidmi. Ti, kdo pracují v médiích, mají pak velkou odpovědnost za pravdivost všeho, co sdělují.

Přikázání v první řadě myslí na úmyslné poškození druhého křivým svědectvím, které vede k odsouzení nevinného. To je to nejtěžší provinění. Pravda je porušena křivou přísahou, opovážlivým posuzováním, nespravedlivou kritikou, lživou pomluvou, nactiutrháním, což bezdůvodné mluvení o chybách druhých, je to porušování cti a dobré pověsti bližního. I zde platí: co sám nerad, nedělej druhým. O chybách druhých máme mluvit jen když pro to jsou vážné důvody, někdy je třeba někoho varovat, upozornit na nebezpečí apod.

Nesprávné je dále přetvařování se, pokrytectví, neupřímnost. Být upřímní a pravdiví máme být k našim bližním, ovšem také i vůči Bohu a vůči sobě samým.

Lež pak je nepravda vyřčená s úmyslem oklamat druhého. Je namířena proti tomu, kdo má právo znát pravdu (v některých situacích člověk právo znát pravdu nemá – chce-li ji zneužít škodě druhých). Proviněním může být porušení tajemství. Tím bývají vázáni zvláště lidé některých profesí (lékař, kněz apod.). Lež je vážným hříchem, narušuje-li závažně spravedlnost a vztahy mezi lidmi.

Stává se někdy, že naplno řečená pravda může ublížit. V tom případě ji můžeme sdělovat postupně (třeba informace o něčí vážné nemoci), opět ve vážných případech se lze odpovědi vyhnout, kdyby pravda někoho poškodila.

Zde by také patřila zmínka o tom, že křesťan nikdy nesmí před lidmi zapřít svou víru, nesmí se za ni stydět. Na druhé straně o ní nemusí sám pokaždé mluvit, když to není právě vhodné, před někým, kdo se věcech víry odmítá bavit.

9. a 10. přikázání

Nepožádáš manželky bližního svého a nepožádáš statku bližního svého. Tato přikázání chrání podobně jako 6. a 7. přikázání správné vztahy muže a ženy, tedy manželství, chrání rovněž majetek. Rozdíl je ale v tom, že tady nejde jen o zlé skutky, které se staly, ale jde už o zlé myšlenky, záměry, které by mohly vést k hříšnému skutku. Už když člověka ovládne hříšná touha, už když se rozhodne udělat něco zlého, už tehdy jej má zlo ve své moci. Písmo tedy říká: nebudeš dychtit po tom, co ti nepatří a patřit

nemůže. Nesmí tě ovládnout touha po cizím manželovi (manželce), po cizím majetku. Známe Ježíšova slova: Kdo se dívá na ženu se žádostivostí, již s ní zcizoložil ve svém srdci. Nelze ohrožovat rodiny svých bližních. Konečně člověk nemá hlídat pouze své smýšlení, ale má také pamatovat na to, aby tyto myšlenky nevyvolával v druhých. Tady je zřejmé, že může jít o slova či jednání, která v opačném pohlaví mohou vyvolat žádostivost. Zvláště ženy a dívky by se pak zde někdy mohly někdy zamyslet nad způsobem svého oblékání. Jde nejen o to, mít oblečení podle poslední módy, ale také o to, aby oděv nebyl až příliš úsporný nebo příliš vyzývavý. Není v naší tradici, aby ženy byly zahaleny od hlavy až k patě jako je to v muslimských zemích, ale určitá umírněnost je jistě na místě.

Každá špatná myšlenka ještě nemusí být hříchem, napadá nás každou chvíli nějaká hloupost. Hříchem se myšlenka stává tehdy, když jí neodporujeme, když v ní nacházíme zalíbení. Zvláště pak, když už se rozhodneme, že tuto myšlenku uskutečníme.

Proviněním proti 10. přikázání je zvláště závist, která druhému nepřeje to, co má, závist přeje naopak neúspěch a škodu druhému. Závist, nepřejícnost a škodolibost velmi ničí mezilidské vztahy a nejvíce toho, kdo sám závidí. Dále je to chamtivost, nezřízená touha mít stále víc, víc peněz, víc věcí. Pak člověk tuto touhu uskutečňuje, často bez ohledu na druhé.

Chybou je, když se pro člověka stane tím nejdůležitějším majetek. Když se stane pro člověka modlou, když mu zastíní pohled na Boha i na lidi. Tak se vlastně vracíme opět k přikázání prvnímu – nebudeš mít jiné bohy mimo mě. Touhy, naděje a konečné štěstí člověka ovšem nikdy nenasytí věci tohoto světa, ani žádný člověk. Naopak mohou odvést od toho, co je podstatné. Žízeň člověka se dá uhasit jen vodou věčného života (Jan 4,14).

Některé zlé žádostivosti jsou známy také jako hlavní hříchy, tradičně se jich uvádí 7: pýcha – nezřízená touha po slávě a pohrdání druhými, lakota, smilstvo, závist, chamtivost neboli nestřídmost, hněv, lenost. Hlavními hříchy se nazývají proto, že tyto sklony jsou kořenem a zdrojem dalších hříchů. Proto bychom měli občas pravdivě pohlédnout do naší duše, zda tam nejsou nějaká taková temná zákoutí, odkud pak vycházejí nedobré myšlenky, slova a skutky, máme nechat Pána, aby i tam mohl vejít a vnést tam své světlo a svůj život. Máme si zodpovědět otázku, co je vlastně hybnou silou našeho jednání, o co nám opravdu jde, protože jak to říká Pán: kde je tvůj poklad, tam bude i tvé srdce.

Církevní přikázání

Pán Ježíš přikázal apoštolům a tedy skrze ně autoritě Církve: učte je (ty, kdo uvěří) zachovávat všechno, co jsem já vám přikázal (Mt 28). Pán tedy skrze církev promlouvá i do dnešní doby. Upřesňuje proto a rozvíjí zásady, kterým nás on naučil. Určuje třeba určité minimum duchovního života, minimum toho, co je nezbytné pro náš duchovní růst, pro náš mravní život. To hlavní je pak shrnuto do těchto zásad:

První se týká se třetího přikázání, prožívání křesťanské neděle, to je pro katolické křesťany spojeno s povinností účastnit se celé mše svaté.

Církev vyzývá věřící k pokání, k obrácení a návratu k Bohu. Proto máme podle dalšího přikázání přijmout svátost smíření, vyznat se ze svých hříchů alespoň jedenkrát za rok.

Podobně máme minimálně jednou ročně přijmout Krista ve svátosti Eucharistie, a to nejlépe v době velikonoční.

Povinnost účastnit se mše svatých platí také pro tzv. zasvěcené svátky. Mezi ty patří: Narození Páně (25.12.), Matky Boží Panny Marie (1.1.), Zjevení Páně (6.1.), Nanebevstoupení Páně (čtvrtek – 40. den po Velikonocích), Těla a Krve Páně, Neposkvrněného početí P. Marie (8.12), Nanebevzetí P. Marie (15.8.), sv. Josefa (19.3.), sv. Petra a Pavla (29.6.) a Všech svatých (1.11.). Některé tyto svátky u nás připadnou na pracovní dny, proto je u nás závazná účast na mši sv. pouze 1.1. a 25.12. Ovšem ten, kdo se může mše sv. účastnit, by tak měl v každém případě ve všech těchto dnech učinit, stejně jako i o dalších slavnostech.

K prožívání víry také alespoň někdy patří odříkání a půst. Postním dnem je každý pátek, den umučení Krista. Tento den máme také spolu s Kristem vzít na sebe jeho kříž a vyjádřit naše kající smýšlení. Tradičně se má zachovávat (pokud na pátek nepřipadne nějaká církevní slavnost) půst od masa. Pro koho by toto bylo obtížné (společné stravování), má si odříci něco jiného nebo půst nahradit nějakým dobrým skutkem nebo úkonem zbožnosti (modlitba, účast na mši sv. a podobně). V našem životě se má také promítnout kající doba postní a adventní. Závazné jsou dva dny přísného postu – Popeleční středa a Velký pátek – půst od masa a omezení množství jídla (dosyta se tento den smíme najíst jen jednou).

Věřící jsou konečně povinni přispívat na hmotné potřeby Církve. Každý podle svých možností. Zde bychom si mohli uvést to, že se často mluví se o tom, že Církev má být chudá. O tom tedy v Písmu není ani slovo, ale je pravda že, jednotliví křesťané nesmí být chamtiví, bažít po majetku. Týká se to laiků, kněží i biskupů. Něco jiného je ale majetek, který náleží nějakému společenství – diecézi, řeholnímu řádu, farnosti. Tato společenství pro svou činnost nezbytně potřebují nějaký majetek. Majetek ani zde nesmí být na prvním místě, ale je nutný třeba pro opravy staveb, pro charitativní činnost (církevní nemocnice, hospicové domy), pro vzdělávání (církevní školy), pro běžnou činnost, uskutečnění různých akcí, které jsou nutné pro hlásání evangelia, pro život společenství, pro konání liturgie apod. Toto všechno by měli křesťané podpořit. Ne jen nějak symbolicky. Vysypat v kostele do pokladničky drobné z peněženky, dát několik desetikorun, to není asi dostatečný příspěvek na potřeby Církve. Některá nekatolická společenství přímo určují svým věřícím, že jsou povinni takto odevzdat své církvi 10% příjmů. Katolická Církev nechce takovou povinnost striktně ukládat, ale vyzývá ke skutečné odpovědnosti. Všeobecně se říká, že bychom opravdu měli, pro koho je to možné, věnovat 10% svých příjmů na nějaký dobrý účel. Třeba 5% své farnosti a podobný podíl na nějaký jiný užitečný projekt, jak o tom už byla řeč u 7. přikázání. O této dobročinnosti hovoří Starý i Nový Zákon. Bůh zde několikrát ujišťuje, že prokáže svou štědrost a své požehnání dá tomu, kdo také dokáže být štedrý a milosrdný. Zkušenost říká, že to, co dáme s dobrým úmyslem, se nám mnohonásobně vrátí a to nejen na úrovni finanční a hmotné.

Hledání osobního povolání, hledání Boží vůle v mém životě

Přikázání jsou tedy těmi základními směrnicemi pro život. Pán Ježíš na otázku jak získat věčný život, odpovídá: zachovávej přikázání. **Pravá láska chce ovšem jít dále, za a nad přikázání.** Dovede rozlišovat nejen mezi dobrem a zlem, ale i mezi dobrým a lepším; hledá pro daný okamžik krásnější řešení, opravdu křesťanskou odpověď. Za selhání pokládá ne až zlo, ale už opominutí dobrého. Přikázání jsou něco jako ohrada nebo plot zahrady, který nedovolí, aby do ní proniklo něco zlého a ničivého. Zahrada ale nesmí zůstat prázdná, nestačí, že je čistá. Musíme zde sázet, zalévat, aby nesla květy a plody. Těmi mají být hlavně plody lásky. Láska vyžaduje od člověka mnohem více než zákon; neboť nezná hranice. Je naplněním zákona a činí ho nakonec zbytečným. Sv. Augustin ve svém známém textu vyzývá: „Miluj a dělej, co chceš. Mlčíš-li, ať tedy mlčíš z lásky. Mluvíš-li, mluv z lásky. Vytýkáš-li, vytýkej z lásky. Kořen tvé lásky budiž ve tvém srdci. Z toho kořene pak může vykvést jen dobro.“ Výrok: „miluj a číň, co chceš“, nesmíme ovšem nesprávně vykládat jako výzvu k libovůli, ale spíš tak, že naše dobré skutky, které děláme, teprve láskou získávají svou pravou hodnotu. Chceme-li skutečně jednat na základě lásky, nutně se musíme nechat vést všemi přikázáními, protože ona pocházejí od Boha, který je tou nejvyšší Láskou a od nás chce, abychom se mu v ní podobali. Na otázku, co je Boží vůle, dává jednoduchou odpověď sv. Pavel: „Toto je vůle Boží, vaše posvěcení“. Máme vždy hledat dobro, varovat se zlého, být stále Bohu bližší skrze naši víru, naději a lásku.

Jak máme potom činit různá **naše rozhodnutí**, jak hledat své místo v životě, v Církvi? Každé rozhodnutí začíná především v reálném **pohledu na sebe**. Mé schopnosti, dovednosti, obdarování, mé dobré sklony mi ukazují to, na co mám a k čemu mě tedy Bůh může povolát. Každý dar se tedy zároveň pro mě stává úkolem. Někdy si můžeme nechat poradit (od kněze, rodičů, přítele, společenství), nikdo ale za nás rozhodnout nemůže. Každé rozhodnutí má být dobře uvážené a trvalé, ať už jde o věci méně důležité nebo zásadní, kdy se třeba rozhoduje o mém životním stavu nebo povolání. Mám si vždy uvědomit, co je cílem mého rozhodnutí, k čemu směřuje. Rozhodují-li se s nejlepším vědomím, Bůh dobrému rozhodnutí neodepře svou pomoc a požehnání. Za dobré rozhodnutí se máme modlit, Bůh je dárce pravé moudrosti a poznání. Nemáme být ukvapení, ale ani nerozhodní, nemůžeme čekat na to, až „zazní hlas z nebe“. Bůh nám dal rozum, abychom se sami

V prvé řadě se musíme **rozhodnout pro Boha**, dát jej na první místo v našem životě, od toho se pak mají odvíjet všechna další rozhodnutí. Boží vůle máme také hledat a naplňovat hned, ne až budeme dokonalí a svatí. Boží vůle se nám zjevuje postupně, různými cestami, skrze různá vnuknutí, skrze náš rozum, jak bylo zmíněno, skrze naše sklony, skrze druhé lidi, často skrze různé **životní události**, které nikdy nejsou náhodné, skrze prožívání duchovního života – oslovuje nás Boží slovo, jsme osvěcováni Duchem svatým v modlitbě. Boží vůle je vždy tou nejlepší cestou k mému štěstí, k dobru mých bližních. Někdy ji poznáváme postupně, jindy je zřejmá jednou provždy – Bůh třeba zcela zřejmě chce, abych žil s manželkou, kterou jsem si už vzal, chce, abych byl knězem, když jsem se jím už stal, tam již není

pochyb. Bůh vždy chce, abych plnil povinnosti svého stavu – být dobrým synem, dobrou matkou, dobrým žákem, studentem, pracovníkem atd. Chce, aby každý byl v prvé řadě člověkem víry a lásky, abychom byli **opravdovými křesťany**.

První zásadou jsou tedy **příkázání Desatera**, Ježíšova blahoslavenství, **následování Krista**, máme si stále více osvojovat jeho smýšlení. Máme se často ptát: co mě přibližuje k Bohu a co mě od něj vzdaluje? Co prospívá spáse mé a mých blízkých? Co mě od ní vzdaluje, to je jasně proti vůli Boží. Je důležité vidět potřeby lidí kolem mne, potřeby společenství Církve, tam se mi také zjevuje Boží vůle. Bůh nás stvořil ke štěstí a k dobru. Ovšem ve světě zasaženém zlem a hříchem je ale cesta ke štěstí mnohdy cestou úzkou a strmou, nesnadnou. Boží vůle je tedy někdy i v tom, že musíme překonávat různé překážky, přijmout i nějakou bolest nějaký kříž, který nesl i Kristus. Vždy nechápeme, co nějakým utrpením, kterému se nemůžeme vyhnout, nějakým křížem Bůh zamýšlí. Vždy je to ale možnost získat něco dobrého, pro sebe nebo pro jiné podobně, jako Ježíš svým křížem spasil svět. Víme, že vykonání každého dobra mě něco stojí – čas, námahu, zdraví, peníze. Ovšem žádné dobro není zbytečné, nikdy se neztratí, ani tehdy, když to ostatní lidé neocení. Jím si také shromažďujeme poklad v nebi, který nám nikdo nevezme. Jednou tu všechno necháme, ale to dobré, co jsme vykonali, to jediné nám zůstane. Dobro pro druhé je pak zároveň odměnou i pro mne.

Co když se ale rozhodnu někdy špatně, když nepřijmu Boží nabídku? Opustí mne pak Bůh? Bůh nám jistě nikdy neodepře svou pomoc, vždy nám nabízí nové cesty a nová řešení, i když my jej někdy neslyšíme a kazíme jeho plány. Z každé situace je vždy východisko, i když jsme se třeba již v něčem ochudili o to, co nám Pán chtěl dát. Vždy můžeme litovat a obnovit svou věrnost svému Stvořiteli. Žádná situace není bezvýchodná. Vše má Bůh ve své moci, náš život a jednou i naši smrt, která ty, kdo věří dovede do života v plnosti.

7. Duchovní život.

Prostředky duchovního života

Oficiální Katechismus katolické Církve se na závěr věnuje duchovnímu životu a modlitbě. Jde o to, jak konkrétně posilovat a prohlubovat náš vztah s Kristem, jak to udělat, aby on byl středem a cílem našeho života. Víru lze získat, ale lze o ni také přijít, pokud není živá a pevná. Zvláště v naší společnosti, kde už dávno neplatí, že celé město šlo v neděli do kostela, kde je křesťan nezřídka pokládán za člověka, který nepatří do dnešní doby. Média jsou vůči víře ve velké většině nepřátelská, na veřejnosti také nemá žádné místo. Není tedy snadné jít proti proudu, být věrný Bohu, vytrvat v dobrém až do vítězného konce. Není snadné uchovat si živý vztah k Bohu, kterého nevidíme, on sám se nám zpravidla nepřipomene. A je toho tolik, co nás od duchovního života odvádí. Zvláště mladým se nabízí tolik možností, jak trávit svůj čas, jak se bavit, jak se věnovat různým zájmům.

Křesťan je proto vyzván ke stálému růstu v duchovním životě, v poznání Krista, víry, v poznávání Boží vůle. Tento růst vyžaduje stálé úsilí, nikdy nejsme u cíle, nelze nikdy říci, že už jsme dobrými křesťany. Naopak, stále jsme v ohrožení, že naše víra může pohasnout, že se nám ztratí z očí cíl našeho života. Nacházíme se uprostřed duchovního boje mezi dobrem a zlem. Sv. Petr (1P 5,8) píše: „Bud'te strážliví a bděte, protože váš protivník ďábel stále obchází jako lev a hledá, koho by pohltit. Není těžké uvěřit, planout nadšením pro Krista. Těžké je už ale vytrvat, být věrný Kristu po celý život. Znovu si zde můžeme přečíst Ježíšovo podobenství o rozséváči. Některá zrna rychle vyrostou, ale pak přijde únava, polední žár, rozrůstá se plevel různých dalších starostí a povinností a rostlinka víry umírá. Aby se to nestalo, je nutné podle sv. Ignáce Ježíše stále více poznávat, milovat a následovat ho.

Čím tedy naši víru máme posilovat a oživovat? Musíme užívat prostředky duchovního života, které se nám nabízejí. Je jich celá řada, dost na to, abychom získali věčnou spásu a pomohli k ní i druhým. Kdybychom měli vybrat to nejdůležitější, uvedli bychom takové čtyři pilíře, které nás mohou držet, které nám budou pomáhat v duchovním růstu. Je to tedy zvláště **modlitba, svátosti, Písmo svaté a křesťanské společenství**.

Svátosti

O nich už byla řeč. Je to nejintenzivnější setkání s Kristem. Máme se tedy pravidelně, s vírou, dobrou přípravou a s užitkem takto setkávat s Pánem, mít účast na jeho životě. Jde o pravidelné přijímání Krista v Eucharistii, samozřejmě by to mělo být každou neděli při mši svaté. Máme dobře znát všechno

to, co se při mši sv. děje, abychom zde načerpali co nejvíce Božích milostí. Je-li to jen trochu možné, máme se účastnit mše sv. i všední dny. Je to ta největší modlitba. Druhou pravidelně přijímanou svátostí pak má být svátost smíření, která uzdravuje naši duši tam, kde jsme podlehlí útokům zlého. S tím pak souvisí stálé úsilí o mravní růst. Nejprve se máme zaměřit na vážnější provinění, kterých se snad ještě dopouštíme. Postupně cvičit svou vůli, modlit se o to, abychom příště obstáli. Pak se máme zaměřit na překonávání i menších našich zlovyků a slabostí. Kdybychom se nesnažili o přemáhání hříchu, hrozí dříve či později nakonec ztráta víry. Myšlenka na Boha se stane nepřijemnou, protože nám bude připomínat nutnost změny života, kterou ovšem takový člověk nechce. Měli bychom také intenzivně prožívat celý liturgický rok v Církvi, všechna ta období a svátky nám postupně podávají pohled na všechny stránky naší víry a křesťanského života.

Modlitba

Modlitba je důvěrným rozhovorem s Bohem, je to pozvednutí naší lidské duše k Bohu, je to spočinutí v Bohu. Je to velká schopnost člověka, také jeho velká výsada, setkávat se se Stvořitelem všeho. Bůh je osobou a můžeme s ním navázat kontakt podobně jako s druhým člověkem. A to i když jej přímo nevidíme a smysly nevnímáme. Víme, že Bůh nás nekonečně miluje a my máme milovat jeho. Když tedy máme někoho rádi, na někom nám záleží, tak s ním logicky chceme často být, sdílet s ním své prožitky, své radosti i starosti, naslouchat druhému člověku. S Bohem, s Kristem je to podobné. On o nás stále ví, stále je připraven nám naslouchat. I my jsme v modlitbě často osloveni, vnímáme hlas Božího Ducha. Skutečný vztah k Bohu můžeme mít jen tehdy, když se pravidelně a dobře modlíme. Jaká je modlitba, taková je naše víra.

Stále máme hledat ten nejlepší způsob modlitby, který mi vyhovuje, který nejlépe pozvedá mou duši k Bohu. Nemáme ale zanedbávat žádný způsob modlitby. Známe tedy jednak tzv. **modlitbu ústní** – modlíme se modlitby, které už jsou nějak dány. My je pak recitujeme, ovšem s tím, že pronikáme do jejich obsahu, ztotožňujeme se naším nitrem s tím, co říkají slova modliteb. Samozřejmě pouhé bezmyšlenkovité odříkávání je k ničemu. K tradičním modlitbách patří jistě Otčenáš, modlitba, kterou své učedníky naučil sám Pán Ježíš. Je to důvěrná modlitba k Bohu, který chce být naším Otcem, je to modlitba o naplnění jeho vůle v našem životě, je to prosba o naše potřeby, o odpuštění, o ochranu od zlého. Dále jsou známé modlitby obracející se k Panně Marii – Zdravas Maria a další. Ke Kristu i k Panně Marii se obrací velmi užitečná a Církví i mnoha světci doporučovaná modlitba růžence. Tato modlitba není opět nějakým odříkáváním mnoha Otčenášů a Zdravasů, ale má nás vést k jednoduchému rozjímání o všech důležitých momentech dějin spásy. Od Kristova příchodu, přes jeho kříž až k oslavení. K liturgii patří tzv. breviář, Denní modlitba Církve, která stojí převážně na modlitbě žalmů.

Pak se samozřejmě můžeme **modlit vlastními slovy**, můžeme se k tomu inspirovat modlitbami, které známe. Můžeme pak sami Pánu říci, čím žijeme. Můžeme mu předložit všechno, Boha zajímá, co nás trápí, to, co se nám daří, po čem toužíme. Všechno, když to sdělujeme Bohu, se tak stává modlitbou. Písmo nás vyzývá, abychom se nebáli Pána prosit o cokoli, co je dobré. Ujišťuje nás o vyslyšení každé naší opravdové modlitby. Samozřejmě Bůh nám pokaždé nedá přesně to, co bychom třeba zrovna chtěli, protože by nám to třeba neprospělo, nebo čeká na příhodnou dobu. Každá modlitba ale má velký smysl. Vždy nás přibližuje Bohu, očisťuje nás, dává nám správnější a jasnější pohled na Boha i na náš život. Prosit máme nejen za sebe, ale i za druhé – přímluvy. Mezi prosbami má své místo i modlitba za odpuštění našich vin, modlitba lítosti a předsevzetí. Nemáme ale Boha jen stále prosit, nesmíme zapomenout mu poděkovat, ani nejsme konečně schopni vnímat všechno to, co nám on stále dává. Pak je tu ještě modlitba chvály, kde neděkujeme za to, co nám Bůh zrovna dává, ale chválíme Boha za jeho velikost, lásku, radujeme se z našeho spojení s ním. Takto vlastními slovy se může modlit každý, i ten, kdo je zatím na počátku víry, kdo si ještě ani není jistý, zda Bůh je nebo ne. Může Boha prosit, aby se mu dal poznat, aby mu ukázal správnou cestu životem.

Potřebná je dále **modlitba rozjímavá, vnitřní**. Při ní Bohu spíše nasloucháme. Rozvažujeme o nějaké biblické události, o slovech Písma svatého, snažíme se hlouběji proniknout do různých obsahů naší víry. Při této modlitbě už nemusíme používat mnoho slov. Prostě přebýváme v tichu v Boží přítomnosti

Modlitba má provázet celý náš den, ráno se máme alespoň krátce na Pána obrátit, aby nás po celý den provázel, během dne si máme na Boha tu a tam vzpomenout, vyslat k němu alespoň krátké, tzv. střelné modlitby – např. Pane pomoz, Pane děkuji, odpusť, buď se mnou, atd. Měli bychom se modlit před jídlem, zásadní důležitost má společná modlitba v rodině. Večer si pak máme udělat delší čas na

modlitbu, na duchovní četbu, na zpytování svědomí. Máme-li možnost, můžeme také někdy přijít do kostela a tam se modlit před Nejsvětější svátostí.

Někdy nás modlitba těší a naplňuje, jindy se nám zase modlitba nedaří, jakoby nám nic nedává. Zde je pak na místě vytrvalost a věrnost. Máme se na modlitbu vždy připravit, uvědomit si, ke komu se to obracíme. Tak předejdeme roztržitosti. Naše modlitba nikdy nebude na tomto světě úplně dokonalá, zdokonalíme ji pak tím, že se pravidelně modlíme. Sv. Matka Tereza říkala: „chcete-li se modlit lépe, modlete se více“!

Písmo svaté

Boží slovo je tím chlebem, který by měl denně sytit duši. Z Písma sv. by měla vycházet a inspirovat se jím naše modlitba. Bez nadsázky je Písmo sv. milostným dopisem, který Bůh píše každému člověku. S tímto vědomím je jasné, že toto Písmo máme dobře znát, zajímat se o to, co mi Bůh chce sdělit. Křtem a biřmováním jsme povoláni k tomu, abychom vydávali svědectví o Kristu. K tomu je opět potřeba znát Krista tak, jak nám jej představuje Nový Zákon.

Máme tedy Písmo často otevřít, číst je postupně, a stále znovu. Vždy tam objevíme něco nového a právě pro sebe inspirujícího. Nejlépe je začít četbou Nového Zákona. Tak si osvojíme smýšlení Kristovo, setkáme se svědectví křesťanů, kteří Pána Ježíše osobně znali. Některé texty Písma jsou obtížnější k porozumění, pak si můžeme přečíst některé komentáře či další literaturu, která se studiu Písma věnuje, poradit se třeba s někým, kdo je v poznání dále. Každý by měl vlastnit dobré vydání Písma sv., dnes máme k dispozici dobré vydání NZ v češtině s vysvětlivkami. Písmo nám mnohdy ukáže cestu ke správnému rozhodnutí, posílí naši víru, dá nám naději, zbaví nás obav nebo nás někdy bude také varovat.

K hlubšímu poznávání naší víry můžeme použít i další mnohé zdroje z oné tisícileté **tradice Církve**. Existuje množství literatury, která nám zprostředkuje vhled do jednotlivých oblastí naší víry, poznání liturgie, historie Církve. Musíme znát křesťanské odpovědi na aktuální otázky současnosti. Užitečné je znát osudy příkladných křesťanů – životopisy svatých, které nás mohou v mnohém inspirovat. Ne nadarmo se říká, že největším nepřítelem katolíků je jejich nevzdělanost! Mnoho lidí se během života stále vzdělává ve svém oboru, aby byli stále na výši, ale přitom zůstávají u toho, co se ohledně víry naučili jako děti na náboženství. Přitom to je to nejdůležitější poznání.

Pak se také můžeme seznámit a případně přijmout za svou nějakou z mnohých spiritualit, které vznikly v Církvi. Ty různé cesty a osvědčené duchovní proudy, které doporučují určitý způsob prožívání duchovního života. Existuje tak třeba spiritualita mariánská a eucharistická (ty má mít každý), charismatická (zaměření na bližší spojení s Duchem svatým), máme spirituality různých řádů – františkánskou, dominikánskou apod. Dnes můžeme využívat mnoho nabídek různých společenství. Každý by se měl jednou za čas účastnit také nějaké duchovní obnovy, duchovních cvičení, pořádaných pro různé skupiny lidí (manželé, senioři, mládež, různé profese - třeba zdravotníci, učitelé atd.). Duchovní cvičení jsou velmi vhodná pro toho, kdo stojí před nějakým závažným životním rozhodnutím.

Společenství křesťanů

Jako nemůžeme být křesťany bez modlitby, tak také nemůžeme žít izolovaně od společenství Církve. Máme si v ní najít si své místo. Máme si najít nějaké společenství – kromě celého farního společenství, kam chodíme na bohoslužby, to může být nějaké společenství mládeže, rodin, seniorů, modlitební společenství apod. Není-li někde, vytvořit si jej. Nemůžeme se spokojit s tím, že jdeme v neděli na mši a po ní hned domů a pak už se nezajímáme o další věřící, kteří se mnou v mé farnosti žijí. Proč? Protože jen ve společenství křesťanů víru získáváme, ve společenství s druhými se naše víra posiluje, zde se učíme, jak jako křesťané máme zvládat různé situace. Mohu zde sdílet to, čím žiji, mám se zajímat, jak žijí ti druzí. Já sám pak mám hledat, čím mohu přispět k životu místní Církve, farnosti, konkrétního společenství. Mám odpovědnost nejen za sebe, za svou víru, ale i za druhé. Nemohu jen čekat, co pro mě připraví a zorganizují ti druzí. Mám také přijmout nějakou službu ve farnosti, odpovídající mým darům a schopnostem. Mám vidět potřebné lidi, kteří potřebují mou pomoc. Ať už jsou věřící nebo ne. Společenství křesťanů je povoláno ke skutkům lásky, bez nichž jak známo víra není možná.

Předávání víry

Poslední naší úvahou je téma povolání k evangelizaci, která rozhodně na posledním místě v životě být nemá. Jde o úkol křesťana vydávat svědectví o své víře lidem, kteří Krista ještě neznají, kteří ještě nevědí o Boží lásce a o záchraně, kterou on nám nabízí. Bůh chce spásu každého člověka a totéž bychom měli chtít i my. Je to také výraz naší víry podobně jako modlitba. Kdo má skutečnou víru, je v něm také silná touha se o tuto víru dělit s druhými. Pokud je nám víra našich bližních lhostejná, pak ji ani sami nemáme. V evangeliu nás Pán vybízí, abychom byli solí, světlem a kvasem (Mt 5,13-16; 13,33-34). Smyslem života křesťana je spása vlastní, ale i to, aby přispěl ke spáse celku.

Jak to máme dělat? Máme se postavit na náměstí a o své víře přesvědčovat kolemjdoucí? To asi ne. Máme organizovat nějaké masové akce a používat různá média? Možná, někdy. Rozhodující je ale vždy osobní svědectví, setkání se skutečným „živým křesťanem“. V první řadě tedy musíme mít sami živou a opravdovou víru. Nemůžeme předávat něco, co sami nemáme. Pouze nějaká tradiční zvyková a povrchní víra nestačí, tu nelze nikomu předat, nestačí třeba k tomu, aby ji rodiče předali svým dětem. Prvním krokem je tedy opravdový křesťanský život, který na nás budou druzí vidět. Na našem jednání má být zřejmá nezištná křesťanská láska, naděje, kterou neztratíme ani v žádné těžké situaci. Velkým znamením víry má být radost z našeho společenství s Bohem. Když na nás lidé uvidí, že naše víra nás naplňuje, že je něčím, co nese náš život, co z nás dělá dobré lidi, pak se sami budou ptát, kde se to v nás bere. Opět Matka Tereza říkala: nemůžete asi mluvit o víře s lidmi, kteří se vás na ni neptají, ale žijte tak, aby se vás ptali!

Potom tedy také máme i slovy vysvětlovat, v koho a proč věříme, měli bychom k tomu zase hodně o své víře vědět, máme znát odpovědi na otázky, se kterými se na nás hledající lidé obracejí. Máme se často modlit o dar víry pro druhé. My sice můžeme zasévat, zalévat, ale je to Bůh, který dává naší setbě vzrůst, jak říká Písmo. Pán Ježíš tedy potřebuje každého křesťana, aby mohl přijít k těm, kdo jej dosud nepoznali. Musíme vzít vážně jeho slova: „Jako Otec poslal mne, tak já posílám vás“.

Snad největším apoštolem byl sv. Pavel, který prošel se svým poselstvím mnohé země a celé národy přivedl ke Kristu. On ve svém listu do Korinta (2K 4,3-7) píše: Je-li přesto naše evangelium nesrozumitelné, pak jen těm, kteří jdou k záhubě. Nevěří, neboť bůh tohoto světa je zaslepil, takže nevidí jasně světlo evangelia o Božské slávě Krista, Božího obrazu. Vždyť přece nehlásáme sebe, ale kážeme, že Ježíš Kristus je Pán, my však že jsme vaši služebníci kvůli Ježíši. Neboť Bůh, který řekl: „Ať ze tmy zazáří světlo“, zazářil i v našem srdci, aby osvětlil lidi poznáním Boží velebnosti, která je na Kristově tváři. Poklad víry máme v nádobě hliněné. To proto, aby se ta nesmírná moc připisovala Bohu a ne nám.

+ AMDG +

Nakonec několik tipů k dalšímu poznávání křesťanské víry, několik titulů literatury, některé z nich jsem i já použil při zpracování tohoto přehledu:

Biblistika:

G. Kroll: Po stopách Ježíšových, Karmelitánské nakl.

M. Chiolerio: Blaze tomu, kdo slyší tato slova, Paulínky.

Česká liturgická komise: Nový Zákon s poznámkami.

D. Duka: Úvod do Písma sv. Starého Zákona.

J. Brož: Texty k výuce Nového Zákona (<http://ktf.cuni.cz/~broz/>)

S. Fausti: Nad evangeliem podle Marka, Paulínky.

A. Beaumont: ABC Bible, Česká biblická spol.

Systematická teologie:

Naše víra, Zvon (www.abcd.fatym.com - tamtéž mnoho další literatury)

Katechismus katolické církve, Karmel. n.

D. Pecka: Světlo a život, Trinitas.

V. Wolf: Syntéza víry, Matice cyrilometodějská.

C. V. Pospíšil: Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel, Krystal.

A. Lang: Kristus vrchol zjevení, Velehrad.

: Církev – sloup a opora pravdy

J. Ratzinger: Úvod do křesťanství

- : Bůh a svět
- : Ježíš Nazaretský, Barrister a Principal (nová a výborná kniha)

Morální teologie:

J. Skoblík: Přehled křesťanské etiky, Karolinum.

Liturgie a svátosti:

J.M. Lustiger: Tajemství eucharistie, KNA.

M. Malinski: Žít mší svatou. Matice CM.

M. Ramm: Přistoupím k Božimu oltáři. Matice CM.

Spiritualita:

T. Dajczer: Rozjímání o víře, Paulínky.

T. Špidlík: Prameny světla, Refugium.

F. Saleský: Úvod do zbožného života, KNA.

R. Cantalamessa: vše, např. Život pod vládou Kristovou, KNA.

M. Weis: Mariánské zrcadlo, Kat. týdeník.

M. Svatošová: Náhody a náhodičky, KNA.

Historie:

R. Malý: Církevní dějiny. Matice CM.

J. Kadlec: Přehled českých církevních dějin, Zvon.

Dále vychází mnoho křesťanských periodik. Zvláště bych doporučil týdeník Matice Cyrilometodějské, Světlo. Lze si jej přečíst i na webu: svetlo.farnost.com